

Biblioteca Bucureștilor

6
Iunie
2000

REVISTA ASOCIAȚIEI BIBLIOTECARILOR ȘI DOCUMENTARIȘTILOR DIN BUCUREȘTI • BIBLIOTECA MUNICIPALĂ • DIRECTOR FLORIN ROTARU

A. E. BACONSKY

1925 - 1977

75 de ani de la naștere

*"Am voit să ard, să înalt, să iubesc, să dărâm,
am voit să plâng, să lupt, săucid –
e oare o țară, un timp, un tărâm?...
un zid pretutindeni, un zid.*

*Voi pleca deci lăsând moștenire o lungă
trenă de sânge, de zgură, de fum –
puținii ce vor putea să mă ajungă
poartă stigmatul meu de pe acum.*

*Otrăviți-vă carnea! Din hoitul îmbălsămat
nici spic, nici floare, nici salcie nu dă!
iată se-aude istoria urlând depărtat –
cine are urechi de auzit, să audă!..."*

Sumar

Anul Eminescu	2
----------------------------	---

Bucureștii de altădată

<i>Paul CERNOVODEANU</i> – Călători străini din epoca Unirii și înaintea Războiului de Independență	4
<i>Ana Maria ORĂȘANU</i> – Vechi zidiri bucureștene – Creatori și opera lor Ion Dimitrie Berindei (IV)	6
<i>Hugo von GAUDI</i> – București. Un scurt vademecum pentru germani (I)	8

Istoria cărții

<i>Lucia RADU</i> – Un călător maghiar din secolul al XIX-lea pe meleaguri dobrogene Veress Sándor	12
---	----

Centenar Antoine de Saint-Exupéry	14
--	----

Autografe contemporane

<i>Nina VASILE</i> – “Anul nostru din timpul absolut” sau Povestea “în sine încheiatului” către cetitor	16
--	----

Itinerar francofon

<i>Teofil BĂLAJ</i> – În Sud, cu Panait Istrati... (în loc de final)	19
--	----

Puncte de vedere

Forumul Civic Național Român <i>Vasile ȘANDRU</i> – Relațiile României cu Uniunea Europeană	22
---	----

Meridian biblioteconomic

Conferința INTAMEL – Zürich, septembrie 1999 <i>Claudia LUX</i> – Manageri ai bibliotecilor provenind din medii culturale diferite. Conflictul est-vest din Berlin	28
---	----

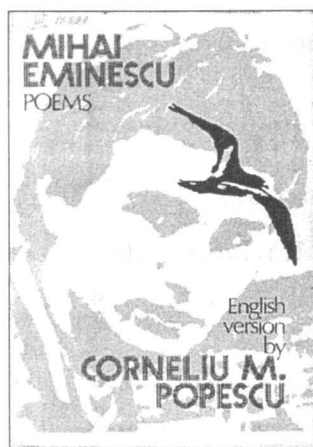
Agenda EBLIDA	31
----------------------------	----

Undeva, în Europa...

<i>Teofil BĂLAJ</i> – Marele “Oscar” și calitatea de martor (I)	36
---	----

Agenda culturală

Bookarest 2000	37
Două publicații	37
Noutăți editoriale	38
Calendarul evenimentelor culturale – iunie 2000	39

[...] Răsfoim` cu uimire o solidă și reprezentativă antologie (ediția antumă a lui Maiorescu plus câteva poezii din adolescență) a poeziilor lui Eminescu în versiune engleză, o realizare remarcabilă ce ne uimește în primul rînd – cel puțin la nivel formal – prin acuratețea și statornicia cu care s-a urmărit redarea fidelă a rimei eminesciene, un element care, după cum se știe, a dezarmat și dezarmează încă pe mulți dintre cei ce s-au încumetat să transpună în engleză opera poetică a marelui nostru poet național.

Printr-un efort și o muncă nedescurajată, Corneliu M. Popescu izbutește să creeze o fizionomie unitară, coerentă, consecventă tocmai aceluși aspect al versului eminescian care se lasă cel mai greu surprins și reflectat în tălmăcire: accentul pus de poet la joncțiunea articulațiilor gîndului, cum poate fi numită încheierea fiecărui rînd în marea poezie. Rimele găsite sînt adeseori dovada unui simț înnăscut pentru muzica limbii, ca de pildă în împerecherea creatoare:

*“O sleep, o sleep in silence, when thousand torches loom
 Wrapped in your silver garments, high in your crystal tomb”*

(*Melancholy*)

– unde delicatețea și subtilitatea imaginii sînt esențial întărite și conturate tocmai prin asonanța “loom” / “tomb”. [...]

Dacă adăugăm la aceasta scrupulul cu care a fost urmărită și redată muzicalitatea accentelor secundare și restituită, în engleză, fizionomia metrului, și felul în care Corneliu Popescu a reușit să rezolve problema formală fundamentală pusă de diferența de volum silabic între cuvintele uzuale ale limbii engleze confruntate cu cele ale limbii române, va trebui să spunem că – nu pe întinderi scurte de discurs poetic, ci pe întinderea mare a rostirii eminesciene în ceea ce are ea mai reprezentativ – înfăptuirea poetului interpret impresionează ca o victorie, cel puțin la nivel formal, remarcabilă. [...]

Luptînd cu asperitățile unui material lingvistic refractar, Corneliu Popescu, cu o străduință exemplară, a reușit să dea un monument de răbdare și perseverență pe care îl apreciem ca o mărturie emoționantă a unei lecturi de adîncime a lui Eminescu, transpus în engleză cu dragoste și pietate pînă la granițele posibilului. Marea izbîndă a acestui atît de înzestrat și promițător interpret rămîne, dincolo de orice rezerve, aceea de a fi croit vestmînt sonor, în general adecvat, mai cu seamă pe planul rimei, ritmului și metrului, dar, nu mai puțin, pe planul mesajului esențial, poetului nostru național Mihai Eminescu. Publicarea acestei versiuni, în ale cărei limite vîrsta fragedă a interpretului și modica lui experiență poetică joacă, desigur, rolul unor circumstanțe atenuante, reprezintă, de bună seamă, un act de cultură care dovedește preocuparea unui tînar din țara noastră fascinat de mesajul artei eminesciene, apropiindu-l și creindu-i, *motu proprio*, un fîgaș nou de comunicare, sporindu-i astfel iradierea spre granițele unor meridiane lingvistice de cea mai mare rezonanță. Document sobru, de suflet, mărturie a unei vibrații intelectuale și poetice de indubitabilă forță, versiunea engleză a poemelor lui Eminescu semnată de Corneliu M. Popescu reprezintă un bun cultural ce se cuvine cunoscut și prețuit drept un semn al inimii ce nu moare.

(Andrei Brezianu, Prefața la *Mihai Eminescu – Poems*, Editura Eminescu, 1978)

What is love...

*What is love? A lifetime spent
 Of days that pain does fill,
 That thousand tears can't content,
 But asks for tears still.*

*With but a little glance coquet
 Your soul it knows to tie,
 That of its spell you can't forget
 Until the day you die.*

*Upon your threshold does it stand,
 In every nook conspire,
 That you may whisper hand in hand
 Your tale of heart's aspire.*

*Till fades the very earth and sky,
 Your heart completely broken,
 And all the world hangs on a sigh,
 A word but partly spoken.*

*It follows you for weeks and weeks
 And in your soul assembles
 The memory of blushing cheeks
 And eyelash fair that trembles.*

*It comes to you a sudden ray
 As though of starlight's spending,
 How many and many a time each day
 And every night unending.*

*For of your life has fate decreed
 That pain shall it enfold,
 As does the clinging water-weed
 About a swimmer hold.*

English version by Corneliu M. Popescu

În faptă dezvoltarea noastră de vro câteva decenii încoace e mai mult decît ciudată. Regulamentul organic, o lege impusă de la străini, constituționalismul modern cu sistemul său de legi, primit de bunăvoie de la un popor, care istoricește e și mai străin de noi, decît muscalii, au șters fără tranziție vechea stare de lucruri pe fața pămîntului nostru, încît se pare că obiceiul pămîntului și clasele sociale s-au luat cu colbul de pe tălpile armielor rusești de invazie și s-au ras deodată cu bărbile boierilor vechi, pe cari le-au făcut spravca frizorii franțuji. (*Fragmentarium*)

1 iunie. Doctorul Suțu comunică unui gazetar aceste lucruri despre soarta poetului bolnav: "Ce curios lucru! toți poeții cei mari ai țării sunt loviți de boala aceasta. Eliade, Bolintineanu, Gr. Alexandrescu, toți au fost victimele ei... Dar e pozitiv, că bietul Eminescu e victima unei prea mari frămîntări intelectuale. Astăzi, cînd e nebun, și tot se vede într-însul cît a cetit..."

După alte cîteva zile, doctorul Suțu declară: "Dacă boala își va urma cursul regulat, va mai putea trăi vreo trei ani; numai un caz accidental ar putea aduce o congestie cerebrală și să-l trăsnească pe loc..."

În timp ce se plimba prin strîmta curte a sanatoriului, în apropierea porții de fier forjat, Eminescu este lovit în frunte cu o piatră slobozită cu praștia de un alt bolnav, Petrea Poenaru. După cîteva zile, întrebât de medicul curatei despre omul care l-a lovit în frunte, poetul răspunde că era

"Un om bogat, care are 48 de moșii, 48 de rîuri, 48 de garduri, 48 de case, 48 de sate și care are 48 de milioane".

11 iunie. Iosif Vulcan publică în *Familia* reportajul unei vizite acasă la G. Sion. Despre Eminescu Sion spune: "Ceea ce mai mărește indispoziția poetului, e starea sănătății sale. Sufere de asthma, care îi împiedică respirațiunea, îi îngreunează mersul și-i apasă tot fisicul". Vorbindu-i despre condiția materială a scriitorilor români, Sion îi mărturisește: "Alecsandri mi-a spus că n-a văzut nici un gologan din scrierile sale; Bolintineanu a murit în miserie – și dacă cîțiva scriitori tineri nu s-ar fi asociat, nici la mormîntul său n-ar indica o cruce modestă că acolo zac osemintele unuia din cei dintii și mai mari poeți români; Alecsandrescu a murit cu faclia stinsă a geniului său; Mureșan a trebuit să stea la postul de translator, traducînd niște ordonanțe și legi seci, cari omoară spiritul liber; Eminescu, atît de adorat astăzi, ca să poată trăi, a fost silit să-și gîrbovească spiritul în serviciul unui ziar politic, ș-a publicat poeziile gratuit, căci în toată România nu s-a găsit nici un editor, nici un redactor care să-i fi dat vro remunerațiune..."

În cadrul aceluiași articol, Iosif Vulcan mai scrie următoarele privitor la Eminescu: "Pînă cînd a fost sănătos, nimeni nu s-a gîndit să-i dea sprijin, nici public, nici Academie; numai cînd l-a izbit boala nenorocită, au venit amicii-i întru ajutorul lui, dar societatea și atunci a rămas nepăsătoare; iar statul abia atunci i-a votat recompensa, cînd nefericitul poet nu o mai putea întrebuița. Tocmai citesc, că de cînd Eminescu se află în casa de sănătate, nu mai primește nici această recompensă, căci parchetul a uitat să ia măsuri pentru numirea unui tutor care să primească pensia și să îngrijească de persoana lui". (*Familia*)

Un medic, Bursan, stă de vorbă cu poetul, pentru a încheia raportul medico-legal necesar instituirii curatei. Răspunsurile poetului au profunzimea onirică a basmelor fantastice:

"– Cum te cheamă?"

– Sunt Matei Basarab; am fost rănit la cap de către Petre Poenaru, milionar, pe care regele l-a pus să mă împuște cu pușca umplută cu pietre de diamant cît oul de mari.

– Pentru ce?

– Pentru că eu fiind moștenitorul lui Matei Basarab, regele se teme să nu-i iau moștenirea.

– Ce-ai de gînd să faci cînd te vei face bine?

– Am să fac botanică, zoologie, mineralogie, gramatică chinezească, evreiască, italienească și sanscrită. Știu șazeci și patru de limbi..."

14 iunie. *Epoca* își încetează apariția.

15 iunie. "... Dimineața, el ceru să i se dea un pahar cu lapte și ceru să i se trimeată Dr. Suțu, căci vru să vorbească cu el. Era în momente de luciditate; doctorul întrebîndu-l cum se simte, Eminescu răspunde că are dureri în tot corpul, cari îi cășunează mult rău... Doctorul Suțu făcu eforturi să-l liniștească și poetul intră în camera sa să se culce. Peste o oră, intrînd din nou la el, constată moartea poetului". (*Ziarele*).

Titu Maiorescu notează în jurnalul său intim: "Pe la 6 ore a venit Ștemill (Șt. Mihăilescu, n.red.) și Vitzu la mine să-mi spună că astăzi pe la 3 ore a murit Eminescu în institutul de alienați al d-rului Sutz (Strada Plantelor, București) de o embolie". [...]

Într-o scrisoare adresată prietenei sale Smara Andronescu-Gîrbea, Veronica Micle îi spuse: "Prin o fatală coincidență tocmai în ziua cînd el murise, eu, fără să știu, am scris versuri pe tema Ce n-ar da un mort din groapă și pe care le-am și publicat în *România*; gîndește-te, de un an de zile n-am făcut un vers cît de infim și în ziua aceea m-au cuprins un fel de friguri și în 20 de minute a fost făcută".

18 iunie. I.L. Caragiale publică în ziarul *Constituționalul* evocarea *În Nirvana*. Marele dramaturg spune aci despre Eminescu: "Avea aerul unui sfînt tînăr coborît dintr-o veche icoană, un copil predestinat durerii, pe chipul căruia se vedea scrisul unor chinuri viitoare".

Oricât de mult am suferit

*Oricât de mult am suferit
În lunga nstrăinare,
Pururi în visu-mi te-am zărit
Cu luna, pe valuri de mare.*

*Pe marea tristă te-am cătat
Cu depărtate maluri
Și numai tu te-ai arătat
Pe mare, cu luna, din valuri.*

*Tu numai dulce îmi răsai
Și blîndă 'ntotdeauna,
Cu al tău dulce chip bălai
Din valuri de mare, cu luna.*

Bucureștii de altădată

Călători străini din epoca Unirii și înaintea
Războiului de Independență

Acad. Paul CERNOVODEANU

Anton von Alftan

Sublocotenentul Anton von Alftan, de origine finlandeză, a sosit la București cu brigada I de artilerie de gardă în seara zilei de 14/26 septembrie 1877. "Cu un adevărat sentiment de fericire intrarăm în sala de așteptare bine luminată a gării. În jurul unei mese se zăreau sumedenie de uniforme multicolore. Găseai acolo nu numai ofițeri de pe front, ci și funcționari în uniformă de la contabilitatea armatei, telegraful și poșta militară, precum și ofițerii de inten-dență, căci nu trebuie uitat că Bucureștii erau centrul de aprovizionare al oștirii.

Vânzătorii de mărunțișuri ofereau plăpumi de lână, șaluri, ciorapi, cămăși călduroase și alte lucruri de care un ostaș poate avea nevoie în viața sa de pe câmpul de luptă. Vânzătorii de ziare ne întindeau jurnalele diferitelor țări.

Bucureștii sunt un oraș întins, cu vreo 200.000 de locuitori, interesant de vizitat chiar în treacăt. Privit din depărtare, în lumina amurgului înfățișează un tablou încântător și minunat. Nenumăratele biserici cu turlele lucind în soare, cu crucile lor strălucitoare ca aurul, mănăstirile construite în stilul caracteristic al țării, dar acum aproape dărăpănate, clădirile mărețe la rând cu dughenele sărăcicioase, acoperișurile de olane printre care se zărește verdeța grădinilor, toate formează o panoramă de o frumusețe desăvârșită care se desfășoară în fața ochilor noștri.

Ce păcat că aceste impresii plăcute dispar de îndată ce soarele asfințește! Suntem siliți să trecem în întuneric prin șoseaua lungă care duce de la gară în oraș, arcurile trăsurilor fiind în primejdie de a fi strâmbate sau frânte în drumul făcut prin mahalale ale căror

străzi de o murdărie de neînchipuit se prefac, când plouă, în adevărate cloace. Trebuie însă să recunoaștem că o mare parte de răspundere de starea deplorabilă a șoselelor o au carele grele, încărcate cu aprovizionare pentru armată, care treceau prin București în timpul războiului...

Nenumăratele ulicioare ale Bucureștilor, care se încrucișează la fiecare pas, precum și rândurile de case neregulate și murdare nu dau impresia unui plan bine întocmit de sistematizare. Rar se întâmplă călătorului să vadă contraste atât de izbitoare ca în acest oraș. Palate frumoase stau alături cu biete cocioabe, cu măcelării murdare, echipaje elegante se întâlnesc cu căruțe primitive; lume bine îmbrăcată se împiedică de țișigani pe jumătate goi. Același contrast există între buievardele din centrul orașului și străzile mici din mahalale.

Am descris în linii generale starea mizerabilă a cartierelor și mahalalelor îndepărtate; centrul, dimpotrivă, prezintă aspectul luxos al orașelor mari din apus: străzi pavate fără cusur, case înalte, magazine scânteietoare, hoteluri spațioase și confortabil amenajate.

Animația pe străzi este foarte intensă. Vezi oameni care pierd toată ziua de dimineață până seara tot plimbându-se pe trotuarul străzii celei mai distinse. Printre pietoni, femeile nu pot fi deloc considerate cele mai leneșe, pare chiar că cunosc întreg publicul pe care-l întâlnesc. Se zice că și multe din doamnele care se plimbă cu trăsura ar duce o viață ușoară. Despre bărbați nu spun nimic, căci lor li se recunoaște pretutindeni dreptul de a fi extravaganzți".

Același entuziasm al populației bucureștene pentru Garda Imperială rusă a fost semnalat și de căpitanul de husari **Robert de Heimann**, care a trecut prin București la 3 septembrie 1877.

Emil de Sayn Wittgenstein-Berleburg

Aghiotantul țarului, principele Emil de Sayn Wittgenstein-Berleburg (1824 – 1876), care avea să-și găsească moartea pe front, nu a făcut decât să treacă prin București într-un scurt concediu de boală, la 26 septembrie/octombrie 1877, relatând foarte sumar vizita sa la Cotroceni, găzduirea sa de către un Cantacuzin și mesele luate la “Hôtel Brofft”, de pe Calea Mogoșoaiei.

Vassili și Alexandr Vereșciaghin

In schimb, ni s-au păstrat *Amintirile* din războiul de la 1877 ale cunoscutului pictor Vassili Vassilievici Vereșciaghin (1842 – 1904) care cuprind câteva pasaje privitoare la București. Talentatul artist a luat parte la atacul unui monitor turcesc pe Dunăre și s-a aflat cu generalii Dmitri Ivanovici Skobelev și Gurko la luptele de infanterie de la Plevna și Balcani și a intrat în Adrianopol cu trupele victorioase ale generalului Strukov. La București s-a întors fiind bolnav și a stat în Capitală aproape două luni și jumătate. El a locuit la “Hotel Glück”, bun și nu prea scump, dar foarte frecventat; pictorul nu a descris orașul dar a constatat că “la București toată lumea, sau aproape toată, a folosit, într-un chip sau altul, trecerea rușilor noștri; proprietarii de hanuri și hoteluri trebuie să se fi îmbogățit”. Fratele său, generalul Alexandr Vassilievici Vereșciaghin (1850 – 1909), a trecut și el prin București, iar prima impresie pe care i-a făcut-o orașul a fost “foarte bună. Parcă e scufundat în grădini; strada principală, Calea Mogoșoaiei, e lungă, largă, iar pavajul excelent ar putea fi invidiat nu numai la Moscova dar și la Petrograd”.

Vsevolod Garșin

Dar cea mai frumoasă imagine asupra Bucureștilor, plină de admirație și demonstrând avântul luat de capitala noastră, a lăsat-o vestitul scriitor Vsevolod Mihailovici Garșin (1855 – 1888) într-o scrisoare adresată mamei sale la 8 iunie 1877: “Orașul acesta are un aspect absolut european, cel puțin străzile pe care am trecut noi. Orientul a rămas numai prin faptul că străzile sunt înguste și întortocheate. În schimb, pavajele sunt admirabile, există instalații de gaz de luminat, tramvaie cu cai, case și prăvălii frumoase. Curățenia este ca la Petrograd”.

Calea Victoriei la 1862. Cortegiul Domnitorului Al. I. Cuza la deschiderea Camerei

Vechi zidiri bucureștene – Creatori și opera lor

Ion Dimitrie Berindei (IV)

Ana Maria ORĂȘANU

Edificiile cu programe de utilitate publică zidite în Capitală după proiectele arh. I.D. Berindei au fost puține, s-au păstrat și mai puține, dar ele sunt remarcabile prin modul de abordare și soluționare a cerințelor de temă. De asemenea, în cazul acestor lucrări, aportul creativ al arhitectului se relevă mai pregnant decât în programele private.

Acum își dovedește abilitățile de tehnolog asigurând funcționarea optimă a edificiului; spațiile componente se dimensionează și se relaționează corespunzător, construcția se structurează iar volumele se modelează așa încât să creeze o nouă prezență în situl existent. Plastica arhitectural-decorativă aleasă de arhitect exprimă însăși concepția sa despre estetica urbană într-un anume moment istoric, pentru anume amplasament și funcțiune.

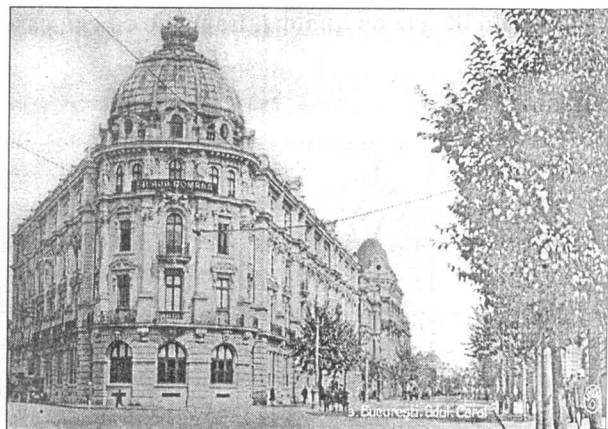
Așa se explică unitatea în diversitate a celor câteva edificii la care ne vom referi: **Leagănul Sf. Ecaterina** (1900), **Hipodromul de la Băneasa** (1905), **Palatul Comisiei Dunărene** (1906) și **Sindicatul Ziariștilor** din B-dul Carol I (1912).

Leagănul Sf. Ecaterina a fost construit pe un teren din vecinătatea Șoselei Kiseleff și oferea cadrul de activitate adecvat orfelinatului înființat în 1897 din inițiativa prințesei Caradja. Era o instituție filantropică, asemeni Azilului Elena Doamna, ce polariza elanurile caritabile ale unor doamne din înalta societate românească, contribuind la creșterea și ocrotirea micuților abandonți. Arhitectura creată de Berindei este sugestivă. Clădirea de locuit înlănțuită cu sala de festivități și capela sunt realizate în forme neo-românești, cu motive decorative inspirate din tradiția bizantină. Impresia indusă de clădiri este de monumentalitate autohtonă, străveche, pe măsura nobilei misiuni asumate de distinsese comunitare.

Vechile clădiri sunt în prezent integrate ansamblului vast al Centrului de plasament pentru copii Sf. Ecaterina din B-dul Mareșal Averescu 17, alcătuit în majoritate din pavilioane moderne. Construcțiile lui Berindei rămân mărturie de istorie instituțională, arhitecturală și urbană, cu atât mai prețioase cu cât autorul a apelat foarte rar la expresia plastică de factură națională.

Leagănul Sf. Ecaterina –
moment inaugural

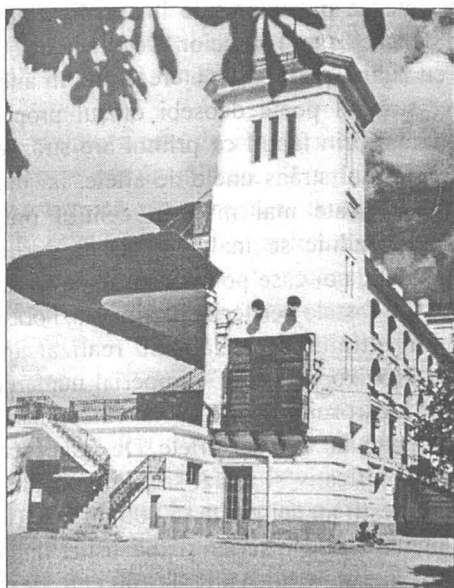
B-dul Carol I în 1921 (în plan secund,
Sindicatul Ziariștilor)

Sindicatul Ziariștilor din B-dul Carol I nr. 21 este un edificiu monumental amplasat la intersecția cu str. J.L. Calderon (pe atunci, str. Gr. C. Cantacuzino). Volumul se înalță pe patru niveluri, cu fațade pe ambele străzi, racordate în unghi ascuțit, ceea ce accentuează efectul de elansare. Colțul se desenează din trasee curbe, elegante, încununat de o arcadă și cupolă. Fațadele sunt tratate în registre horizontale; parterul cu arcade mari decupate pe peretelile cu profile horizontale;

etajul întâi este subliniat de un balcon continuu; la etajele superioare se segmentează, servind la două ferestre în etajul trei și doar la una în etajul patru. Fațada se termină cu o cornișă evazată și un atic cu balustrii.

Motivul decorative sunt din stuc modelând elemente de arhitectură (arcade, console) sau componente plastice de natură fitomorfă și zoomorfă. Sigla așezământului (SZ) este cuprinsă într-un ecuson decorativ. Piesa principală, sala de adunări, ocupa etajul întâi (în prezent este folosită pentru reprezentațiile Teatrului Foarte Mic).

Hipopodromul Băneasa

Hipopodromul de la Băneasa reprezenta un loc de mare atractivitate pentru bucureșteni. Acolo viața Capitalei trepida la cotele mondenității occidentale: era locul sportivității elevate, al eleganței desăvârșite, al emoțiilor puternice generate de pariuri. În ansamblul construcțiilor și amenajărilor, edificiul cel mai spectacular era pavilionul tribunelor. Locul destinat celor 5000 de spectatori era acoperit cu o copertină – consolă din beton armat, dovedind din partea arhitectului o extraordinară îndrăzneală constructivă. Orașul se mândrea cu această construcție realizată la cote de dificultate rar atinse în primii ani ai secolului. Arhitectura era pe măsură, cu volume simple rezultate din structură, cu spații primitoare și elegante. Hipodromul a fost demolat în anii '50 pentru a face loc gigantului ansamblu Casa Scânteii. De fapt, devenise anacronic față de istoria ce se prefigura.

Palatul Comisiei Dunărene a făcut parte din complexul expozițional aniversar realizat în Parcul Carol I în acel an jubiliar 1906. Planul de ansamblu și amenajarea sunt opera arh. francez Redont, iar construcțiile au fost proiectate de un colectiv de arhitecți români. Lucrarea a avut o anvergură impresionantă pentru acele vremuri, desfășurându-se pe 360.000 mp ce au fost remodelați cu 575.056 mc de pământ, plantați cu 94.000 arbori și brazi, străbătuți de alei sinuoase care asigurau accesul la zecile de pavilioane și clădiri. I.D. Berindei a făcut parte din colectivul de proiectare, dar a fost și inspector general al lucrărilor.

București

Parcul Carol I vedere Generală

București

Un scurt vademecum pentru germani (I)

Hugo von GAUDI

Multe lucruri s-au scris deja în scrieri mai mari și mai mici și s-a și fabulat uneori despre București, această capitală a Principatului Valahia, devenită curioasă în noua istorie a statelor europene prin împrejurările și evenimentele cele mai diverse care s-au petrecut, mai ales în ultimele decenii.

Cu toate acestea, am dorit să oferim ocazia cititorilor acestui calendar și compatrioților germani, care rămân un timp în această capitală, ca printr-o descriere concisă și prin indicarea obiectivelor turistice și a împrejurimilor să afle unele lucruri care poate le sunt încă necunoscute și să îi cruțăm de efortul de a cunoaște aceste lucruri din scrieri mai vaste sau scrise într-o limbă străină.

București, capitala Valahiei, reședința principelui domnitor și a mitropolitului ca primat al țării și cap al bisericii și sediu al guvernului, se află la 44° 25' 41" latitudine vestică și la 28° 54' 13" longitudine estică, în centrul districtului Ilfov, la o înălțime de 255 picioare deasupra nivelului mării, pe o câmpie largă, tăiată de diferite dealuri mai mult sau mai puțin importante și de platouri muntoase; este împărțit aproape în două jumătăți egale de râul Dâmbovița care șerpuiește în jurul terenului deluros. Mulți etimologi au vrut să deducă numele orașului din cuvântul valah *bucurie* conform căruia București ar trebui să însemne orașul bucuriei. Firește că Bucureștii oferă acum felurite bucurii care poate lipsesc din alte orașe asemănătoare, numai că este foarte puțin probabil ca în anii tulburi preistorici ai întemeierii lui, într-un loc puțin favorizat de natură, bucuria să-și fi stabilit aici domiciliul în mod special.

O ipoteză mult mai probabilă ar putea fi (căci lipsește oricum o certitudine apodictică), chiar după analogia celorlalte nume valahe de localități, că un anume Bucur s-a stabilit aici înainte de toate și a dat numele său așezării care s-a extins treptat. O mică biserică dărăpănată, din lemn, nu departe de poalele colinei mănăstirii orășenești Radu Vodă, în direcția actualei străzi cu același nume care duce la bariera Dobroteasa, indică și astăzi locul unde trebuie să se fi aflat prima așezare împreună cu o biserică. Plutește, așadar, până acum un întuneric, probabil de nepătruns, asupra originii adevărate și a sorții străvechi a Bucureștiului și numai atât este cert, că în anul 1698 principele Constantin Brâncoveanu și-a stabilit aici reședința și a pus astfel temelii pentru înflorirea neîncetată a acestui oraș, în timp ce fostele reședințe Câmpulung, Curtea de Argeș și apoi Târgoviște căzuseră treptat în ruine. Astăzi, aceste localități abia se ridică la rangul unor târguri importante.

Călătorului care se apropie de oraș dinspre partea de sud-est sau sud-vest, o imagine frumoasă, impozantă și se înfățișează privirii de pe înălțime. Această imagine pro-

duce o impresie deosebită prin întinderea nelimitată a acestui oraș specific european-asiatic, cu numeroasele sale turlă bisericești acoperite cu tablă strălucitoare, cu grădinile întinse care înconjoară marea nesfârșită de case, împreună cu străzile sale lungi și străduțele întortocheate și prin priveliștea palatelor sale în imediata apropiere a colibelor sărăcăcioase și ruinelor. Deoarece orașul nu este prevăzut cu ziduri, porți sau metereze nici în interior, nici la bariere, străinul poate deosebi orașul propriu-zis de periferie numai prin faptul că primul are străzile pavate, casele așezate mai strâns unele de altele, iar magazinele elegante concentrate mai mult în centrul orașului. Și totuși, aproape zilnic se înalță în aceste periferii, așa-numite mahalale, noi case pompoase, se pavează străzi și astfel unele din fostele periferii aparțin astăzi orașului propriu-zis. La ultimul recensământ realizat în timpul Guvernului Provizoriu rusesc – imperial numărul caselor capabile de încartiruire se ridica la 12.000 iar numărul locuitorilor era de 80.000 de suflete. De atunci aceste cifre au crescut semnificativ și astăzi se poate admite cu siguranță că Bucureștii au cel puțin 15.000 de case (fără a lua în calcul numeroasele biserici și mănăstiri împreună cu clădirile lor anexe spațioase) și 100.000 de locuitori (inclusiv străinii care permanent pleacă și vin). Bisericile mai importante sunt în număr de 130. Nu sunt cuprinse în această cifră bisericile și capelele mai puțin importante din mahalalele mai îndepărtate, al căror număr a crescut de asemenea de la recensământul sus-menționat, astfel încât vechea legendă că "în București există atâtea biserici câte zile sunt într-un an" ar putea să se apropie, poate, de realitate.

O adevărată binefacere pentru o populație așa de numeroasă este râul sus-menționat, Dâmbovița; valorile lui tulburi și nămolose se limpezesc totuși ușor, de la sine, prin amestecare puternică și decantare liniștită sau cu ajutorul substanțelor chimice simple (alaun sau sămburi amari) și dau apoi o apă cristalină, sănătoasă și moale; un mare număr de raci și felurite specii de pești delicioși populează aceste ape întunecate. Nisipul lor fin, strălucitor aprovizionează visteria țării cu o cantitate semnificativă de aur aluvionar.

Apa este adusă locuitorilor în butoaie cu o capacitate de 40 – 50 vedre (sacale) fixate pe un cadru prevăzut cu 2 roți și trase de un cal, de către așa-numiții sacagii care au ales această ramură de comerț; dar pe lângă aceasta există, mai ales în cartierele care se află mai departe de Dâmbovița, foarte multe fântâni înconjurare de obicei cu cruci din lemn, săpate din pietate religioasă și caritate. *ex voto* pentru binele claselor sărace. O fostă conductă de apă, care aprovizionează prin mai multe fântâni orașul cu apă minunată de izvor din așa-numitul Cișmigiu, s-a ruinat și încercarea secretarului de stat patriot C. Șuțu de a construi

cu mijloace proprii o fântână arteziană, în același scop, a trebuit din păcate să fie abandonată, în ciuda cheltuielii importante de bani și energie, din cauza ruperii burghiului la mare adâncime.

Clima Bucureștiului nu este așa de nesănătoasă, cum o prezintă unii străini. Mai ales pavajele străzilor inițiate în ultimele decenii de către principele Grigore Ghica și asanarea locurilor mlăștinoase și deversarea apei (care înainte stagna sub podurile de lemn cu care erau acoperite străzile) și a corpurilor putrede, precum și dispozițiile severe ale poliției în vederea curățeniei și îndepărtării substanțelor nocive, rău mirositoare au contribuit mult la îmbunătățirea stării publice de sănătate și la eradicarea sau, cel puțin, diminuarea frigurilor de primăvară și de toamnă, adesea vătămătoare, care îi afectau mai ales pe străini.

Temperatura este de regulă schimbătoare și aerul este permanent pus în mișcare de vânturi de durată mai mare sau mai mică, care uneori se transformă în uragane. În timpul caniculei mari din perioada verii nopțile sunt mereu reci și astfel străinului i se recomandă să se ferească de răceala din timpul verii și să fie extrem de precaut când consumă castraveți și pepeni reci precum și toate fructele de aici, care sunt oferite de cele mai multe ori crude spre vânzare. Dacă face așa, poate să se opună fără frică prejudecății adepților lui Bachus, anume că "apa din Dâmbovița provoacă febră" (prejudicată motivată prin preferința pentru vinurile ieftine de aici), dacă nu este altfel obișnuit mai de dinainte: apa de aici nu-i va face nici un rău, poate doar necumpătarea.

Printre bisericile cele mai alese ale orașului București se numără:

Biserica mitropolitană, construită în anul 1655 de principele Constantin Basarab (numit Cârnu), unde se găsește vechea reședință a mitropolitului țării și în prezent și sala de întruniri de dietă, Arhiva de stat și Seminarul preoțesc.

Mănăstirea și biserica Radu Vodă, înființată de Alexandru Mircea al II-lea în anul 1575 și reconstruită mai târziu, în anul 1614, de Radu Mihnea.

Mănăstirea și biserica Sărindar, construită în anul 1634 de Matei Basarab, aici a fost înaintea și un spital de boli mintale.

Mănăstirea, biserica și hanul Sf. Gheorghe (clădire spațioasă pentru locuit și magazie de mărfuri), construită de Constantin Brâncoveanu.

Biserica de la Curtea Veche înființată în anul 1383 de Mircea Basarab. Fiind una din cele mai vechi biserici și fostă biserică rezidențială princiară, ea se bucură de privilegiul ca principele ajuns pe tron să primească ungerea aici.

Mănăstirea și biserica Mihai Vodă. În clădirile anexe se găsește în prezent Spitalul militar central. În fața lui se găsesc ruinele reședinței princiare, arse în anul 1813, împreună cu biserica (Curtea arsă) pe colina de la Dealul Spirii, construită de principele Alexandru Ipsilanti în anul 1775.

Mănăstirea și biserica Antim.

Mănăstirea și biserica Episcopia Râmnicului.

Locuința acestui episcop.

Biserica Colțea. Interesant este turnul (clopotnița) prăbușit în timpul marelui cutremur din 1802, din care a rămas numai jumătate, mai ales prin faptul că el a fost construit în anul 1715 de soldații suedezi din armata lui Carl al XII-lea. Era cel mai înalt turn din oraș. Lângă această biserică se află Spitalul Colței reconstruit, o fundație a marelui spătar Mihai Cantacuzino din anul 1715.

Biserica Crețulescu, Biserica Sfinților Apostoli, Biserica Sf. Spiridon, Biserica Sf. Ioan, toate înconjurate de clădiri anexe spațioase și ziduri.

În afară de acestea există și alte biserici importante, mai cu seamă cartierele unde se află acestea, care au adoptat numele lor: Sf. Voievozi, Sf. Ilie, Sf. Visarion, Domnița Bălașa, Sf. Sava, Precupeții Noi, Pitar Moș, Sf. Elefterie, Icoanci, La Bradu, Batiștea, Tuturor Sfinților, Oțetari, Popa Petre, Precupeții Vechi, Olari, Ioan-Mic, Mântuleasa, Sf. Vineri, Vergului, Popa Soare, Delea Veche, Delea Nouă, Udricani, Olteni, Izvorul Tămăduirii și multe altele.

În fine, mai trebuie menționate:

Biserica parohială româno-catolică, împreună cu mănăstirea franciscanilor, există din anul 1666 și a fost reconstruită, în forma de astăzi, în anul 1812 după planul unui funcționar austriac de aici. Ea se află în relație clericală, la fel ca biserica catolică bulgară construită în Dudești, cu episcopul de Nicopol. Din punct de vedere politic, ea se află sub protecție austriacă.

Biserica evanghelică luterană. Existența ei datează încă din anul 1550, dar este atestată documentar abia în anul 1726. De la începutul secolului al 18-lea până la mijlocul lunii iulie 1839 această biserică s-a bucurat de protecția deosebită a coroanei Suediei și sub această protecție a primit de la diferiții principii domnitori favoruri remarcabile. Din 1839 ea stă sub protecție unită austriacă și prusacă.

Biserica reformată. Comunitatea acestei biserici era unită din cele mai vechi timpuri cu comunitatea confesiunii evanghelice luterane în care își ținea serviciile divine. Din 1821 ea are o biserică proprie, nou construită, alături de biserica luterană. Protecția laică a acestei biserici este exercitată de reprezentanța chezară-crăiască austriacă. Din punct de vedere religios, ea este supusă consistoriului reformat din Transilvania.

Biserica armenescă și cele cinci sinagogi evreiești ale evreilor polonezi și turci.

Clădirile și instituțiile civile publice cele mai de seamă sunt: vechiul palat al principelui, Curtea administrativă, Municipality, Curtea de justiție, Direcția superioară a poliției, Foișorul de foc și Serviciul principal de stingere a focului, Comisariatul sectorului roșu împreună cu turnul de foc și Serviciul de stingere a incendiilor, Închisoarea de stat împreună cu spitalul și biserica, Statul major general, Cazarma cavaleriei și infanteriei, Oficiul vamal principal, Colegiul și muzeul de la Sf. Sava, Spitalul Colțea, Spitalul prințului Brâncoveanu, Spitalul Filantropia, Maternitatea, hanul Constantin Vodă, hanul Zlătari, hanul Șerban Vodă, hanul Sf. Gheorghe, Teatrul.

Printre clădirile private vrednice de văzut se

numără palatul Alteței Sale principele domnitor G.D. Bibescu, un fost palat brâncovenesc princiar, care se alătură palatului celui mai onorabil, locuit de principele defunct Brâncoveanu. Mai sunt demne de amintit palatele principelui defunct Ghica, cu o școală de călărie amenajată cu gust, palatul Excelenței Sale, actualul ministru B. Știrbei, palatul domnului ban Filipescu, casa domnului Filip Lynsch, a domnului ban Mihai Ghica, casa defunctului bancher baron Meitani, construită în poziția cea mai bună și prevăzută cu cea mai frumoasă fațadă și încă multe alte locuințe scoase în evidență fie prin mărime, fie prin frumusețe și eleganță, printre care sunt de remarcat în principal casa domnului Oteteleșeanu, a domnului ministru Cherescu, a domnului bancher Hagi Moscu, a bancherului Halfon, a domnului Rallet și multe altele.

Există în București puține hoteluri și restaurante care să poată fi recomandate străinilor de prima clasă. Raritatea călătorilor și ospitalitatea locuitorilor împiedică construirea unor astfel de clădiri mari. Dintre cele existente cele mai bune sunt: hanul domnului Momolo din Curtea Teatrului, cel al domnului Kondori cu firma "La leul de aur" și așa-numitul han roșu cu firma "Hôtel de Valachie". Pentru călătorii mai puțin pretențioși poate că este suficient hanul Simion și hanul Manuc, totuși aici se servește mâncare grecească-turcească și aceia care nu iubesc o astfel de mâncare vor prefera masa de prânz servită la Cazino sau masa de birt oferită la un preț mic la "Gabran", dar mai ales bucătăria vieneză la domnul Brenner.

Căruțașii și călătorii săraci care se mulțumesc cu patru pereți goi și o bancă de lemn sau cu un loc în cârciumă găsesc în oraș, mai ales la bariere, suficiente biruri precum și un mare număr de bodegi și cârciumi și dughene cu mezeli și alimente uscate (așa-numitele băcănii), precum și așa-numitele simigerii unde se găsesc covrigi, plăcintă, capete de oaie fripte în cuptor.

Străinul își poate stinge setea și foamea cu tot felul de alimente reci, sărate, afumate și conservate precum și cu alimente calde, fripte sau coapte în cuptor, dacă gustul său nu este prea delicat. Mai puțin numeroase decât cârciumile, totuși în număr suficient, sunt cafenele amenajate fie turcește, fie în stil german, unde se joacă, în majoritatea cazurilor, biliard iar pe lângă tabla pentru jocul de dame, și alte jocuri; în toate însă se servește înghețată turcească (împreună cu cafea), ciubuc sau narghilea (un fel de tabac la care fumul, răcit prin apă, este tras printr-o țevă lungă, sinuoasă) și dulcețuri diferite (fructe pregătite în zahăr), ba chiar în unele se servesc și mâncăruri din bucătăria turcească. Băuturi răcoritoare precum și produse de patiserie și lichioruri se găsesc în așa-numitele cofetării și vutcării. Totuși, aceste localuri nu sunt vizitate de persoanele cu vază, mai ales de doamne, care se mulțumesc să oprească echipajele lor în fața acestor localuri și să poruncească să li se aducă în trăsură înghețată și dulciuri.

Cazinoul se bucură de prezența aproape exclusivă a membrilor de vază ai clasei negustorilor și a altor persoane asemănătoare, ca oaspeți în fiecare zi, după cum germanii frecventează de preferință biliardul lui Brenner și Berkovici.

Omul obișnuit se răcorește cu șerbet (băutură dulce cu stafide) și bragă (băutură acrișoară din grâu) care sunt vândute în stradă. Iarna se încălzește cu salep care este vândut la fel, în stradă, mai ales dimineața.

Dacă străinii vor să cunoască și alte așa-numite locuri de distracții publice, atunci se vor limita, în timpul iernii, la teatru, unde de regulă se prezintă numai opere și la balurile publice. Astfel de săli de bal există în aproape toate hanurile sus-menționate și în multe alte locuri unde vine o lume destul de pestriță. Partea feminină a societății de vază și clasa de mijloc vizitează numai balurile mascate ale domnului Momolo din curtea teatrului și balurile de la "Leul de aur", unde în anumite zile apar și măști ca la celelalte baluri. În fiecare an, elita societății, atât a autohtonilor cât și a germanilor organizează picnicuri și societăți închise de dans. Cetățenii germani și micii industriași găsesc o astfel de societate la văduva Urban (Johannesin) în casa arhitectului Wels, acolo unde se pot gusta bucuriile carnavalului după model german.

Vara, reprezentările teatrale sunt rare. Majoritatea locuitorilor înstăriți merg la țară sau fac călătorii în stațiunile și capitalele din străinătate. Cei care rămân în capitală se pot bucura de plimbările și partidele de vânătoare din împrejurimile orașului și de grădinile periferice și băi; în București nu există încă, din păcate, locuri de plimbare ca în alte capitale și spațiile verzi de pe colinele metropolei sunt limitate și în general insuficiente.

Se pot menționa următoarele grădini:

Școala de înot, proprietatea domnului Bömches; înființată acum câțiva ani, pare puțin cam îndepărtată pentru a fi frecventată mai mult, așa cum ar merita. Un izvor, pretins a fi miraculos, se află în apropiere.

Grădina și baia publică a domnului Warmberg, duș și baie cu cabine pentru domni și doamne, amenajate complet, împreună cu un restaurant foarte bun, cafea și biliard. De două ori pe săptămână se oferă concert de suflători în grădina iluminată, cu taxă de intrare, frecventat atât de germani cât și de autohtoni din clasele de vază, domni și doamne.

Grădina cu călușei. Un loc fără umbră, cu câteva alei, acoperite cu nisip, între pomi tineri și bănci vopsite, care abia în viitor ar putea merita poate numele de grădină. Călușeii, ca cei din Praterul vienez și o cafea au făcut o bună afacere acum câțiva ani, la deschiderea grădinii, căreia i-au dat numele valah "Grădina cu cai" (de la caii de lemn ai caruselului). O baie publică cu apă caldă în vane și, de scurt timp, un duș sunt aici lucrurile cele mai bune.

Grădina, cârciuma și cafeaua de la izvorul așa-numitului Cișmigiu unde se adună duminicile și în zilele de sârbătoare, dar mai ales la Paști, toate categoriile de oameni ca să danseze, să se ospăteze și să se joace. De Paști, această mare sârbătoare care durează mai multe zile în șir, una dintre distracțiile de seamă ale norodului este leagănul care este fixat peste tot acolo unde există loc mai mult în apropierea unei cârciumi. Astfel de distracții au loc mai ales cu prilejul culesului viilor, pe marea câmpie de la Filaret, alături de Mitropolie și în viile care delimitează câmpia, acolo unde amestecul de oameni este și mai

interesant (numeroase echipaje și privitori eleganți din părțile de sus).

Multe persoane particulare au vii, livezi și grădini cu flori fie în apropierea râului, fie pe dealuri, unde petrec în mod plăcut. Aceste locuri nu intră totuși în categoria locurilor publice de distracție accesibile fiecărui străin și deci nu pot fi menționate aici.

Trebuie să mai menționăm aici băile turcești de aburi a căror căldură i se pare străinului insuportabilă. El va căuta, cu plăcere, în aceste băi curățirea cea mai bună posibilă a corpului și tratarea unor boli reumatice și de piele.

Pentru a vizita aceste locuri publice de distracție este necesar să te servești de o trăsură, din cauza distanței mari și a prafului care domnește în București când vremea este frumoasă, mai ales când te afli în compania sexului frumos. De aceea, menționăm aici birjele. Ele staționează în două locuri de pe strada principală, Podul Mogoșoaiei, dar nu sunt numerotate, așa cum sunt în alte părți. Sunt în număr de 80 și circulă la prețul de 2 monezi de 20 pentru o oră. În zilele de sărbătoare se plătește mai mult. Pentru distanțele mai lungi există un fel de birje acoperite, așa-numitele căruțe, care pot fi închiriate ieftin pentru o zi întreagă. Surprinzătoare este însă mulțimea echipajelor particulare cele mai admirabile. Numărul lor este depășit numai în câteva capitale ale Europei. Se pot număra cel puțin 12.000 trăsuri și cel puțin 40.000 de cai de trăsură și de călărie.

Străinul care vizitează Bucureștiul a observat, desigur, plăcuțele de diferite culori pe care sunt scrise numerele caselor; fiecare din aceste culori indică respectiva circumscripție de poliție. Sunt 5 circumscripții, indicate cu roșu, verde, galben, albastru și negru. Ele sunt delimitate de patru străzi principale, care taie orașul ca o cruce spaniolă, îndreptate spre cele patru puncte cardinale: Podul Mogoșoaiei, spre nord, șoseaua spre Transilvania; Podul Șerban Vodă sau Beilik, spre miazăzi, șoseaua spre Turcia; Podul Târgul de afară, spre răsărit, șoseaua spre Moldova și Podul Calicilor, spre vest, șoseaua spre mica Valahie, din care se desfac o multitudine de străzi mai mici și ulițe sinuoase de la periferii. Mai există și străzile care duc la barierele cele mai importante: Podul Mihai Vodă, Podul de Pământ, Ulița Târgoviștei, Ulița Herăstrău, Ulița Pantelimon, Ulița Dudești și Ulița Dobrotesei.

Înconjurată de 13 bariere (în afară de barierele care poartă numele celor 11 străzi sus-numite există bariera Delea Veche și bariera Mindritului), circumscripțiile municipale de poliție menționate se împart în alte 86 secții de poliție conduse de epistați aflați sub conducerea sub-comisarilor, care sunt conduși, la rândul lor, de 5 comisari superiori al căror șef este aga (directorul poliției țării).

Când am vorbit despre clădirile publice demne de văzut, am menționat, printre altele, și Colegiul de la Sf. Sava, Seminarul, diferitele spitale, maternitatea, închisoarea etc. Poate că străinul ar dori să viziteze și interiorul acestor instituții. Spațiul mic pe care îl avem la dispoziție nu ne permite să intrăm în detalii de descriere a interiorului acestor instituții și să dăm o descriere detaliată a bogatei biblioteci, a prețiosului muzeu de fizică, de științe

ale naturii, de etnografie și arheologie și a diverselor instituții de învățământ de la Sf. Sava. Nu putem prezenta mai pe larg nici dotările Seminarului teologic și multele școli primare (aflate pe lângă biserici, precum la germani școlile aflate pe lângă parohiile catolică și luterană) și pensiunile particulare pentru băieți și fete ale unui Sarai, Gianellony, Mme Vaillant, Dr. Stolz, nici îndrumarea teoretică și de practică obstetrică din maternitate, excepționalul tratament medical, dietetic și uman al bolnavilor din spitale și al infractorilor închiși, mijloacele și dotările care confirmă o mare generozitate. Este suficient că am vorbit în linii mari despre toate acestea și este suficient să-l asigurăm pe străinul vizitator al acestor meleaguri că peste tot va găsi lucruri excelente.

Dacă străinul s-a ocupat, la sosirea sa la barieră, de predarea pașaportului și la vamă (Karvassera), unde a fost condus, de regulamentul în ceea ce privește efectele sau mărfurile sale, atunci face foarte bine dacă se prezintă la autoritatea sa protectoare, adică la agentul sau consulul suveranului său național. În prezent, există în București 8 reprezentanțe ale diferitelor curți europene, și anume Consulatul general rus, Agenția austriacă, Consulatul general și Agenția franceză, Consulatul general englez, Consulatele prusac, grec și belgian și o Agenție sârbească.

Reprezentantul suedez, numit acum câțiva ani, a părăsit postul său atunci când Suedia a predat Austriei și Prusiei protectoratul asupra bisericii evanghelice luterane și de atunci nu a mai fost ocupat. În toate cazurile în care un străin are nevoie de protecție juridică sau politică, sau în cazul când are un diferend cu o persoană autohtonă în fața instituțiilor țării, respectiva cauză este tratată de consulat.

Pentru ca străinul să cunoască unele lucruri și în legătură cu autoritățile locale, dăm aici o scurtă prezentare a lor.

Autoritatea legislativă este adunarea stărilor (Obșteasca Adunare) care se întrunește în fiecare an la 1 decembrie și cuprinde 42 de membri.

Preoțimea își exercită jurisdicția în cazurile care țin de competența ei. Autoritatea cea mai mare este mitropolitul și cei 3 episcopi de Râmnic, Buzău și Argeș. Actualul mitropolit este Eminența Sa Neofit, cavalier al mai multor ordine.

Autoritățile judecătorești laice sunt:

Ministerul de justiție ca instituție coordonatoare a tuturor judecătoriilor. Acest minister este împărțit în 3 secții. Prima se ocupă de corespondența de drept civil și comercial și contabilitatea, a doua secție are în resort înscrierea în registrul funcțiar, documente, sechestre, dispense de majorat etc. iar a treia secție se ocupă cu aplicarea sentințelor judecătorești. Actualul ministru al justiției este marele logofăt Alex. Villara, cavalier.

Marea Curte de revizie, ca autoritate supremă de apel, constă din 9 membri. Principele hotărăște problemele care trebuie dezbătute și confirmă hotărârile luate care sunt neapelabile pentru autohtoni. În funcție de problema care trebuie dezbătută, această curte de revizie se compune din membrii celor două secții ale înaltului Divan sau din alți membri din cei aleși ai uneia din aceste secții

și ai Curții comerciale de apel, sub președinția celui mai în vârstă membru în rang.

Marele Divan. Tribunalul suprem de apel pentru toate cazurile civile și penale. El este împărțit în 2 secții, fiecare având un președinte și 5 membri. Hotărârile sale sunt supuse principelui pentru confirmare. Majoritatea voturilor decide. Dacă principele acordă apel, termenul de apel este de o lună. Președinții actuali sunt banul Alex. Filipescu, cavalier al mai multor ordine și banul Th. Văcărescu.

Divanul de judecată civilă, judecătoria de apel. Este de asemenea împărțit într-o secție civilă și una penală, fiecare cu câte 1 președinte și 5 membri. Sentința acestui Divan se pune în practică atunci când litigiul nu depășește suma de 5000 piaștri sau un venit de 500 piaștri și când hotărârea sa o confirmă pe aceea a primei instanțe. Termenul de apel la marele Divan este de o lună. Președinții actuali sunt marele logofăt Nicolae Filipescu și marele logofăt Dimitrie Rallet.

Tribunalul de primă instanță al districtului Ilfov. El este împărțit în 4 secții, și anume:

Secția a și b, I și II **secția civilă** constau dintr-un președinte, 2 judecători și un procuror. Ei hotărăsc în litigiile care nu depășesc valoarea de 150 piaștri, fără permisiunea unui apel. Președinții actuali sunt clucerul

Scarlat Urlețan și stolnicul Preda Seulescu.

Secția comercială constă dintr-un președinte, 1 judecător, 1 supleant proveniți din tagma negustorilor. Sentința lor este neapelabilă când litigiul nu depășește suma de 1000 de piaștri. Președintele actual este paharnicul Costache Moroi. **Secția penală** are aceeași structură ca și cea civilă. Actualul președinte este comisul Costache Fălcoianu.

Tribunalul de poliție constă dintr-un președinte, 2 judecători și 1 procuror. Termenul de apel de la primele instanțe la divanul judecătoresc este de 2 luni. Președintele actual este stolnicul Iancu.

Curtea comercială de apel, cu aceleași atribuții ca marele Divan, constă dintr-un președinte, 2 asesori și 1 supleant din tagma negustorilor plus un boier suplinitor. Actualul președinte este marele vornic Mihail Cornescu, cavalier.

(Din: *Kopainigg's gemeinnütziger und geselliger Bukurester Hans - Kalendar für Katholiken, Protestanten und Griechen, auf das Schalt Jahr von 366 Tagen 1844.* București. Im Verlage bei Joseph Kopainigg, Buchdrucker. Deutsche Gasse, nr. 1696, pg. 17-31).
Traducere de Ortansa ENĂȘESCU

Istoria cărții

Un călător maghiar din secolul al XIX-lea pe meleaguri dobrogene Veress Sándor

Lucia RADU

Prezență cunoscută și marcantă pentru România anilor de după Unirea Principatelor, prin construirea liniei ferate București – Giurgiu (1869); Pitești – Slatina – Turnu-Severin – Vârciorova (1872-1875); prin preocupările sale în domeniul cadastral și topografic, colaborator susținut al diverselor cotidiane din București, Veress Sándor avea să se facă cunoscut și prin publicarea impresiilor sale de călătorie.

După înăbușirea revoluției de la 1848, Veress Sándor, la 20 de ani locotenent în armata generalului Bem, este obligat să aleagă calea înstrăinării, care va dura 10 ani. În drumul său spre Turcia trece prin Muntenia și Dobrogea, apoi în 1858, dornic de studiu, pleacă la Paris, apoi la Londra, unde va obține diploma de inginer. În anul 1859 se stabilește la București. Aici își va găsi în sfârșit liniștea mult dorită pentru viitoarea sa activitate ingierească. Fiind cunoscător al limbilor română, turcă, franceză, germană, italiană, engleză, întreaga sa activitate tehnică și publicistică va fi apreciată de autoritățile române. Se stinge din viață în anul 1884 la București.

În bogatul fond istoric de carte al Bibliotecii Filialei Academice clujene se găsesc însemnările de călătorie ale lui Veress Sándor intitulate: *A magyar emigráció a keleten.* I-II kötet. Budapest, Az Athenaeum R. társ. kiadása, 1878, din perioada anilor 1848 – 1858, când autorul însemnărilor a întreprins călătorii în Țara Românească, Bulgaria, Turcia, Grecia, Franța, Anglia, Italia. Volumul constituie o mărturie a omului emigrant, a omului care trebuie să lupte cu vicisitudinile vremii, în speranța găsirii binelui. Volumul se constituie într-o monografie a locurilor văzute, reliefând atât aspecte de ordin geografic, naturalistic cât și aspecte etnografice și economice.

Cercetările noastre s-au oprit asupra capitolului intitulat "Regiunea Dunării – Tulcea". Notele de călătorie se referă la Dobrogea anilor 1856 – 1857, când "nordul Dobrogei a avut un regim special fiind considerat un sangiac autonom condus de un bei, cu sediul la Babadag. După Războiul de Independență (1877 – 1878) Dobrogea, prin tratatele de la San Stefano și Berlin, s-a unit în mod firesc cu România, în a cărei

istorie modernă s-a încadrat organic”. Scriitorul notelor ne oferă un tablou complex al părții de nord a Dobrogei. Este profund impresionat de frumusețile naturii înconjurătoare, de pădurile întinse și dese (în special cele de stejar), de pământul gras și minunat pentru agricultură și pășunile numeroase, ceea ce îl vor determina să se stabilească în aceste locuri – și anume la Nalban. Aici își va înjgheba o frumoasă gospodărie, utilată cu acareturi. Își procură păsări de curte, 150 de porci lăsați în pădure pentru a se hrăni cu ghindă, vite și cai aduși din Turcia.

Preocupările gospodărești nu îl vor absorbi însă în totalitate, fiind în primul rând fin observator și sincer admirator al unui ținut plin de farmec și necunoscut. Astfel, pagini întregi vorbesc despre fauna regiunii care este reprezentată prin veverițe, căpriori, iepuri, vulpi, lupi și mistreți. Însuși autorul remarcă faptul că este “un adevărat parc de vânătoare” și în continuare menționează: “Preocuparea noastră (împreună cu asociatul său Dercsényi István) în timpul iernii a fost vânătoarea, numai eu singur am împușcat 24 de căprioare, 15 vulpi, 5 lupi, fără să mai amintesc și numărul mare de iepuri, care veneau până în curtea mea”. Un interes deosebit prezintă enumerarea speciilor de păsări. Ele sunt foarte variate. Remarcă absența fazanului în primul rând, apoi înșiră prezența dropiilor mari și pitici, cocorilor, potârnicilor, prepelițelor. Se evidențiază găștele albe, prin mărimea lor uriașă și necomestibile, lebedele, pelicanii într-un număr foarte mare, călifarii, speciile de sitari, cufundarii, egretele, pescărușii, rândunelele. Dintre păsările mici, întâlnim ciocârlia cu colier, vrăbiuțele, sticleții, iar dintre păsările de pradă, vulturii bărboși, șoimii, vindereii și ulii domină regiunea. Ca o noutate pentru autorul notelor de călătorie o constituie stupii sălbatici așezați în malurile apelor.

În continuare, ne reține atenția descrierea amănunțită a muncilor agricole de primăvară și vară. Principalele unelte agricole la începutul celei de a doua jumătăți a secolului al XIX-lea au fost, așa cum de altfel subliniază și Veress Sándor, rarița, grapa originală constituită dintr-un păr sălbatic tras de doi bivoli, sapa și coasa, mai mică decât forma cunoscută, dar cu coada lungă, pentru ca omul să nu se obosească. De asemenea, remarcă obiceiul ieșit din comun: cositul fânului uscat după arat, obicei la care scriitorul rândurilor nu s-a adaptat, spre mirarea localnicilor care au asistat la cositul fânului “verde și înflorit”.

În atenția scriitorului poposit timp mai îndelungat în acest ținut al Dobrogei, au stat evident și viața și obiceiurile locurilor de aici. Despre portul oamenilor din Tulcea, remarcă doar pe cel al lipovenilor: cizme mari de iuft cu carâmbul larg, pantaloni largi, peste care se purta o haină până la genunchi și încrețită la poale, făcută dintr-o țesătură înflorată mai ușoară, iar pe cap aveau un fel de potcap înalt. Femeile purtau același tip de cizme și rochii până la genunchi, doar că acestea sunt

încrețite la subsuoară, fără talie marcată, ceea ce le dă un aspect mai puțin frumos. De altfel, și conformația lor fizică mai masivă contribuie la acest lucru. În continuare se menționează – credem – cu oarecare mândrie, bunele relații cu localnicii foarte prietenoși. Aceștia veneau cu încredere să-l consulte pe Veress în probleme de sănătate, probleme de vânătoare, reparații și îmbunătățiri și, nu în ultimul rând, în probleme de mici litigii. O mențiune specială necesită intensul comerț cu carnea de porc practicat de data aceasta de comerciantul Veress Sándor, aici unde ne așteptam mai mult, la comercializarea peștelui: “Zilnic puteam să vând carnea a 5-6 porci iar pentru vânzarea viitoare de primăvară mi-am pregătit deja slănină multă, 200 buc. șuncă și câteva butoaie de untură”. Dintre așa-zise localități, Cataloi, Beștepe, Nalban, Babadag, Tulcea se reliefează prin numărul mare de prăvălii și mai ales cârciumi, ai căror proprietari sunt lipovenii. Târgul săptămânal din acest “oraș” înviorează deopotrivă femeile și bărbații. De altfel, femeile lucrează cot la cot cu bărbații lor, excluzând pescuitul.

În altă ordine de idei, călătorul maghiar ne dă informații referitoare la începuturile dezvoltării viitoare a Deltei Dunării. Un spațiu însemnat îl acordă dificultăților pe care le ridică Delta pentru navigație, din cauza aluviunilor pe care apele Dunării le depun permanent pe fundul brațului Sulina, de altfel acesta “atât de îngust și plin de meandre încât vasele de abja pot trece și uneori chiar se freacă de mal”; în plus, și mărul care se depune la gura brațului Sulina creează mari necazuri. În acest sens Comisia europeană dunăreană a întreprins lucrări de amenajare a Sulinei: s-au construit de către englezi două diguri din chesoane – umplute cu piatră – care opresc valurile mării spre gura canalului Sulina. În permanență un fel de excavatoare lucrează pentru dragare. Tot în acest context, se remarcă construirea în Tulcea a unor “case foarte frumoase și ateliere”. S-au efectuat totodată amănunțite măsurători ale Deltei, întocmindu-se “chiar și hărți foarte frumoase”. În continuare mai apar date în legătură și cu celelalte două brațe ale Dunării, Sf. Gheorghe și Chilia, cu ape adânci de 60 de picioare, iar aproape de vărsare apa scade la 5 picioare.

Încheiem aici șirul consemnărilor lui Veress Sándor, fără a avea pretenția de a fi epuizat multitudinea informațiilor cuprinse în această mărturie – document. Privite în ansamblu, impresiile sale de călătorie de acum o sută treizeci de ani ne îndreptătesc să credem că generozitatea pământului, bogăția faunei și simpatia față de localnici l-au determinat nu numai să se stabilească aici, ci și să se hotărască în a-și definitiva calca în viață plecând la studii în străinătate, de unde s-a întors să fructifice noile cunoștințe dobândite pe pământul ce a constituit, pentru un timp, un fericit adăpost și refugiu.

Centenar Antoine de Saint-Exupéry

Scriitor și copil, moralist și pilot, reporter și poet, om și erou, senior și fizician, biolog și profet, Antoine, căruia camarazii săi de zbor îi vor spune mai târziu Tonio, cel de al treilea copil (dintr-un număr de cinci, cu băieți și fete la un loc) al inspectorului de asigurări Jean de Saint-Exupéry, s-a născut o dată cu secolul său, la Lyon, în 20 iunie 1900, și l-a părăsit înainte de a fi ajuns la jumătatea acestuia: la 31 iulie 1944, într-o acțiune la inamic. Franța mai avea doar câteva săptămâni până la eliberarea de sub hitleriști a Parisului... [...]

Biografia lui Exupéry, așa cum au conturat-o edițiile critice și presa, se confundă pînă într-atîta cu filozofia lui de viață și cu confesiile asupra amîndurora, încît ea nu-și găsește echivalent decît în exemplele acelor scriitori angajați care și-au onorat cu sacrificiul vieții convingerile, decît într-unele episoade cu cavaleri sau biografii de eroi. El a împletit acțiunea cu sacrificiul, candoarea cu îndoielile, elanurile cu arta, interrogația cu umanismul, generozitățile cu noblețea; și cu abnegațiile a împletit contemplarea. "Nu-i suficient – va scrie Pierre de Boisdeffre – să afirmi că Exupéry a fost un erou: el a fost un erou fără prihană. N-a căutat să lase nici o cicatrice pe pămînt, chit că pe seama semenilor săi. El n-are miinile pătate de sînge; a luat rînd pe rînd apărarea republicanilor în Spania și a evreilor persecutați, dar și pe a francezilor rătăciți. N-a căutat gloria pentru sineși și de aceea nimic nu i-a întunecat-o după ce ea l-a încoronat. Sălășluia într-însul geniul copilăriei, așa cum a sălășluit și în Bernanos; geniul acesta face din Exupéry unul din cei mai umani scriitori ai noștri și dă întregii sale opere un aer de inocență și de prietenie". (*Métamorphose de la littérature*) [...]

Dacă lui Exupéry i-ar fi ajuns profesia, el n-ar fi scris. Dacă l-ar fi satisfăcut numai scrisul, Exupéry nu pilota. Dacă măcar literatura și zborul laolaltă rezolvau ideal această mare conștiință, desigur că n-ar fi pus într-amîndouă atîta cantitate de ideal și nici de poezie cu care fiecare din ele, separat, se vădea neîntreagă în sine. Dar lui Exupéry i-a trebuit mult mai mult, nimic din perimetrul exclusiv al unei singure pasiuni nefiindu-i de ajuns. El voia desăvîrșirea, năzărea absolutul. Sau poate. Sau a vrut ceva care măcar să țină locul acestora, semănîndu-le leit, o desăvîrșire și-un absolut sui-generis. Mereu ne mai trebuie și altceva...

Obsedanta pasiune a studiilor sale, a adevăratelor lui studii și examene, a mers însă către cunoașterea vieții. De aceea nu altunde trebuiește, această pasiune, căutată. Dincolo de dînsa (în cazul că o mai fi fost ceva) apoi n-a fost decît to foamea, în primul rînd, pentru ea. Gîndirea lui a semănat cu trăirea lui. Și experiența sa exprima însăși concepția sa despre existență, ca dat și categorie filozofică. Una s-a confundat cu cealaltă. [...] (Ion Caraion, Prefața la *Pămînt al oamenilor*, Editura pentru Literatură Universală, București, 1967)

[...] Și, într-adevăr, pentru cîți dintre noi acest omnibus nu fusese oare ultimul adăpost? Pentru șazeci, pentru optzeci? Conduși de același șofer tăcut, într-o dimineață ploioasă. Mă uitam în jur: puncte luminoase străluceau în umbră, țigări aprinse punctau gîndurile. Umile meditații ale unor funcționari îmbătrîniți. Cîtor dintre noi acești tovarășii de drum nu le serviseră de ultim cortegiu?

Uneori surprindeam destăinuirile care se schimbau pe șoptite. Erau destăinuri despre boli, despre bani, despre tristețe griji casnice. Ele dezvăluiau zidurile închisorii întunecate în care acești oameni se închiseseră. Și, deodată, îmi apăru chipul destinului.

Vechiule birocrat, camarad care-mi stai alături, nimic nu te-a făcut niciodată să evadezi, dar nu ești tu răspunzător de asta. Ți-ai construit o pace a ta, astupînd cu ciment toate ieșirile spre lumină, așa cum obișnuiesc termita. Te-ai rostogolit ca o minge în securitatea ta burgheză și te-ai înfundat în rutină, în riturile înăbușitoare ale vieții de provincie, ai ridicat acest meterez umil împotriva vînturilor, a mareelor și a stelelor. Nu vrei să-ți faci griji cu marile probleme, destul te-ai străduit să-ți uiți condiția de om. Nu ești locuitorul unei planete rătăcitoare, nu-ți pui întrebări fără răspuns: ești un mic-burghez din Toulouse. Nimeni nu te-a zgîlțit de umeri, cînd poate ar mai fi fost încă timpul. Iar acum huma din care ești făcut s-a uscat și s-a întărit, și nimic n-ar mai putea de aci înainte să deștepte pe muzicianul ațipit în tine, sau pe poetul, sau pe astronomul care poate sălășluia în tine la începutul începuturilor.

Nu mă mai plîng de răpăielile ploii. Magia meseriei îmi deschide o lume în care voi înfrunta, în mai puțin de două ore, balaurii negri și crestele încoronate de coamă de fulgere albastre, lume în care, slobod, o dată cu venirea nopții, îmi voi citi calea în astre. [...]

Așa călătorește azi echipajul. Nu simte de loc că e în mișcare. E foarte departe de orice reper, ca noaptea pe mare. Și motoarele umplu această cameră luminată cu un freamăt care-i transformă esența. Iar ceasul își vede de drum. În aceste cadrane, în aceste lămpi de radio, în aceste ace respiră o alchimie nevăzută. Aceste tainice gesturi, aceste cuvinte înăbușite, această atenție pregătesc din secundă în secundă miracolul. Și cînd clipa a venit, desigur că pilotul își poate lipi fruntea de geam. Aurul s-a născut din Neant: el strălucește în luminile escalei.

Și cu toate acestea, noi toți am cunoscut zborurile în care, dintr-o dată, în lumina unui punct de vedere particular, numai cu două ore înainte de escală, am simțit că ne aflăm departe, așa cum poate n-am fi simțit lucrul acesta în Indii, și de unde nu mai speram să ne întorcem. [...] (*Pămînt al oamenilor*, traducere de Ion Caraion, Editura pentru Literatură Universală, București, 1967)

Bibliografie selectivă

- *Courrier Sud*, Gallimard, 1928
- *Vol de nuit*, Gallimard, 1931
- *Terre des hommes*, Gallimard, 1939
- *Pilote de guerre*, Gallimard, 1942
- *Lettre à un otage*, Gallimard, 1944
- *Le Petit Prince*, Gallimard, 1945
- *Citadelle*, Gallimard, 1948
- *Lettres de jeunesse (1923 – 1931)*, Gallimard, 1953
- *Carnets*, Gallimard, 1953.
- *Citadela*, ediția a II-a, trad. de Șerban Florea, Editura RAO, București, 1993
- *Gînduri*, culegere, prezentare și comentarii de Anghel Ghițulescu, Editura Albatros, București, 1985
- *Micul prinț*, cu desenele autorului, în românește de Benedict Corlaci, Exporeclama, Chișinău, 1992
- *Scrisoare către un ostatic*, trad. de Vladimir Luca, Editura de Stat, București, 1947
- *Zbor de noapte – Pilot de război*, trad. de Ion Caraion, Editura pentru Literatură Universală, București, 1968.

Micul print

Lui Léon Werth

Copiii le cer iertare că am închinat această carte unui om mare. Am un motiv serios: acest om mare e cel mai bun prieten din cîți am eu pe lume. Mai am un motiv: acest om mare poate să priceapă totul, chiar și cărțile pentru copii. Am și al treilea motiv: acest om mare trăiește în Franța, unde suferă de foame și frig. Are multă nevoie de mîngîiere. Dacă toate motivele înșirate nu sînt de ajuns, țin ca această carte s-o închin atunci copilului de odinioară, căci și acest om mare a fost cîndva copil. Toți oamenii mari au fost cîndva copii. (Dar puțini dintre ei își mai aduc aminte.) Așa că fac următoarea îndreptare:

Lui Léon Werth
pe cînd era băiețel

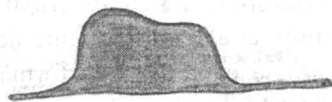

Oată, pe vremea cînd aveam eu șase ani, am dat peste o poză minunată, într-o carte despre pădurile virgine, numită "Întîmplări trăite". Înfățișa un șarpe boa care

înghițea o fiară sălbatică. Iată copia acestui desen. În cartea aceea se spunea: "Șerpii boa își înghit prada dintr-odată, fără s-o mai mestece. Pe urmă, nu mai sînt în stare să se miște și dorm întruna, timp de șase

luni, cît ține mistuitul".

M-am gîndit atunci îndelung la peripețiile din junglă și am izbutit să fac la rîndu-mi, cu un creion colorat, primul meu desen. Desenul numărul 1. Era așa:

Le-am arătat oamenilor mari capodopera mea și i-am întrebat dacă desenul acesta îi sperie.

Ei mi-au răspuns:

– De ce să te sperii de-o pălărie?

Desenul meu nu înfățișa o pălărie. Înfățișa un șarpe boa care mistuia un elefant. Am desenat atunci șarpele boa pe dinăuntru, pentru ca astfel să poată pricepe și oamenii mari. Ei au întotdeauna nevoie de lămuriri. Desenul meu numărul 2 era așa:

Oamenii mari m-au povățuit să le las încolo de desene cu șerpi boa, fie întregi, fie spintecați, și să-mi văd mai degrabă de geografie, de istorie, de aritmetică și de gramatică. Așa s-a făcut că, la vîrsta de șase ani, am părăsit o strălucită carieră de pictor. Nereușita cu desenul meu numărul 1 și cu desenul meu numărul 2 îmi tăiașe orice curaj. Oamenii mari nu pricep singuri nimic, niciodată, și e obositor pentru copii să le dea întruna lămuriri peste lămuriri.

Astfel că a trebuit să-mi aleg altă meserie și am învățat să conduc avioane. Am zburat mai pretutindeni în lume, iar geografia, ce-i drept, mi-a fost de mare ajutor. Puteam, dintr-o privire, să deosebesc China de Arizona. Lucru foarte folositor, dacă te rătăcești în timpul nopții.

Așa că eu, de-a lungul vieții mele, am avut o sumedenie de legături cu o sumedenie de oameni serioși. Mi-am petrecut multă vreme printre oamenii mari. I-am cunoscut foarte îndeaproape. Ceea ce nu mi-a îmbunătățit părerea despre ei.

Cînd întîlneam pe cîte cineva care-mi părea mai dezghețat la minte, îl puneam la încercare cu ajutorul desenului meu numărul 1, de care niciodată nu m-am despărțit. Voiam să știu dacă avea o minte într-adevăr pătrunzătoare. Numai că răspunsul era mereu același: "E o pălărie". Atunci eu nu-i mai pomeneam nici de șerpii boa, nici de pădurile vir-

gine, nici de stele. Căutam să fiu pe înțelesul lui. Stăteam cu el de vorbă despre bridge, despre golf, despre politică și despre cravate. Iar el era încîntat că făcuse cunoștință cu un om atît de așezat.

Așa am trăit eu, știngher, fără să am cu cine sta într-adevăr de vorbă, pînă cînd, o dată, acum șase ani, am rămas în pană în pustiul Sahara. Mi se stricase ceva la motor. Și cum nu luasem cu mine nici mecanic, nici călători, mă pregăteam să-nțerc de unul singur să duc la bun sfîrșit o reparațiune anevoioasă. Era pentru mine o chestiune de viață și de moarte. Apă de băut, abia dacă aveam pentru o săptămînă.

În prima noapte, deci, am dormit acolo, pe nisip, la mii de leghe depărtare de orice așezare omenească. Eram mai singur chiar decît naufragiatul pe o plută, în mijlocul oceanului. Așa că vă închipuiți uimirea mea, cînd deodată, în revărsat de zori, m-am pomenit că mă trezește un glăscior ciudat. Rostea:

– Te rog... desenează-mi o oaie!

– Cum?

– Desenează-mi o oaie...

Am sărit în picioare, ca lovit de trăsnet. M-am frecat bine la ochi. Am privit cu luare-aminte. Și-am văzut un omuleț cu totul nemaipomenit, care mă scruta cu gravitate. Iată cel mai bun portret pe care, mai tîrziu, am izbutit să i-l fac. Desenul meu e însă, bineînțeles, mult mai puțin fermecător decît modelul. Nu e vina mea. Pe cînd aveam șase ani, oamenii mari mă făcuseră să-mi pierd orice încredere în cariera mea de pictor și, în afară de șerpi boa întregi și de șerpi boa spintecați, nu mai învățasem să desenez nimic altceva.

Prin urmare, priveam cu ochi mari de uimire la arătarea aceea. Nu uitați că mă aflam la mii de leghe depărtare de orice tărîm locuit. Or, omulețul meu nu părea a fi nici rătăcit, nici mort de oboseală, nici mort de foame, nici mort de sete, nici mort de frică. Nu avea deloc înfățișarea unui copil pierdut în inima pustiului, la mii de leghe depărtare de orice tărîm locuit. Cînd, în sfîrșit, am fost în stare să vorbesc, l-am întrebat:

– Bine, dar... ce cauți tu aici?

Iar el rosti atunci din nou, încetîșor, cerîndu-mi parcă un lucru din cale-afară de însemnat:

– Te rog... desenează-mi o oaie! [...]

(Traducere de Benedict Corlaciuc,
Editura RAO, București, 1998)

Autografe contemporane

Nina VASILE

“Anul nostru din timpul absolut”

sau

Povestea “în sine încheiatului” către cetitor

[Infinitul]

“În adevăr infinitul, absolutul e neînțeles de mintea noastră. Dar nu trebuie să uităm că nici ni le putem închipui altfel, nici este puțința de a le exprima decât prin negațiuni. Prin urmare, ceea ce *nu* este inteligența noastră, ceea ce *nu* este mișcare, ceea ce *nu* este materie, este absolutul, este *în sine încheiatul*, este lipsa de (...), este ceea ce nu e nici moarte, nici nemurire, nici azi, nici mâni, nici etern, nici trecător, *este ceea ce este*.”

Și dacă este în el știința noastră, precum în timpul absolut e anul nostru – de ce să nu fie atotștiința în el; și dacă este în el spațiul nostru, precum spațiul ocupat de sistemul nostru solar e în spațiul absolut – de ce să nu aibă el ubicuitatea; și dacă este în el puterea noastră, care nu-i decât o fracțiune din puterea constantă a sistemului solar, – de ce să nu aibă el atotputernicia”. (M. Eminescu – *Opere*, vol.XV, p.270)

Argument

Ceea ce a pregătit, a provocat acest eseu, nu este un afiș întâi de toate, ci întâmplarea anterioară, și interioră, prin care, citind un fragment din *Melancolia* lui Eminescu în “Universul poeziei” (G. Călinescu), am avut brusc emoția, într-un semn nou, a unei intuiții originare a poeziei (în ordinea mitologiei personale vorbind...). Au urmat câteva coincidențe sau potriviri stranii în lecturile pentru eseu. *Povestea magului călător în stele* este, de asemenea, o opțiune afinitară, în sensul reîntâlnirii cu tema/poezia despre care scriam, nici nu mai știu ce, dar fascinantă, pe undeva prin clasa a IX-a.

Ceea ce contează aici este tocmai mutația interioră, revelatorie de felul ei, într-o zonă magică,

declanșată în cititor (și se întâmplă să fi fost de această dată dinspre Eminescu). E un fel de a spune că aceasta ține de miracolul ontologic al operei de artă care mișcă – *la propriu* – spiritele. Acest eseu este o încercare de a numi (și totuși, nu de a defini), de a descrie *schimbarea* de care am amintit. Desigur, e vorba de o experiență personală, însă posibil simptomatică, și cred, ținând de un aspect neexplorat ca atare, pentru că nu este aici explicarea pur și simplu a “magiei” eminesciene – ca metaforă teoretică, exterioră – lucru încercat de către mulți, ci efectul, lucrătura acesteia în noi. Orice magie care se exercită, transformă, pune, așază. A privi în acest fel lucrurile, înseamnă a muta accentul receptării de pe actul critic-interpretativ, spre unul inițiativ, resimțit ca atare. Nu cumva regândirea locului poeziei în lume îl reconfirmă, o dată în plus, și pe Eminescu? S-ar putea spune că el depășește cu har și această probă...

Data fiind natura întâlnirii, în modul descris mai sus, cu poezia lui Eminescu, este firesc să nu apară în eseu de față referințele critice. A renunța la ele ține de consecvența cu opțiunea “teoretică” a situării operei de artă.

Atașat eseuului la început, fragmentul despre Infinit care aparține lui Mihai Eminescu este încă un reper care întărește revelația Poeziei, aceasta fiind lucrătura magiei poemelor pentru mine. “Iată Poezia!” a fost prima scriere a semnului nou interior dinspre *Melancolie*. Apoi, cu teama de a nu pierde descoperirea înainte de a scrie despre ea – precum mireasma fină, opacă prin absorbirea bruscă – am căutat întărirea ei. “Am alergat” la *Povestea magului...* și la mai toate poeziile care păreau să “respire” pregnant în aceeași

Studii: 1987: Liceul de Matematică-Fizică, Slobozia; 1997: Licența în Filozofie, Facultatea de Filozofie, Universitatea București; 1999 – 2000: Master în Teoria literaturii, Facultatea de Litere, Universitatea București.

Activitate publicistică: 1997: *Distanța din miezul nopții*, volum de poezie, Ed. Maxim, București; 1997: *Albert Locuitorul*, poezie, Ed. Pontica, Constanța; eseuri, proză, cronici de carte (poezie) la autori precum Nora Iuga, Constantin Abăluță, Octavian Soviany, Gheorghe Iova etc., în “Luceafărul”, “Art Panoramic”, “Calende”, “Universitas”, “Biblioteca Bucureștilor”; prezență în *Antologia Poezia română actuală*, autor Marin Mincu, Ed. Pontica, 1998.

Premii literare: 1998: Premiul II, Faza Națională la “Sesiunea de comunicări științifice și referate ale elevilor”; 1997: Premiul II, Concursul Național de Poezie, Timișoara; 1997: Premiul II, Concursul Național de Poezie, Bistrița - Năsăud; 1997: Premiul I, Concursul Național de Poezie, Sighet; 1997: Premiul I, Concursul Național de Creație “Alexandru Odobescu”, secțiunea eseu, Călărași; 2000: Premiul I, Concursul Național Studentesc “Eminescu”, Faza Națională, Brașov.

Activitate profesională: 1996 – 1997: Profesor suplinitor de logică și psihologie la Liceul Teoretic “Decebal”, București; 1997 – 2000: Bibliotecar, Biblioteca “I.L. Caragiale”, București.

matrice intuitivă ca răspunzătoare de acel soi de emoție cunoscută... Apoi s-a ivit fragmentul despre infinit.

Versurile binecunoscute din *Melancolie* sînt acestea:

„Și cînd gîndesc la viața-mi, îmi pare că ea cură
Încet repovestită de o străină gură,
Ca și cînd n-ar fi viața-mi, ca și cînd n-aș fi fost.
Cine-i acel ce-mi spune povestea pe de rost,
De-mi țin la el urechea – și rîd de cîte-ascult
Ca de dureri străine?... Parc-am murit de mult”.

Și acum cîteva sublinieri din fragment: “Infinitul, absolutul e neînțeles de mintea noastră”; “nici nu este putința de a le exprima decît prin negațiuni”; “Prin urmare, ceea ce *nu* este inteligența noastră (subl. N.V.) este în sine încheiatul”; “nici etern, nici nemuritor, nici azi, nici mâni”; “în el știința noastră, precum în *timpul* absolut e anul nostru”; “în el spațiul nostru, precum spațiul ocupat de sistemul nostru solar e în spațiul absolut”. Oare recitind versurile prin lectura notei despre infinit, nu se luminează ele altfel? Ce corespondențe între cele două texte eminesciene... Poetul, cel care este și nu este/a fost, cel care este același și altul situat în condițiile relației real/infinit – redat fiecare în parte prin negații, prin relaționarea negativă la contradictorii și confundîndu-se/diferențiindu-se ca să se poată reda unul prin celălalt în tensiunea încremenită/viu revelatoare a amîndorura: om – infinit. N-am putut vorbi decît păstrînd exprimarea absurdă în care cuvintele sînt izomorfe universului “descriș” sau ideilor despre el. Și înțeleg aceasta ca modalitatea poetică prin excelență care “intuiește” puterea de corespondență (corespundere), analogică desigur, a omului cu infinitul: pentru ființa umană ipostaza antagonic dimensională a lucrurilor, fenomenelor, ideilor, expresiilor, deschide revelația infinitului. Poate de aceea, moartea, răul fascinează (pe călugărul nebun din *Povestea magului*...): fanta abisală creată de ele în cele ale realului vizibil formează hieroglifa absolutului și inițiază în infinit. Nu pentru că ele ar fi chiar infinitul ci pentru că alăturarea lor dureroasă devine creatoare, provocînd saltul către *vederea* nouă, pentru cei situați în condiția încă umilă a celor mulți ca și a celor puțini nefericiți “fără stea”. Este de presupus că magul e un geniu privilegiat care n-are nevoie de încercarea suferinței prin rău, el rămînînd senin, neatins de umbre.

Făcînd o paranteză, desigur, nu e nimic nou în aceste gînduri luate separat. “Romanticului îi plac contrastele” s-a zis. Dar în viziunea de aici, acest romantic se situează în “condiția umană” însăși, încă valabilă (sic!) și astăzi. Ceea ce contează însă, este traseul care conturează cele spuse mai sus: universul, schematizat prin “infinitul-om” e analog condiției umane (și) romantice care, la rîndul ei are o analogie (în sens ocult) cu condiția poeziei, ca și cu a unei matrici lingvistice, sintagmatic și paradigmatic individuală. “Individuală” pentru că forța creației, eminesciene în cazul de față, se

datorează decisiv (dar nu exclusiv) unei asemenea matrici.

În momentul de față, aspectul hermeneutic (al eseului) tinde să se instaureze fără impostură (cum a fost pînă acum!), iar cel inițiativ-magic să devină strict livresc întrucît apare ideea sensului cult al inițierii: “creația a fost/este capabilă să determine inițierea în lume a poeziei” a celor ce citesc, să zicem, *ca și* prima dată, poezie. Precum inițierea în artele plastice sau... marțiale, undeva la început, pentru început, iar nu pentru *totdeauna* (ca în sensul magic, o-cult).

Așadar, a rămas să arăt pentru *Povestea magului*... exemple care confirmă intuiția matricii căreia îi corespunde analogic universul (ca infinit-om) și condiția umană. În ecuația “1. Dumnezeu – 2. înger – 3. stea – 4. amor – 5. suflet – 6. om – 7. moarte” se concentrează viziunea lui Eminescu prin care se consumă drama infinitului/absolutului “neînțeles de mintea noastră” dar exprimat – evident – dramatic (conform funcționării analogiei): în infinit noi sîntem cu limita noastră și timpul și spațiul nostru se află în timpul și spațiul absolut... Dar, de fapt, Eminescu spune: “în *timpul absolut e anul nostru*”, și prin asta se apasă ruptura între noi și “în sine încheiatul”, căci “anul nostru” apare astfel, *contras* în infinit ca și cum ar fi despărțit de noi, el care este *al nostru*. Această înstrăinare a celor de-ale noastre în “lumea” infinitului este poate sursa acelei stări de dor neînțeles:

“Ce sufletu-i dorește se-ntreabă și nu știe
Se uită-n stele, -n lună, ce ca un vis de-argint
Cu fața ei cea blondă lungi nourii sfișie
Și visuri lungi gîndirea i-o-mbată și i-o mint”.

Căci omul nu poate suferi îndepărtarea de ce-i al lui, iar ce nu-i al lui – infinitul contaminat de acesta, devine ca și al lui, sau abia astfel se regăsește pe sine, în mereu departele...

Revenind la viziunea pusă în ecuație, prozaic vorbind: Dumnezeu încearcă cetele de îngeri pentru ca ordinea în univers să se păstreze; astfel “amorul” îngemănează îngerii cu sufletele în corpurile de oameni. Îngerii aprind pe cer, înainte de a coborî, stelele celor aleși, și pînă la moarte trăiesc destinul pămîntesc de care depinde cel stelar. Pînă aici e bine. Dar drama începe cu accidente precum cel al feciorului de împărat:

“Dar în acest cer mare ce-n mii de lumi lucește
Tu nu ai nici un înger, tu nu ai nici o stea...”

“În planu-eternității viața-ți greșeală este,
De zilele-ți nu este legată-o lume-a ta.
Genii beau vinu-uitării cînd se cobor din ceruri;
Deschise-ți-s, nebîndu-l, a lumilor misteruri”.

“Găsești în lume oameni cu mințile oculte,
Cari cunosc a lumii gîndire de titan;”

S-ar putea înțelege că unii îngeri – genii se întîmplă uneori să nu aprindă lampa stelei, și să nu bea vinul

uitării, să coboare astfel treji în lume cu memoria intactă a raiului ceresc și astfel arși de chinul reînțarcerii. Încercarea teribilă este aici, firesc, tocmai ispita morții care îi bîntuie, ei neasumîndu-și decît cu greu existența umană. Dar oare nu acesta e prețul cunoașterii? Și de data aceasta, cunoașterea e în preajma morții, a rupturii, a contradicției între infinitul – geniu/înger și întruparea lui în om, care este în el fără să știe. Și totuși, Dumnezeu iubește greșelile greșiților:

“De Domnul eu trimisu-s, căci te iubește mult,

Să scap a ta ființă de caos-u-i imens –

Eu în glasul gîndirii-ți am pus acesta sens”.

Feciorul de împărat cade sub raza unui înger *trimis* și cuvintele acestuia devin propriile-i gînduri. Iată un fenomen care, în banalitatea lui gîndită și nu trăită, ține de acea parte, cutremurătoare ca experiență, inițiativă am spune, care “nu este inteligența noastră”. Iată acea “gură străină” ce repovestea viața...

Tot de această parte stranie ține și “lumea de vis”, ce are o consistență aparte, fie ca “imperiu de gînduri”, fie ca *prezență* a fantasmei create de gînduri și dorințe: îngerul nevinovat creat din raze al călugărului nebun, dar transformat de gîndul lumesc pentru el, în înger al morții, sau acaparat, confiscat ca apariție de îngerul morții – ceea ce e cam același lucru în ordinea analogiei universale, în care ce distinge parcă e doar un semn subtil (ca direcție a luminii):

“Că dincolo de groapă imperiu n-ai o lume,

De asta n-are de ce să-ți pară rău;

A geniului imperiu: gîndirea lui – anume;

A sufletului spațiu e însuși el...”

“Că-n lumea din-afară tu nu ai moștenire,
A pus în tine Domnul nemargini de gîndire.

Astă nemărginire de gînd ce-i pusă-n tine

O lume e în lume și în vecie ține.

Cînd mintea va cuprinde viața ta lumească

Cînd corpul tău cădea-va de vreme risipit,

Vei coborî tu singur în viața-i sufletească

Și vei dura în spațiu-i stelos, nemărginit”;

“Deși nu sînt aieva aceste lumi solare,
El tot le vede, simte, le-aude și le are”.

“Cînd omul risipitu-i, un lut fără suflare,

Sufletul în afară rămîne surd și orb:

Un cîntec fără arpă, o rază fără soare,

Un murmur fără ape e suflet fără corp,

Dar înăuntru-i este o lume-ntinsă mare,

Aieva-i pentru dînsul.

În el îs toate, dînsul e-n toate ce-a gîndit”.

În versurile atît de larg citate funcționează, cred, matricea metaforică (lingvistică) de care am vorbit, negația fiind de data asta semnalizată prin particula “fără” sau pur și simplu de “diferențierea contradicto-

rie”: “a pus în *tine* Domnul nemargini de gîndire”, “cînd mintea va cuprinde viața ta lumească”. Precum “anul uman” este contras în timpul absolut, iar acesta în infinit, astfel și trupul uman, după moarte, se poate afla contras în “nemargini de gîndire”. Și din nou, o analogie: lumea gîndurilor (a sufletului) ca “în sine încheiată”, ca și infinitul. Ce “revelație” aceasta, a contragerii trupului în gînd! (contragerea presupunînd includerea, deci continuarea, deci nemurirea). Și pentru că ea a venit citind poezia lui Eminescu, și n-ar fi putut fi altfel, semnalizez acum un vîrf al inițierii prin creație.

Continuînd, dacă geniile fără stea, deși iubite de Dumnezeu, și avînd puterea de a întrupa (din raze, partea lor cea mai bună ca înger cu *chip omenesc*, precum călugărul), se lasă pradă îngerului dulce pămîntesc al morții, atunci ele se pierd. Călugărul este un astfel de geniu, și în alt plan este exemplul rău oferit de către mag feciorului de împărat care trebuie să se ferească de ispita morții. Învățătura lui simplistă și implicită ar fi: să nu-i fie teamă să-și asume destinul pămîntesc ce-i cere să țină “frîiele lumii” ca împărat înțelept precum tatăl său, căci după moartea pămîntească – la vremea ei – îi rămîne imperiul de gîndire pe care îl posedă deja. Cu el poate stăpîni apoi mult mai mult.

Desigur, aceste gînduri simple ce încheagă narațiunea *Poveștii magului călător în stele* nu sînt evidente, ba chiar textul are rupturi, abisuri care sprijină confuzii: în primul rînd, între fecior și călugăr, ei apar ca în oglindă, și tendința ar fi să credem că, dat fiind că n-are stea, feciorul nu-i hărăzit destinului regesc; și totuși, sînt alte semne în text care îl arată anticipat integrat pe fecior. Pe de altă parte, conform viziunii analogice pe care am adoptat-o aici (avînd motivația în textele citate, ca și în efectul lor special la lectură), unde oricărui lucru dintr-o dimensiune îi corespunde izomorf, sau aproape, un altul din altă dimensiune, magul se poate să-i fi arătat feciorului, chiar imaginea lui dintr-o lume posibilă paralelă unde destinul lui – cu toate datele celui alt – să fi avut un alt final, aceasta fiind singura diferență esențială între cei doi. Și atunci, acea “gură străină” din *Melancolie* apare din nou, de data asta mai concretizată.

Deși nu am folosit efectiv o bibliografie, am consultat, într-o etapă pregătitoare eseului, cîteva cărți: Bohmer, Noemi, *Mit și mitologie eminesciană*, Editura Universității “A.I. Cuza”, Iași, 1994; Ciopraga, Constantin, *Poezia lui Eminescu*, Editura Junimea, Iași, 1990; Gorcea, Petru Mihai, *Eminescu*, vol. I, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., București, 1998; Itu, Mircea, *Eminescu*, Editura Orientul Latin, Brașov, 1995; Modorcea, Grid, *Magul călător*, Editura Eminescu, București, 1995; Noica, Constantin, *Eminescu sau gînduri despre omul deplin al culturii românești*, Editura Eminescu, București, 1975; Petrescu, Ioana Em., *Eminescu – modele cosmologice și viziune poetică*, Editura Minerva, București, 1978.

Itinerar francofon

În Sud, cu Panait Istrati...
(în loc de final)

Teofil BĂLAJ

La Paris, 1968. De la dreapta la stînga: Nichita Stănescu, Vasile Nicolescu, Al. Andrițoiu, Al. Oprea, Teofil Bălaj

Întorși la Paris, după sărbătorirea lui Panait Istrati la Menton, orașul acesta de graniță între Franța și Italia în care amintirea lui se păstrează atât de vie pe aleile înviorate de briza Mediteranei, alături de amintirea lui Titulescu și a contesei Anne de Noilles, buna noastră Brâncoveancă, ne-am mai făcut o fotografie *de rămas bun* pe Champs Elysées.

Nichita Stănescu, Vasile Nicolescu, Alexandru Andrițoiu și Alexandru Oprea au plecat apoi mai departe.

Eu am mai rămas puțin.

Cît să transcriu o pagină – două din jurnalele lor neterminate.

Una dintre ele poartă chiar un titlu:

Nopti pariziene cu Nichita

Alexandru ANDRIȚOIU

La "Club des Poètes" din apropierea ambasadei noastre, ne-a dus și ne-a recomandat poetul Teofil Bălaj, pe atunci atașat cultural. Dar cum aveam o diurnă consistentă, începusem să-l frecventăm singuri pînă ce Nichita a decretat că acel club e o speluncă ordinară taman cum știa el una într-o mahala din Ploiești, pe vremea cînd era licean. Și cam avea dreptate Nichita.

Clubul avea ifose mari și se dorea o rampă de prezentare pariziană a tuturor poezilor străini reputați. Era un club cabaret de dimensiunea unei garderobe de restaurant bucureștean mai acătării. Bucătăria era ocrotită numai de un paravan, așa că bieții consumatori simțeau aromele tuturor mîncărilor comandate. Avea însă o estradă liliputană, în disensiune cu afișele mari, de pe perete, care vesteau nume de poeți celebri, prezenți odinioară la seratele clubului: Alberti, Quasimodo, Evtușenko și alții. Fiecare nou poet prezentat de club – deci și noi – era așezat cu fanfaronadă caragială în constelația poezilor respectivi – cam în felul următor: "După ce v-ați delectat, domnilor, săptămîna trecută, cu poemele lui Rafael Alberti, iată că astăzi aveți rara ocazie să-l ascultați pe un mare poet român, de talie universală, într-o seară de poezie ce va rămîne – sînt sigur – încrustată în bronzul memoriei Domniilor-voastre". Or, tocmai această comedie retorică a prezentărilor îl făcea pe Nichita să revină, în serile libere, la Club și să exclame – "Ca la moși, ca la tîrgul moșilor, Sandule!?"

Proprietarul clubului-cabaret, un poet de mîna a doua, Rosnay, era – se spunea – rudă cu Malraux dacă nu chiar cu Charles de Gaulle și avea uneori emisiuni la televiziune. Numai așa se explică prezența acolo a unor actori tineri de la "Comedia Franceză", care recitau ad-hoc, după o scurtă parcurgere a hîrtilor, din poemele poezilor invitați.

De aceea prețurile erau, la început, foarte piperate, dar, după ce deveneai prietenul proprietarului și, dacă e posibil, chiar admiratorul versurilor sale, prețurile scădeau vertiginos, ba se mai soldau și cu cîte o sticlă de vin cadou din partea "conducerii clubului". Țin minte că, odată, fiind împreună cu actrița Irina Petrescu, invitații lui Teofil Bălaj, cînd poetul-proprietar a făcut nota de plată, sărmanul Teofil s-a făcut alb ca varul și a fluierat a pagubă. Era o sumă incredibilă. S-a motivat că am consumat specialități (nu consumaserăm) și vinuri alese (era același vin obișnuit), așa că omul a plătit și s-a jurat că nu va mai călca în veci în "sanctuarul internațional al poeziei".

Deci, după ce ne-am săturat de placa stereotipă a seratelor de la Club, ne-am mutat reședința la un restaurant cochet ca o bombonieră, destul de ieftin și foarte aproape de hotelul nostru, undeva pe lîngă catedrala Saint Germain. Restaurantul se chema "La Comanderie" și am aflat că acest cuvînt înseamnă locul în care își așezau cavalerii

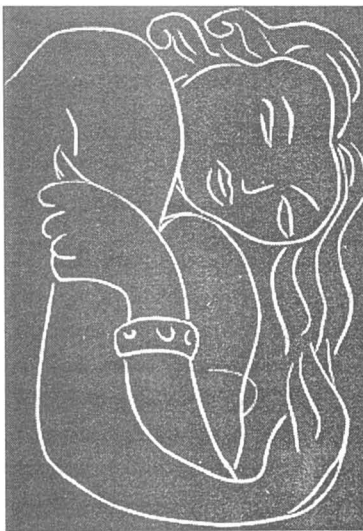
medievali halebardele. Două halebarde ornamentau ușa de intrare. Proprietară era o femeie superbă, Claudette (dacă nu mă înșel), de profesiune văduvă, cum ar spune Caragiale. Era localul la care trăgeau și unii români parizieni; un local mult mai încăpător și, deși la subsol, bine aerisit, pentru ca fumul lumînărilor de la ușă, care iluminau "fendalice" vizuina, să nu înăbușe comesenii.

Claudette purta o rochie subțire, suflată în argint, pe trupul gol – голуț, fapt ce-l puteam constata, seară de seară, de zeci de ori, când patroana urca scările spre bucătărie, iar lumînările de la scări erau anume puse în așa fel, încât să-și treacă razele prin rochia fictivă a femeii. Și avea un trup ca al statuilor ce închipuiesc perfecțiunea. Iar noi îl priveam – zicea Nichita – cu ochii scăpărători, ca ai pisicilor când se pregătesc să sară spre șoareci.

Atmosfera de la "Comanderie" era cu totul alta. Gloria literară ne-o lăsam la garderobă și trăiam, în jurul meselor, un sublim anonim. Dar și acolo ni s-a întâmplat o dandana, pe care Nichita o trecea în seama mea de "ardelean timpit", iar eu în seama lui de "ploieștean găzar căzut în moalele capului". Iată ce se întâmplase: pe masa din mijlocul localului, printre mostre de mâncăruri, se afla și un balon mare de sticlă, plin pînă la jumătate de un lichid verde și gros ca veninul. Nu era piperment. Și nici absint (acesta interzis în Franța), ci naiba știe ce băutură drăcească, foarte tare și îmbibată cu ardei iute, pe care trebuia să o dăm repede de dușcă, fără să respirăm. Era gratuită și făcea – zice-se – o foame ca de lup. Nouă însă nu ne-a făcut foame; văzînd că e gratuită, ne-am turnat din abundență în pahare și am început să o bem încet, tacticos, ca pe o băutură obișnuită. Rezultatul e că ne-am înecat și ne-au ieșit ochii din orbită de parcă cineva ne gîtuia, gata să ne omoare. Spre hazul consumatorilor din apropiere. Apoi ne-am acuzat reciproc. În fine, ne-am văzut de consumație pînă după miezul nopții, când ne-am luat tâlpășița, am hotărît să facem o plimbare pe străzile apropiate. Pe atunci viața Parisului era liniștită, nu erau atentate și nu foiau tîlharii ca azi.

– Trebuie să fie cineva idiot să doarmă cînd vine la Paris numai pentru cîteva zile. Are timp destul să doarmă acasă, zicea apostrofînd Nichita.

Și ne-am plimbat evocînd lecturi adolescente din romanele lui Eugène Sue, apoi mai rafinate, din memoriile lui Carco, pînă ce un zgomot ciudat ne-a atras atenția. Ne-am dat repede seama că sînt ecourile unui joc de popice și ne-am dus, pe firul zgomotelor, pînă am dat de popicărie. Era dosită în spatele unui bloc din apropierea librăriei Gallimard.

Gravură de Matisse

Intrarea în popicărie era magistrală: ușă cu încrustări frumoase, în lemn, pe bare de metal lucitor. Înlăuntru o lumină egală, tandră, ca de paradis. Pe de margine, mese din lemn masiv cu copcii de aramă. Pe mese pahare cu whisky, cu cognac, cu vin ale celor vreo zece popicari care, după ce-și terminau loviturile de bile, veneau la pahare și vorbeau puțin de tot, ca la cuminecătură.

Înfățșarea lor era însă de speriat. Nici în filmul "Salariul groazei" nu văzuserăm asemenea căutători. Poate că se speriaseră de apariția noastră care le tulbura tribul – poate ne socoteau iscoade sau, în orice caz, martori neplăcuți la întilnirea lor nocturnă și clandestină.

Nichita mi-a făcut semn să ne ținem tari. Ne-am așezat la o masă goală sub ochii pironitori ai popicarilor, care întrerupseseră jocul și ne priveau cu dușmănie.

– Vă rog frumos, trei kilograme de Beaujolais (vinul nostru preferat, că era... ieftin), într-o baterie la rece! a comandat Nichita chelnerului îmbrăcat ca un cioclu. Comanda era ritmată cu un hexamtru dactilic.

– De ce trei deodată, cînd puteți comanda pe rînd, cîte una, a răspuns chelnerul năucit de o comandă atît de insolită (francezii comandă cîte puțin – și nici nu beau mult, dealtfel).

– Pentru că așa vrem noi – am zis eu, cu emfază – să simțim sticlele aproape de inima noastră.

Observînd, după accent, că sîntem străini și văzînd că sîntem consumatori de vin (excelentă carte de vizită în ochiul francezului), popicarii s-au mai liniștit, și-au mai descrețit frunțile. Totuși, ochii lor se opreau cu insistență pe cele trei sticle aduse de chelner și nu puteau pricepe nici în ruptul capului de ce am cerut trei deodată și nu cîte una, pe rînd. Unul, ca inspirat, a exclamat:

– Ah! desigur sînteți sovietici!

– Nu! răspunse Nichita. Sîntem români, din România, cu capitala...

– La București, a reluat unul cu chip de urangutan. Soră-mea și cumnatul meu au fost, vară trecută, la Mamaia.

E frumos și ieftin acolo! Sper că și dumneavoastră...

Am înțeles aluzia. Voiau să mărturisim că am venit cu gînduri bune.

– Bineînțeles că sîntem. Doar de aceea sîntem români. De gîntă latină, ca dumneavoastră, francezii – zicea Nichita.

– Exact! a subliniat unul bondoc și zburliț. Și ca italienii, spaniolii sau portughezi.

– Băutori de vinuri ca ei, – am adăugat eu. Unde ați mai văzut dumneavoastră băutori de vin cu suflet rău? Popicarii au aprobat, au surîs și s-au apropiat de noi în rate, privindu-ne ca pe niște extraterestri. Apoi au început să ciocnească cu noi un pahar.

– Cin-cin! zise unul.

– Cin-cin e la italieni, a corectat Nichita. La noi se spune **Noroc**, adică **bonne chance!**

– Olala! Alors bonne chance, messieurs!

Ghiața a fost spartă. Ne-am împrietenit repede. Franțujii ne-au întrebat dacă știm juca popice. Știam amândoi. Nichita mai bine, el jucase în țară și pe popicării cu parchet – eu numai pe cele cu lut sau beton. Priceperea noastră în ale popicării a valorat cât toate pașapoartele din lume luate la un loc. Nichita îmi spunea, ulterior, că tot așa la Ploiești, dacă jucai bine biliard, cucereai toate mahalalele.

Am terminat sticlele. Am cerut încă o sticlă pentru acasă. Nichita a așezat sticla într-o sacoșă de tip sportiv, în care erau câteva romane polițiste pentru lectura din tren la reîntoarcere. Se revărsa de ziuă. Am cerut să facem plata dar popicarii achitaseră deja totul. Când am insistat, s-au arătat jigniți. Am dat să plecăm, dar am văzut că Nichita rămîne cu gura căscată, chinându-se să ridice sacoșa: popicarii ne-o umpluseră cu sticle pînă la refuz. De vin și cognac. Erau deci oameni cu bani: coniacul era de stirpe aleasă și costisitoare. Nu ne-au lăsat să plecăm pînă ce nu am ciocnit cu ei un pahar de cognac Courvoisier, după obiceiul franțuzesc. Apoi, în sfîrșit, ne-am despărțit cu îmbrățișări și efuziuni sentimentale. Nu ne-au mai poftit să trecem pe acolo, nu ne-am schimbat cărțile de vizită, nu ne-am întrebat unii pe alții ce profesii avem. Aceasta era rigoarea tainei bine păstrate. Ne-am dovedit proverbialii români buni și inimoși. Și, firește, discreți.

Cînd am ajuns la hotel, cărînd, cu schimbul sacoșa – Al. Oprea poreclit dulce (de Nichita) amicul Nello, “după un străvechi obicei din republica Ploieștilor” – dormea dus. L-am trezit, l-am servit cu un pahar de vin și i-am istorisit întîmplarea cu popicării.

– Puteau să vă rămînă acolo oasele, nenorociților! a exclamat Nello, patern ca totdeauna.

– Banul cel rău nu piere cu una cu două! l-a înconrat Nichita.

– Pînă la proba contrară. Ar fi bine să mai stați noaptea pe acasă! a conchis Sandu Oprea, apoi, cu o fină aluzie, și-a pus perina pe cap să doarmă. Noi am priceput aluzia și am plecat, lăsîndu-l să viseze mari latifundii de critică și istorie literară.

(Sanatorium Victoria)

à mon confrère
et ami
Q. M. de Jong
bien fraternellement
Panait Istrati
Montana
déc. 1926

Panait Istrati – Sanatoriul Victoria, Montana-sur-Sierre
decembrie 1926

Puncte de vedere

Relațiile României cu Uniunea Europeană

Ambasador Vasile ȘANDRU

Fundația Universitară a Mării Negre

Pentru România, țările din Europa Occidentală au fost întotdeauna parteneri importanți în relațiile economice și comerciale, dar și în plan politic. Pentru țara noastră, relațiile cu aceste țări au prezentat întotdeauna o serie de avantaje cum sunt:

- mărimea importantă a pieței occidentale;
- apropierea geografică și costurile reduse ale transportului;
- potențialul economic înalt al țărilor Uniunii Europene;
- posibilitățile de transfer de tehnologii moderne din UE;
- complementaritatea relativă a economiilor naționale ale României și țărilor membre ale UE.

Încă din primii ani după crearea Pieței Comune (din care făceau parte Franța, Italia, Germania, Belgia, Olanda și Luxemburg), ponderea țărilor membre ale acestei organizații în comerțul exterior al României a fost de peste 25%. Totodată, România a depus nu puține eforturi pentru a stabili cadrul juridic necesar pentru dezvoltarea schimburilor reciproc avantajoase.

În anul 1967 au început negocierile pentru încheierea unei serii de înțelegeri tehnice sectoriale pentru anumite produse agroalimentare – brânzeturi, ouă, carne de porc. Încheierea acestor înțelegeri asigură, pe de o parte, eliberarea, respectiv scutirea de anumite taxe suplimentare asupra produselor românești, iar pe de altă parte, obligativitatea de a respecta un anumit nivel al prețurilor pentru a nu crea dificultăți pe piețele acestor țări.

Începând din anul 1974, au fost demarate negocierile privind comerțul cu textile, pe baza reglementărilor cuprinse în Acordul general pentru comerț și tarife – GATT, din care făcea parte și România. Pe baza acordurilor încheiate în acest domeniu, părțile stabileau în fiecare an nivelul exporturilor românești de textile în țările Comunității Economice Europene (CEE).

În 1978 a fost încheiată convenția privind comerțul cu cărbuni și produse metalurgice, în special oțel. Prin această convenție, au fost stabilite cadrul exportului românesc al acestor mărfuri, precum și normele de comportare a exportatorilor români pe piețele țărilor membre ale CEE.

În 1981 a intrat în vigoare convenția privind comerțul cu produse industriale, altele decât textilele. A

fost înființată Comisia mixtă România – CEE. Prin aceasta, România a recunoscut de facto Comunitatea Economică Europeană ca subiect de drept internațional. România a fost singura țară membră a CAER care a făcut acest pas. Celelalte țări socialiste, în frunte cu URSS, nu au recunoscut nici oficial, nici de facto această Comunitate.

În 1984 au fost demarate negocierile pentru încheierea Convenției privind colaborarea economică și comercială între România și CEE. Ca urmare a dificultăților economice (și a situației politice) din România, aceste negocieri au fost întrerupte și au fost reluate după Revoluția din decembrie 1989, în anul 1990, iar Convenția a fost semnată și a intrat în vigoare la 1 mai 1991.

Se înțelege că, începând din anul 1990, ca urmare a transformărilor realizate în România, relațiile cu Uniunea Europeană au fost așezate pe baze noi. Au fost stabilite relații diplomatice oficiale între România și UE. Au fost create condițiile pentru încheierea Convenției privind asocierea României la UE, așa numita Convenție Europeană – European Agreement. Tratatul pentru această convenție au fost încheiate în noiembrie 1992, semnarea a avut loc în februarie 1993 la Bruxelles, iar intrarea oficială în vigoare s-a produs la 1 februarie 1995, după ratificarea acesteia de către toate statele membre ale UE.

Pe baza Convenției Europene, încă de la 1 mai 1993 (deci înainte de ratificarea ei de către țările membre ale UE), a intrat în vigoare Convenția provizorie privind comerțul și problemele referitoare la comerț. Această Convenție a fost necesară, în primul rând, pentru ca în condițiile creșterii concurenței, România să-și poată păstra și extinde pozițiile pe piața UE. Totodată, România se obligă să includă în politica sa de comerț exterior instrumente și mecanisme compatibile cu practica UE. Convenția prevede realizarea zonei de comerț liber între România și UE prin reducerea treptată a tarifelor vamale, astfel ca în decurs de zece ani acestea să fie reduse la zero.

Ca urmare a aplicării acestei convenții, volumul schimburilor comerciale între România și UE a crescut de la 3,6 miliarde USD în 1992, la 10,2 miliarde USD în 1996, **adică de circa 3 ori mai mult**. Ponderea UE în volumul total al comerțului exterior românesc a fost în

1996 de 54,1%, respectiv 56,5% în export și 52,3% în import.

Pregătirea pentru intrarea în Uniunea Europeană

Așa cum se cunoaște, dorința României de integrare în UE se bucură de un sprijin foarte larg în opinia publică românească.

Consiliul European a stabilit la ședința sa din Copenhaga, în iunie 1993, drept țel final al acordurilor europene încheiate cu țările din Europa Centrală și de Est, primirea acestor țări ca membri cu drepturi depline ai Uniunii Europene. (Consiliul European este alcătuit din șefii de stat sau de guvern ai țărilor membre și președintele Comisiei Europene; Consiliul stabilește orientările politice generale ale UE și dă impulsurile necesare pentru dezvoltarea ei). Pentru admiterea acestor țări candidate, Consiliul a stabilit următoarele condiții necesare:

1. Existența instituțiilor stabile capabile să asigure democrația și realizarea statului de drept, protecția drepturilor omului și a drepturilor minorităților;
2. Crearea unei economii de piață funcționale și în funcțiune;
3. Capacitatea de a rezista concurenței în cadrul UE;
4. Capacitatea de a prelua obligațiile politice, economice și monetare corespunzătoare statutului de membru UE.

La ședința Consiliului European de la Essen în 1994 a fost adoptată "Strategia de preaderare" (La strategie de pre-adhésion) pentru țările candidate; în iunie 1995, la ședința sa de la Cannes a fost stabilit cadrul financiar, iar la Madrid, în decembrie 1995, a fost confirmată necesitatea întăririi UE pentru a fi pregătită în vederea extinderii.

În scopul pregătirii țării noastre pentru îndeplinirea condițiilor de admitere în UE, în primăvara anului 1995 a fost elaborată "Strategia națională de pregătire a României pentru aderarea la Uniunea Europeană". Acest document a fost adoptat de toate partidele politice parlamentare, confirmând astfel consensul la nivel național în favoarea integrării în UE. La 22 iunie 1995, ministrul afacerilor externe al României a înmănat cererea oficială a României de primire în UE președintelui de atunci al UE, ministrul afacerilor externe al Franței. În cadrul administrației de stat au fost create organele și mecanismele necesare pentru pregătirea țării și pentru menținerea legăturilor cu organele corespunzătoare ale UE. În fruntea acestor mecanisme se află Departamentul pentru Integrare Europeană condus de un membru al guvernului. (În prezent acest departament a fost încorporat în MAE). În fiecare minister au fost create verigi specializate pentru pregătirea ramurilor respective în vederea includerii în sistemul UE.

Se înțelege că prin adoptarea acestor măsuri se

are în vedere o activitate pe termen lung necesară pentru rezolvarea problemelor deosebit de complexe legate de intrarea în UE. Dificultățile pe această cale sunt numeroase și depășirea lor cere o activitate de înalt profesionalism, răbdătoare și îndelungată, în toate verigile aparatului guvernamental, în cadrul organelor legislative, al instituțiilor științifice și educaționale, al mecanismelor productive în toate ramurile economiei, precum și în cadrul societății civile.

În același timp, complicațiile nu sunt prezente numai în România în procesul de pregătire pentru aderare. Sunt multe complicații și în cadrul UE în vederea pregătirii ei pentru extindere. În acest scop, a fost convocată prima Conferință Interguvernamentală care și-a încheiat lucrările prin întâlnirea la nivel înalt la Amsterdam în 1997, care a introdus o serie de modificări esențiale în Tratatul unional semnat la Maastricht în 1991. Pe baza acestora și pe baza informațiilor prezentate de țările candidate privind mersul pregătirii lor, Comisia Europeană a elaborat "Agenda 2000" pentru o Uniune mai puternică și mai largă. Este un document amplu care conține analize și propuneri privind rezolvarea problemelor existente legate de pregătirea UE pentru extindere, precum și evaluarea gradului de pregătire a țărilor candidate pentru intrarea în UE. Consiliul European întrunit în decembrie 1997 la Luxemburg a aprobat acest document.

O nouă Conferință Interguvernamentală a început în luna februarie a.c., la Bruxelles, consacrată negocierilor de aderare la UE a celor noi șase state, inclusiv România. CIG va dura peste zece luni, până la începutul anului 2001, în cadrul ei se va analiza cum va putea fi administrată o comunitate compusă din 28 de state.

După cum se știe, în însăși UE se manifestă destul de frecvent divergențe în problemele extinderii UE, ale aprofundării și perfecționării activității. Este important însă că între membrii UE arta ajungerii la compromisuri acceptabile pentru toți a atins culmi necunoscute în alte asociații. Nu mă voi ocupa de aceste divergențe interne ale UE, ci de problemele cu care se confruntă România și alte țări candidate pe calea spre integrarea în UE.

Pe de o parte, sunt problemele a căror rezolvare depinde exclusiv de România. Din această categorie fac parte nivelul ei de dezvoltare economică exprimat în Produsul Intern Brut (PIB), mersul reformei economice și sociale, realizarea privatizării și a transformărilor structurale în economia reală, armonizarea legislației naționale cu legislația UE, reducerea inflației, stabilitatea macroeconomică și, în general, îndeplinirea tuturor condițiilor formulate de Consiliul European pentru primirea țărilor candidate în UE. Într-un cuvânt este vorba de a îndeplini ceea ce se numește **acquis communautaire** (expresie franceză inclusă în Tratatul de la Maastricht privind crearea Uniunii Europene.

Această sintagmă înseamnă totalitatea actelor legislative și a altor documente adoptate care reglementează activitatea Uniunii și care caracterizează nivelul de integrare realizat. Termenul este folosit în tratate și alte documente ale UE, precum și în literatura științifică în limbile tuturor statelor membre ale UE, fără traducere).

Pe de altă parte, există și probleme economice a căror rezolvare depinde în primul rând de UE. Am în vedere volumul de cheltuieli, respectiv povara bugetară pentru UE, legată de primirea unor noi membri. Este un aspect obiectiv foarte important care influențează substanțial asupra primirii unei țări sau alteia. O determinare cantitativă aproximativă a acestui indicator care reflectă magnitudinea comparativă a poverii bugetului comunitar legată de primirea unei țări a fost realizată de prof. Haakan Wiberg, directorul Institutului de cercetări pentru pace din Copenhaga. Indicatorul creat de el constă din numărul populației țării candidate, în milioane de locuitori, înmulțit cu diferența dintre PIB pe locuitor mediu al celor opt țări cele mai bogate din UE, care era la momentul respectiv (1996), 20.000 USD/loc. și PIB/loc. al țării candidate. Înseamnă că povara pentru bugetul comunitar va fi cu atât mai mică, cu cât țara candidată are mai puțini locuitori și cu un PIB/loc. mai mare și invers, cu cât țara are mai mulți locuitori și un PIB/loc. mai mic, povara bugetului comunitar este mai mare.

Prof. Wiberg a calculat mărimea acestui indicator pentru țările cele mai sărace primite în UE: pentru Irlanda acest indicator convențional a fost 30, pentru Grecia 130, pentru Spania 270 și pentru Portugalia 150. În cazul țărilor candidate din Europa Centrală și de Est acest indicator ar fi următorul:

- Pentru țările mici: Estonia, Letonia, Macedonia și Slovenia ar fi de cca. 30 (ca pentru Irlanda);
- Pentru Albania, Bosnia, Croația, Lituania, Moldova și Slovacia ar fi cca. 60;
- Pentru Bulgaria, Republica Cehă și Ungaria – cca. 150;
- Pentru România – 420, Polonia – 660, Ucraina – 900, Rusia – 1850.

Pornind de la acești indicatori, prof. Wiberg consideră că, de exemplu, primirea țărilor din grupa Vișegrad ar pune UE în fața necesității de a opta pentru unul din următoarele scenarii:

1. UE trebuie să-și dubleze bugetul, ceea ce grupa donatorilor (țările cele mai bogate) nu ar accepta;
2. UE ar putea să reducă la jumătate diferitele forme de subvenționare a producției agricole și a regiunilor, la care s-ar opune grupa țărilor primitive (Grecia, Spania, Portugalia, Irlanda, Franța);
3. Crearea unor categorii de membri ai UE, ceea ce nu ar accepta Franța și alte țări. Rămâne un al patrulea scenariu – amânarea rezolvării problemelor primirii de noi membri pe un termen nedefinit, amânare acoperită prin diverse formule de anticameră, fără a se formula refuzul

primirii de noi membri.

La concluzii asemănătoare ajunge și Fundația Bertelsmann din Germania, într-un studiu publicat în primăvara anului 1998 sub titlul *Costuri, beneficii și șansele de extindere a UE spre Est*. Potrivit acestui studiu, “devine tot mai evident că multe guverne europene occidentale, deși în vorbe se pronunță în sens invers, nu doresc în realitate să aibă o UE extinsă sau, dacă totuși doresc, aceasta ar trebui să se facă după regulile lor. Summit-ul de la Amsterdam, care a amânat din nou reformele instituționale până după anul 2000, s-a dovedit a fi un al doilea caz impunător în această privință. Concepția Comisiei Europene și «Agenda 2000» privind extinderea sunt caracterizate de interese conflictuale și opuse profund înrădăcinate”. Mai departe în acest studiu se arată: “Tratatul de la Amsterdam și «Agenda 2000» luate împreună confirmă statu-quo-ul. Ele împiedică o extindere rapidă, cuprinzătoare și lină a UE spre răsărit... Membrii UE vor oscila mai degrabă în abordarea extinderii și a consecințelor acesteia. Ei vor întrerupe adeseori procesul pentru a duce din nou tratative privind redistribuirea între ei a drepturilor și a poverii”.

Cei care se opun extinderii spun că “extinderea spre Est este de dorit și utilă în sens politic. Totuși, pentru membrii UE, pentru industriile lor și pentru cetățenii lor acest pas va fi supraîncărcat cu o povară financiară enormă”.

Autorii acestui studiu demonstrează, pe de altă parte, că “extinderea spre Est conține de asemenea un câștig economic însemnat pentru UE” care constă din câteva avantaje pentru UE, și anume:

- Extinderea va intensifica și accelera schimburile economice deja existente în creștere cu țările Europei Centrale și de Est;
- “povara” financiară pentru țările membre ale UE, adică mijloacele financiare care vor fi acordate noilor membri din bugetul UE se vor întoarce pe piața internă a UE contribuind la dinamizarea ei;
- piața lărgită va asigura surse suplimentare de aprovizionare a companiilor din UE;
- extinderea va întări pozițiile UE pe piața mondială ș.a.m.d.

Aceasta ar fi în linii mari situația în privința extinderii UE spre Est, așa cum o văd oamenii de știință din interiorul UE.

Care ar fi perspectiva României în aceste condiții? Desigur, este greu de dat un răspuns ferm la o astfel de întrebare. Totuși, eu mă voi referi la o serie de aprecieri privind România cuprinse în “Agenda 2000”, referitoare la gradul de îndeplinire de către țara noastră a criteriilor stabilite de Consiliul European la Copenhaga în 1993.

Comisia Europeană subliniază că aceste criterii depășesc *acquis communautaire*-ul existent (de exemplu în privința capacităților de guvernare și juridice),

ținând seama că însuși **acquis communautaire** s-a extins asupra sferei politicii externe comune și asupra securității, precum și asupra realizării Uniunii politice, economice și monetare.

În ceea ce privește criteriul politic, "Agenda 2000" face următoarele aprecieri despre România:

a) **Privind democrația și statul de drept:**

"România nu a realizat o schimbare reală de guvernare până la alegerile din noiembrie 1996. Sistemul politic a fost timp îndelungat caracterizat de persistența practicilor moștenite de la sistemul comunist, cu prea multă interferență a guvernului în mass-media și sistemul juridic. Schimbările care au avut loc după alegerea unui nou președinte și a unei noi majorități guvernamentale au modificat considerabil situația țării: ele au îmbunătățit funcționarea și stabilitatea instituțiilor. Reforma serviciilor poliției secrete și a sistemului juridic au fost completate foarte rapid".

Ca cetățean român, privind obiectiv situația politică din țară, pot afirma că nici aprecierea situației dinainte de 1996 nu este corectă, nici cea de după alegerile din 1996. Nu este adevărată afirmația că până în 1996 au fost prelungite practicile sistemului comunist. Anume în această perioadă au fost create instituțiile democratice, a fost adoptată constituția democratică, au fost organizate alegeri libere, corecte, ceea ce a și făcut posibilă transferarea democratică a puterii, pentru care președintele SUA și alți șefi de state occidentale i-au adresat felicitări domnului Ion Iliescu. Desigur, nu au putut fi înlăturate toate consecințele sistemului comunist, în special în economie și în protecția socială a populației. Au fost însă înfăptuite reforme profunde în agricultură, în conducerea economiei și a vieții sociale, au fost adoptate numeroase legi în concordanță cu legile UE ș.a.m.d.

Pe de altă parte, schimbările care s-au produs după alegerile din 1996 se referă în principal la componența parlamentului, a guvernului și a altor structuri de stat. Cei aproape patru ani de guvernare ai actualei coaliții nu au produs practic nici o schimbare esențială în bine, ci în multe privințe au dus la deteriorarea gravă a situației economice și sociale, la încălcarea prevederilor constituției și ale altor legi organice, la îngrădirea libertății presei și controlului asupra justiției.

Se vede deci cât de "obiectivă" și "corectă" a fost aprecierea situației politice din România.

b) **În privința drepturilor omului,** în Agendă se spune:

"România a moștenit de la regimul comunist un sistem care a plasat mulți copii în instituțiile de stat în condiții care violau drepturile copiilor. Aceasta se referă la peste 100.000 de orfani. Totuși vechile prevederi legislative din 1972 au fost abrogate și au fost stabilite bazele pentru reformă, întemeiată pe ajutorarea directă a familiilor.

Libertatea de expresie și de asociere este asigu-

rată în toate țările candidate, dar independența radioului și televiziunii necesită să fie întărită în unele cazuri".

c) **Respectul față de minorități**

În "Agenda 2000" se arată că în România minoritatea maghiară reprezintă 8%, iar rromii 4%. Datele oficiale ale recensământului indică cifre diferite, respectiv 7,12% maghiari și 1,8% rromi. Mai departe se arată că "În România minoritatea maghiară este reprezentată în Parlament de 25 deputați și 11 senatori, iar în guvern de doi miniștri. Ea este de asemenea reprezentată în autoritățile locale și beneficiază de dreptul de educație în limba maghiară în școlile primare și secundare, precum și de dreptul de a folosi limba maghiară în contactele cu administrația și cu justiția". Faptul că și în învățământul superior există peste 40 de secțiuni cu predare în limba maghiară nu a fost cunoscut în UE.

De asemenea, situația minorităților în România nu se reduce doar la situația minorității maghiare. În România trăiesc cca. 20 de minorități naționale: unguri, rromi, germani, ucrainieni, ruși, sârbi, croați, bulgari, turci, tătari, armeni, greci, evrei, cehi, slovaci, polonezi, albanezi, italieni etc. Constituția țării prevede egalitatea deplină a tuturor cetățenilor indiferent de apartenența etnică. Toate minoritățile naționale sunt reprezentate în Parlament, chiar dacă la alegeri reprezentanții lor nu au întrunit numărul necesar de voturi.

România a semnat și a ratificat printre primele țări Convenția Cadru pentru protecția minorităților naționale, adoptată de Consiliul Europei în 1994, și aplică în practică și prevederile altor documente internaționale referitoare la dreptul persoanelor care aparțin minorităților naționale. Dar România, ca și marea majoritate a altor state, nu recunoaște așa-zisele "drepturi colective" ale minorităților naționale, care în practică duc la încurajarea separatismului.

Criteriul economic

În ceea ce privește criteriul economic, pentru admiterea în UE situația României este mult mai complicată. După cum se știe, componentele acestui criteriu, afară de nivelul minim al PIB/loc., includ astfel de condiții cum sunt: existența unei economii de piață funcționale și în special capacitatea de a rezista la presiunea concurenței forțelor pieței din Uniunea Europeană.

Comisia Europeană apreciază că cele mai apropiate în a îndeplini aceste criterii sunt Ungaria, Cehia, Polonia, Slovenia, Slovacia și Estonia. Despre celelalte țări candidate, în "Agenda 2000" se spune că ele "au realizat un progres substanțial, în special în ultimul timp și ar fi capabile să îndeplinească primul criteriu economic (adică existența economiei de piață în stare de funcționare) la începutul secolului următor. Pentru aceste țări principala provocare o constituie întărirea introducerii propriilor reforme juridice și instituționale, iar, în unele cazuri, să evite continuarea instabilității macroeconomice".

În ceea ce privește capacitatea de a rezista la presiunea concurenței pe piața UE – ceea ce presupune un nivel destul de înalt al stabilității macroeconomice, existența cantității necesare de capital fizic și uman, a infrastructurii, a sistemului de învățământ și de cercetare științifică, a unui ritm înalt de dezvoltare a comerțului cu UE încă înainte de aderare etc. – “Agenda 2000” ajunge la concluzia că, deși în unele țări a fost realizat un progres substanțial, în altele situația este nesatisfăcătoare: piața de capital și regulile concurenței sunt încă departe de un nivel satisfăcător; situația infrastructurilor rămâne săracă; nivelul salariilor este cu mult sub nivelul UE; procesul privatizării încă nu a fost încheiat ș.a.m.d.

Realizarea **acquis communautaire** în aceste domenii cere încă multe eforturi. “Agenda 2000” consideră că “este foarte greu de prevăzut când aceste țări vor răspunde cerințelor acestui criteriu”. În legătură cu România (alături de Lituania și Letonia) se spune că “ele au făcut recent pași mari, dar este necesară întărirea în continuare a eforturilor lor”.

Punctele de vedere ale Comisiei Europene exprimate în “Agenda 2000” își găsesc confirmarea în analizele situației economice din România efectuate de oamenii de știință și cercetătorii români din institutele de specialitate ale Academiei Române.

Examinând procesul general de extindere a UE, ei au ajuns la următoarea concluzie: “complexitatea procesului de restructurare și revizuire a instituțiilor UE demonstrează tot mai clar că nu se poate conta pe primirea vreunei țări asociate mai înainte de anul 2005”. Pentru România, acest termen este și mai îndepărtat. Produsul Intern Brut pe cap de locuitor – care în 1996 era de 4615 USD (calculat pe baza puterii de cumpărare comparative), reprezenta numai un sfert din indicatorul similar mediu al țărilor UE. De atunci, așa cum se cunoaște, PIB a scăzut în fiecare an, astfel încât în prezent diferența față de PIB/loc. mediu din UE a crescut și mai mult. Pentru Polonia acest indicator reprezintă 31%, pentru Ungaria 37%, pentru Republica Cehă 35% și pentru Slovenia 59%.

Fiind a doua după numărul populației (după Polonia) dintre țările asociate la UE, în România continuă să fie foarte mare ponderea populației ocupată în agricultură – 34,5% (în UE această pondere este de 5,3%). Structura PIB a fost în 1995: ponderea industriei 36%, a agriculturii 20,5%, a serviciilor 36,9%. În 1996 producția industrială, care a cunoscut o creștere continuă începând din 1994, a atins doar 55,6% din nivelul anului 1989, iar în anii următori ea a început din nou să scadă față de nivelul atins în 1996. Capacitățile de producție din industrie sunt folosite doar în jurul a 50%.

Inflația, după ce în 1994 scăzuse la 70%, iar în 1995 la 30%, a cunoscut o nouă creștere în 1996, la 50%, pentru ca în 1997 să ajungă la peste 150%; în

1998 ea a coborât în jurul a 45%, pentru ca în 1999 să crească din nou la peste 50%.

Ca urmare a înrăutățirii rezultatelor economice ale majorității agenților economici, s-a produs o scădere și a indicatorilor pieței capitalurilor, ceea ce a atras aprecierile organismelor internaționale, de creștere a riscului economic și politic pentru investitorii străini. Potrivit aprecierii oamenilor de știință români, “după opt ani de tranziție economia românească continuă să se cufunde în cea mai grea criză dintre toate țările candidate. Neîncrederea în efectuarea reformelor, lipsa hotărârii și a unei concepții clare au dus la dese căderi ale slabelor creșteri economice”.

Procesul de tranziție de la economia centralizată planificată la economia capitalistă de piață a provocat o serie de consecințe negative (potrivit studiului Institutului Național de Cercetări Economice al Academiei Române publicat în 1998 de Dr. Eugeniu Diatcu și Dr. Emilian M. Dobrescu):

- a) scăderea ritmului de creștere economică; cronizarea prăbușirii economiei, în timp ce stocurile și importurile rămân la un nivel extrem de ridicat;
- b) creșterea sărăciei și înrăutățirea stării de sănătate a populației. România posedă cea mai înaltă rată a mortalității în Europa și pentru prima dată în istoria ei modernă, rata mortalității este mai mare decât cea a natalității, în condiții de pace;
- c) balanța comercială a țării este permanent deficitară; importăm mai mult decât exportăm;
- d) consumăm mai mult decât producem. Ne îndatorăm din ce în ce mai mult (datoria externă se apropie de circa 8 miliarde USD și numai serviciul ei echivalează cu exporturile anuale ale României);
- e) indicatorii economici de macrostabilizare nu pot fi ținuti sub control fără sporuri competitive de producție industrială și agricolă. Politicile monetariste, de inspirație FMI, sunt doar un paleativ de scurtă durată și au arătat în repetate rânduri acest fapt. Principalul lor efect până în prezent este doar inflația galopantă”.

Comisia Europeană subliniază în “Agenda 2000” și stadiul de îndeplinire de către țările asociate a obligațiilor asumate prin Convențiile europene, referitoare în particular la așa-numitul **acquis communautaire**. Se are în vedere dreptul la instalare al firmelor străine, regimul național, libera mișcare a mărfurilor, proprietatea intelectuală, progresul în aplicarea directivelor principale ale pieței interne în domeniile impozitelor, activității băncilor ș.a. Se apreciază că în privința rezolvării acestora și a altor componente ale **acquis communautaire** sunt necesare, pentru majoritatea țărilor asociate, măsuri importante pe termen lung în domeniile protecției mediului, energiei, agriculturii, industriei, comunicațiilor, transporturilor, tarifelor vamale, justiției, treburilor sociale și interne. După părerea Comisiei Europene, România nu va fi în măsură să-și asume obligațiile privind **acquis communautaire**

într-o perioadă pe termen mediu.

Această concluzie a Comisiei Europene coincide în esență cu părerea fostului ministru al Integrării Europene, Alexandru Herlea. Într-un interviu acordat revistei "Roumanie – Romania – Magazine", după ce a subliniat că integrarea în UE este principala prioritate a guvernului, confirmată de toate forțele politice ale țării, el a descris dificultățile pe calea realizării acestui țel: "tot felul de târăgănări birocratice, o atitudine retrogradă, arhaică, temătoare sau indiferentă față de această problemă importantă, precum și acțiunile unor grupări mici dar bine organizate care își apără propriile privilegii, constând în asigurarea unei vieți îmbelșugate fără o muncă deosebită sau competență. Prin eforturile guvernului, se urmărește înlăturarea rezistenței acestor grupări". Pentru anul 1998, ministrul a indicat drept țel principal accelerarea procesului de aducere a României la "nivelul" prin care să intre într-o nouă fază definită prin adoptarea "Parteneriatului pentru aderare" între România și UE. Acest parteneriat, care a intrat în vigoare în luna martie 1998, a stabilit programul național pentru asimilarea *acquis communautaire*, ceea ce presupune un calendar cu termene pentru adoptarea măsurilor prioritare, susținute cu mijloacele financiare necesare. Comisia Europeană va verifica îndeplinirea acestor măsuri prevăzute în program. Direcțiile principale ale acestor măsuri constau, pe de o parte, în ordonarea și dinamizarea pieței interne, care posedă o capacitate mare, iar pe de altă parte, elaborarea unui program de adoptare și aplicare a legislației corespunzătoare Uniunii Europene, precum și edificarea unor noi instituții simple, capabile să rezolve problemele sociale și economice fără târăgănări birocratice și să realizeze restructurarea economiei naționale. UE va acorda ajutorul necesar prin programul PHARE (*Poland Hungary Action for Economic Restructuring Programme*) realizării acestui program: 30% din mijloacele puse la dispoziție de UE vor fi folosite pentru realizarea acestui program, iar 70% pentru dezvoltarea rețelei de infrastructuri transeuropene.

În luna mai 1998, guvernul României a transmis Comisiei Europene "**Programul național de aderare a României la UE**", care conținea măsurile ce vor fi luate până în anul 2000 în domeniul reformei, administrației locale, adaptarea la cerințele *acquis communautaire* ș.a. Măsurile privind reforma economică, cuprinse în acest program, se aflau în stadiul de elaborare.

Totuși, ministrul Finanțelor aprecia atunci că situația economiei României era într-o stare în care cu greu se putea aștepta realizarea țelului fixat de guvern – "creștere zero". El aprecia că va fi o scădere a PIB de 1,5-2% și spera ca în 1999 să se producă o creștere pozitivă. Măsura în care s-au realizat aceste speranțe este cunoscută. Atât în 1998, cât și în 1999, PIB a continuat să scadă.

Faptul că în decembrie 1999 România a fost invi-

tată să înceapă negocierile de aderare la UE, a fost un gest politic. Previzunile ministrului Afacerilor Externe, potrivit cărora România va deveni membră UE la 1 ianuarie 2007, nu au de fapt o bază concretă din punctul de vedere al situației economice și sociale a țării.

Într-un interviu acordat ziarului "Curentul" (2 mai 2000), ambasadorul Fokion Fotiadis, șeful delegației Comisiei Europene în România, declara: "Nu mai trebuie să spun cât de importantă este dezvoltarea României ca țară candidată la aderarea în UE, deoarece există un criteriu distinct, cel economic, care va avea o importanță crucială în procesul aderării țării dumneavoastră".

Așa cum relatează recent ziarul "Adevărul" (6 mai 2000), "majoritatea oficialilor de la Bruxelles sunt de părere că reformarea structurală a Uniunii Europene este un proces atât de complex, încât el nu poate fi încheiat până în 2002... În ultimele luni, mulți dintre liderii europeni au început să abordeze cu prudență subiectul extinderii, conștienți fiind că admiterea primilor candidați ar putea întârzia câțiva ani încă".

Directorul Institutului de Studii Europene și Internaționale din Luxemburg, Dr. Armand Clesse, arăta încă din 1996 următoarele: "Avem deja o Uniune Europeană cu 15 țări în momentul actual. Aceasta este o uniune foarte dificil de administrat, adică să avem un proces eficient de luare a deciziilor. Și aceasta va deveni, desigur, mult mai dificilă dacă vor fi mai multe țări, de exemplu 25 sau mai multe"... "Sunt prea multe probleme, adăuga el, în special cu caracter economic și social, strategic și de securitate, care sunt implicate, și aceasta face extinderea o întreprindere realmente dificilă; astfel, ea trebuie făcută cu multă grijă, altfel poate duce la un eșec imens". (în "Letter from the Black Sea University", nr. 1 – 2/1996, mai – august).

În încheiere, aș vrea să citez cuvintele consilierului în problemele de politică externă a Direcției generale de politică externă a Comisiei Europene, Fraser Cameron, despre ceea ce reprezintă procesul de extindere a UE: "Procesul de aderare la UE seamănă cu o cursă îndelungată pe autostradă. Cel care vrea să ajungă în mod sigur și la vreme la țel, trebuie să se convingă că automobilul lui este bine pregătit și a fost verificat minuțios înainte de călătorie. El trebuie să fie pregătit pentru a face față oricărei întâmplări neprevăzute, inclusiv posibilitatea de a fi depășit pe pista laterală, sau să sufere o avarie sau să nimerească într-o aglomerație strânsă. Pentru țările care participă la negocierile de aderare la UE se cunoaște timpul exact al începerii negocierilor (startul), dar nimeni nu poate garanta că va exista un anumit timp stabilit dinainte al sosirii la finish pentru oricare dintre ele".

El consideră că după summit-ul de la Luxemburg procesul extinderii UE a intrat într-o fază nouă, în care atât țările membre, cât și țările candidate vor trebui să adopte hotărâri dificile.

În primul rând, UE trebuie să adopte hotărârile privind reforma politicii agrare, a fondurilor structurale, privind bugetul și reforma instituțională. Adoptarea acestor hotărâri necesită o pregătire minuțioasă pentru a asigura, pe de o parte, menținerea ritmului procesului de integrare și, pe de altă parte, asigurarea menținerii coeziunii Uniunii.

În al doilea rând, negocierile care au început la 1 martie 1998 trebuie să pornească de la principiul potrivit căruia *acquis communautaire* se va aplica chiar din momentul aderării.

În al treilea rând, sunt necesare eforturi puternice pentru a acorda ajutorul tuturor țărilor candidate, pentru a ne asigura că ele vor asimila maximul posibil din *acquis communautaire* încă înainte de a deveni membri.

Înceind analiza extinderii UE, "Agenda 2000"

ajunge la o concluzie pozitivă: "Odată evaluate *costurile extinderii*, atenția principală trebuie îndreptată spre avantajul economic net prevăzut. Avantajele politice, cum sunt promovarea stabilității regionale, trebuie de asemenea luate în calcul, nu în ultimul rând din cauza consecințelor lor indirecte economice și chiar bugetare. Extinderea este o investiție în cauza păcii, stabilității și bunăstării popoarelor Europei. Avantajele economice generale vor aduce foloase politicii Comunității".

(Comunicare susținută la
Conferința Științifică Internațională
"1600 – 1918 – 1920: Istorie și Actualitate",
organizată de Forumul Civic Național Român,
12 – 13 mai 2000)

Meridian biblioteconomic

Conferința INTAMEL – Zürich, septembrie 1999

Manageri ai bibliotecilor provenind din medii culturale diferite Conflictul est-vest din Berlin

Claudia LUX

Biblioteca Centrală și de Stat, Berlin

După aproape zece ani de la căderea zidului Berlinului, din 9 noiembrie 1989, diferențele dintre estul și vestul Germaniei încă nu au dispărut complet. După reunificarea din toamna anului 1990 bibliotecile din Berlin s-au grăbit să înființeze asociații comune între est și vest. Multe instituții similare care se găseau odată în ambele jumătăți ale orașului s-au unit.

Totuși, unificarea celor două biblioteci centrale ale orașului s-a petrecut numai cu cinci ani în urmă, în toamna anului 1995. Conflictul, care se naște în mod normal atunci când două instituții fuzionează, așa cum se vede lucrul acesta de obicei în bănci și afaceri, a fost dublat de conflictul dintre est și vest. De aici au rezultat unele cerințe specifice pentru management și pentru modul în care aceste biblioteci fuzionează. Pentru schimbările de la Biblioteca Centrală și de Stat trebuie să se ia în considerare trei elemente: a. istoria celor două biblioteci; b. conflictul dintre est și vest care a fost pretutindeni prezent în Berlin; c. noi procedee de rezolvare a conflictului.

A. O scurtă istorie a celor două biblioteci, Biblioteca Municipală Berlin și Biblioteca America Memorial, care s-au unit pentru a forma Biblioteca Centrală și de Stat.

Biblioteca Municipală Berlin a fost înființată în anul 1901 în Berlin-Mitte (zona de mijloc a Berlinului), zonă care a devenit mai târziu parte a Berlinului de est. În primii ani ea a fost sprijinită de entuziasmul unor bibliotecari germani față de sistemul de biblioteci publice din Statele Unite. Când nu li s-a mai permis vest-berlinezilor să împrumute de la Biblioteca Municipală din Berlinul de est, ca urmare a împărțirii orașului, autoritățile locale din Berlinul de vest au acceptat cu recunoștință de la americani o ofertă de donare a unei biblioteci. Astfel s-a înființat biblioteca America Memorial/Berlin Central Library care s-a deschis în Berlinul de vest în anul 1954. Cetățenii din Berlinul de est au avut posibilitatea să facă împrumuturi de la America Memorial Library până în august 1961, când s-a construit zidul Berlinului care a despărțit orașul definitiv. În perioada următoare cele două biblioteci și-au urmat, separat, calea dar aveau și legături comune. Prin deschiderea lor, prin imaginea pe care o aveau despre practica biblioteconomică modernă, atitudinea orientată spre utilizatori și mulțimea serviciilor oferite, fiecare dintre ele a jucat un rol conducător în biblioteconomie în partea lor respectivă din oraș și în afara lui. Până în 1989 cele două biblioteci aveau cifre

comparabile referitoare la diferitele nivele de serviciu.

După căderea zidului, est-berlinezii au asaltat pur și simplu biblioteca America Memorial din Berlin de vest pentru că numai acolo puteau găsi literatura contemporană din vest pe care o doreau. Utilizările la Biblioteca Municipală au scăzut la câteva sute pe zi, în timp ce biblioteca America Memorial cu greu putea face față solicitărilor, utilizatorii împrumutând mai mult de 2 milioane de cărți și materiale audio-vizuale pe an. Cele două instituții surori au încetat să semene una cu alta: numărul utilizatorilor în Berlinul de vest a crescut iar în Berlinul de est a scăzut. O situație care a accentuat prejudiciile celor 150 de bibliotecari din est și vest. Când autoritățile din Berlin au decis, în octombrie 1995, să unească cele două instituții, fiecare din ele se străduiau să atragă pentru sine mijloacele financiare solicitate și oportunitățile de dezvoltare. O cale comună era privită cu neîncredere.

B. Conflictul est – vest așa cum este prezent el în Berlin și aspectele definiției ale acestui conflict în Biblioteca Centrală și de Stat. Din 1995 se discută din ce în ce mai mult diferențele dintre punctele de vedere est și vest. Importante au fost și sentimentele pe care fiecare parte le-a experimentat în relațiile cu cealaltă parte. După o scurtă fază de euforie, cauzată de ideea unificării, au început să apară schimbări în colaborarea dintre cele două părți care au condus la considerabile fricțiuni, neînțelegeri și probleme. Lucrul acesta s-a întâmplat mai ales în instituțiile unde colegii din est s-au unit cu cei din vest, ca în cazul Bibliotecii Centrale și de Stat (Central and State Library). Un studiu despre “șocul culturii germane” a făcut o listă a celor cinci faze diferite din evoluția relațiilor germane – germane, începând cu euforia care a fost urmată repede de deziluzie și, în final, de acuzare reciprocă. După aceea a trebuit să înceapă o primă fază de înțelegere în care se acceptă faptul că există neînțelegeri de ambele părți care trebuie depășite, astfel încât diferitele sisteme etice să poată fi înțelese, cunoscute și respectate. Aceste faze ale înțelegerii dintre est și vest și efectul lor se pot recunoaște ușor în cazul Bibliotecii Centrale și de Stat.

1. Euforie: după căderea zidului a existat o euforie de ambele părți manifestată prin vizite reciproce. Bibliotecarii est-berlinezi au putut să cunoască piața de carte vest-germană, editurile și reglementările legale care guvernează bibliotecile din vest. Relațiile erau deschise și sincere, cei din vest îi ajutau pe cei din est cu donații de carte, echipament și bani. Între American Memorial Library și Biblioteca Municipală Berlin dominau exemplul și ajutorul vestic. S-au făcut planuri pentru un viitor comun de parteneriat egal într-o singură clădire. Din cauza pensionărilor, ambele instituții au obținut conduceri noi, conducere din vest pentru American Memorial Library și din est pentru Biblioteca Municipală.

2. Deziluzie și neîncredere: deziluzia generală

din oraș. Toată lumea a devenit conștientă de diferențele în vorbire și comportare dintre est și vest. Concepte asemănătoare nu aveau aceeași semnificație. Noul stat comun nu era întâmpinat cu aprobare în est și vest. Activitatea economică era dominantă în vest, dar mulți oameni din Berlinul de vest criticau piața liberă și susțineau dreptatea socială. Totuși, se părea că sunt toți de acord în ceea ce privește respingerea celor din est: oamenii de afaceri i-au acuzat pe est-germani că doresc să păstreze vechiul lor sistem social cu siguranța locurilor de muncă și să împiedice astfel creșterea economică, iar muncitorii îi acuzau pe est-germani că sunt mai răi decât patronii din vest, concentrându-se asupra banilor fără să se gândească la consecințele sociale. Germanii din est nu aveau nici o șansă, indiferent ce cale căutau. Această superioritate vest-germană era de nesuportat pentru est-berlinezi. Situația salariilor provoca de asemenea diferențieri și nedreptate. Mai întâi a fost tăiat suplimentul de câștig al vest-berlinezilor. Apoi, plata est-berlinezilor a fost corelată cu aceea a vest-berlinezilor în schimbul a mai multe ore de muncă și mai puține zile de concediu, dar cu compensația de Crăciun. Totuși, au rămas diferențe negative. Chiar în această etapă s-a luat decizia ca cele două biblioteci să se unească într-o singură instituție și fiecare a început să lucreze în apărarea aspectelor ei caracteristice pentru viitor și să încerce să convingă partea cealaltă.

3. A început apoi a treia etapă a acuzărilor reciproce. Au început să se audă reproșuri între cele două biblioteci. Tonul franc, foarte critic și agresiv care s-a folosit mulți ani în discuțiile din partea vestică a orașului, inclusiv în biblioteca American Memorial, s-a denaturat și a fost respins de colegii din est care erau obișnuiți să-și rezolve altfel divergențele dintre ei. Contopirea într-o singură instituție a dus la existența unor dublări la diferite nivele în structura managerială și a fost nevoie de o acțiune decisivă. Personalul din vest a fost în repetate rânduri preferat celui din est. Atitudinile specifice fiecărei părți s-au accentuat: astfel, Biblioteca Municipală din Berlinul de est s-a concentrat pe colecțiile academice de mare valoare, iar partea din vest a considerat creșterea numărului de împrumuturi ca un criteriu decisiv al calității. Situația din biblioteca din Berlinul de est s-a înrăutățit prin aceea că mulți care nu au corespuns în vechiul sistem RDG, mulți din cei care au găsit un refugiu în bibliotecă îi criticau pe ceilalți. Aceiași oameni care sprijiniseră odată linia partidului RDG ocupau din nou funcții importante sau obișnuiau să obțină posturile cele mai bune. Ei aveau o educație mai bună deoarece au putut să studieze, iar în condițiile educaționale ale noului stat vestic ei au devenit un factor decisiv în ocuparea pozițiilor importante. Astfel, relațiile interne din Biblioteca Municipală din Berlinul de est au fost marcate și de aceste instabilități.

4. Prima fază de înțelegere: au fost făcute multe

încercări de către conducere și management pentru atenuarea atmosferei de neînțelegere. Un atelier la care membrii din conducere și-au explicat reciproc modul de privire asupra lucrurilor a avut un număr mic de auditori, dar a fost totuși un început. O declarație asupra problemelor din organizarea bibliotecilor, datată la începutul anului 1997, a permis să se vadă mai mult inițiativele lipsite de succes din trecutul celor două organizații. La aceasta s-au adăugat neînțelegerile și prejudiciile curente. Astfel de schimburi comune de informații au început să aducă cu sine, treptat, schimbări în situație. A început o fază de înțelegeri preliminare, chiar dacă mai erau și unele regresii spre faza a treia de învinuiri reciproce.

5. A doua fază de înțelegere, în care respectivele sisteme etice sunt înțelese, învățate și respectate, nu a intrat încă în acțiune. Nimic nu se va întâmpla, aici, de la sine dar trebuie pusă în joc toleranța reciprocă. Dacă trebuie realizată unitatea, trebuie făcute schimbări sensibile în situația internă a celor două instituții contopite.

C. Oportunități de rezolvare a conflictului.

Elementele care rezultă din fuzionarea firmelor provenind din culturi comerciale diferite pot servi drept exemple pentru unificarea celor două biblioteci. Pe de o parte, situația s-a înrăutățit prin faptul că toate diferențele și viața personală a membrilor din conducere sunt constant afectate de conflictul dintre est și vest din Berlin. De la începutul anului 1997 au fost introduse măsuri speciale în legătură cu unificarea, care puteau atenua conflictul est – vest:

1. Conducere externă. Cea mai importantă decizie pe care au luat-o șefii politici a fost a nu numi în fruntea managementului persoane din cele două instituții. Indiferent de cât de onorabile și serioase erau intențiile, acuzațiile de parțialitate ar fi circulat ani în șir și ar fi zădărnicit toate discuțiile. A fost așadar necesar a alege în fruntea conducerii pe cineva din afară.

2. Neutralitate completă. Când a fost invitat să conducă două organizații contopite, de natură așa de opusă, chiar un lider venit din afară trebuia să demonstreze neutralitate și considerație egală pentru ambele părți. Lucrul acesta a fost dificil de pus în practică dar trebuia strict aplicat. Chiar și așa, au existat reclamații că una din părți a fost favorizată. Deoarece aceste reclamații veneau din ambele părți, se părea că ele se echilibrează.

3. Obiectiv comun pe termen lung. Mai întâi trebuia adoptat un obiectiv comun, în acest caz o nouă clădire. Având deci un singur obiectiv pentru toată lumea, conducerea putea fi reorientată într-o direcție nouă.

4. Îmbunătățiri pe termen scurt în servicii. Următoarea decizie a fost fuzionarea unor compartimente. Decizia aceasta a fost foarte importantă deoarece o unificare a personalului, făcută cu atenție, a condus la multe schimbări în atitudine.

5. Lucrând împreună s-a ajuns la înțelegerea unor puncte de vedere diferite. Persoanele din conducere, din est, care s-au mutat în vest, s-au adaptat la noile sarcini. Colegii din vest nu au reușit întotdeauna să facă la fel. Nu au fost așa de bine primiți, după cum sperau. Critica nu era deschisă și ei aflau ulterior despre problemele pe care le creau. Probabil că nimeni nu dorea să-i supere dar lucrul acesta era total greșit înțeles. Mai întâi a fost nevoie să învețe că diferențele de opinie au fost văzute în est mai degrabă ca dezbinatoare și distructive decât ca o parte naturală a vieții într-o societate democratică.

6. Clientela diferită necesita un comportament diferit. Introducerea unei zone largi de acces în partea de est a atras foarte repede noi cititori la Biblioteca Municipală. Ei nu mai cereau insistent și nu mai erau umili, ci pretindeau acum cu voce tare. Acest comportament nu era acceptabil pentru bibliotecarii din est care au reacționat în mod negativ. În vest, mai ales clienții în vârstă s-au plâns de lipsa unei săli de lectură și de faptul că au fost serviți cu mai puțină generozitate și pricepere decât înainte. Bibliotecarii din vest au trebuit să învețe cum să rezolve problema aceasta. A fost nevoie ca ambele părți să facă față zilnic la multe noi probleme și provocări.

7. Decizii clare, anticiparea dificultăților rezultând din compromisuri. Deciziile trebuiau să fie luate referitor la o structură comună, o clasificare comună, practică de catalogare și noi procese de muncă. Există mereu o tensiune în aer dacă ar fi fost preferată o soluție estică sau vestică. Compromisurile obțineau întotdeauna aprobarea universală.

8. Îmbunătățirea culturii informațiilor. A fost introdusă o nouă cultură a discuției cu o structură clară care a inclus acele nivele care înainte nu transmiteau informația primită de mai sus și care acum trebuiau să transmită în sus întrebările și informațiile. Implementarea acestui proces trebuie să fie continuu monitorizată, altfel va fi blocată de către diferitele nivele ale ierarhiei.

9. Favorizarea conștientă a schimbărilor în comportamentul fiecăruia. După ce au fost puse în practică primele schimbări, au fost încurajate de asemenea schimbările în comportament. Colegii trebuiau tratați într-o manieră amabilă și echitabilă. Aceasta însemna că diferențele din importanța socială a discuțiilor critice din vest și criticismul tăcut din est trebuiau rezolvate. A fost introdusă așadar o nouă cultură a discuției care amenda imediat orice discuție care ar fi ofensat altă persoană și care a stimulat o manieră mai amabilă și totuși deschisă de abordare.

10. Schimbarea naturii discuțiilor. Modulurile diferite de discuție și de rezolvare a neînțelegerilor au făcut necesară o nouă modalitate de conducere a discuțiilor. Cel mai important element este faptul că o decizie nu este întârziată de un schimb de opinii între

acea care nu sunt implicați în mod direct în implementarea ei.

11. Delegarea responsabilității. Dacă diferențele dintre est și vest trebuie eliminate într-adevăr și personalul bibliotecii trebuie să participe activ în procesul de schimbare a bibliotecilor, atunci în viitor deciziile trebuie luate la nivelul cel mai jos posibil. Lucrul acesta va deveni real în momentul în care deciziile pot fi acceptate indiferent de criteriul est – vest.

12. Unanimitatea nu se poate realiza și nici nu este necesară. Este clar faptul că deciziile din bibliotecă nu mai puteau aștepta obținerea aprobării universale. A fost important faptul că toată lumea a înțeles și acceptat situația că oamenii pot avea opinii foarte diferite.

Agenda EBLIDA

Propuneri pentru directivele și legislația Consiliului

Contrafacerea și pirateria: raportul despre Carta verde a fost adoptat

În termeni generali contrafacerea înseamnă violarea dreptului proprietății industriale în timp ce pirateria înseamnă violarea dreptului de autor și a altor drepturi asemănătoare. În data de 28 martie Comitetul pentru afaceri juridice a adoptat raportul lui Janelly Fourtou, membru în Parlamentul European, referitor la Carta verde a Comisiei privind "Combaterea contrafacerii și a pirateriei pe piața unică", document de o importanță fundamentală pentru viitorul inițiativelor și pentru sănătatea și siguranța consumatorilor.

"Contrafacerea și pirateria nu sunt bune pentru creativitate și inovație. Ele aduc prejudicii micilor afaceri care creează locuri de muncă și care au idei inovatoare". Raportul a subliniat de asemenea că este necesar a distruge legătura (care devine din ce în ce mai strânsă) dintre contrafacere, piraterie și crima organizată.

Raportul a solicitat Comisiei: să adopte un procedeu global și coordonat pentru prevenirea și aplicarea legii; publicul să fie mai bine informat despre aspectele ilegale și criminale ale contrafacerii și pirateriei; asigurarea unui schimb de *know-how* și adoptarea la nivelul Comunității a celor mai bune practici naționale; sublinierea importanței armonizării legislației pentru combaterea contrafacerii și pirateriei și eliminarea dezacordurilor din reglementările privind protecția proprietății intelectuale pe piața unică; crearea unui cadru corespunzător pentru asistență reciprocă între autoritățile competente ale statelor membre; să convingă Consiliul să ia în considerare armonizarea legilor penale ale statelor membre privind violarea legislației referitoare la contrafacere și piraterie; impunerea unor sancțiuni mai severe prin legi penale, măsuri și proceduri civile (daune și interes) pentru a fi făcute mai eficiente.

În final, raportul a subliniat faptul că negocierile de aderare a unor noi state membre și negocierile de comerț cu țări terțe trebuie să scoată în evidență în primul rând protecția și exercitarea efectivă a drepturilor proprietății intelectuale. Raportul va fi dezbătut în sesiunea plenară din luna mai.

Lucrul important este dispoziția de a pune o decizie în practică și a nu o boicota. Încă mai lucrăm asupra acestui lucru, dar îl vedem ca oferindu-ne un nou mod de conducere care poate garanta că schimbările devin realitate.

Biblioteca Centrală și de Stat Berlin a început astfel să transforme dezavantajele conflictului est – vest într-o nouă putere și să profite de diferitele aptitudini ale colegilor din est și vest în realizarea unor schimbări radicale în bibliotecă, în organizarea și în serviciile acesteia.

(Comunicare susținută la Conferința INTAMEL, Zürich, septembrie 1999)

Traducere de Ortansa ENĂȘESCU

Directiva privind protecția datelor personale: accesul publicului la documente a fost respins

La nivelul UE, pericolul unui posibil abuz al datelor personale este luat în considerare de două directive, anume **Directiva 95/46/CE** pentru protecția persoanelor în cazul prelucrării datelor personale și circulația liberă a unor astfel de date (OJ L 281 din 23.11.95, p. 31) și **Directiva 97/66/CE** privind prelucrarea datelor personale și protecția aspectelor particulare în sectorul telecomunicațiilor (OJ L 24 din 31.01.98, p. 1). Totuși, nici una din ele nu se aplică la instituțiile UE. Astfel, în septembrie 1999, Comisia a propus amendarea Directivei Europene privind datele personale.

În 21 martie Comitetul afacerilor juridice și-a prezentat proiectul privind protecția datelor personale.

În ceea ce privește problema accesului public la documente, Parlamentul a introdus un amendament – un nou **Articol 3 Paragraful 3** (Amendamentul 2) unde se spune: "problemele privind accesul public la documente vor face obiectul unei reglementări a Parlamentului European și Consiliului cu referire la accesul public la documentele Parlamentului European, Consiliului și Comisiei". Motivele respingerii accesului la documente vor fi cuprinse în Ordonanța accesului public care așteaptă acum votul în plenară.

Directiva comerțului electronic:

Consiliul a adoptat o poziție comună

În data de 11 aprilie Comitetul Parlamentului European pentru afaceri juridice a aprobat fără amendamente poziția Consiliului în ceea ce privește Directiva comerțului electronic. Aceasta este răspunsul la dorința exprimată de Consiliu, de adoptare rapidă și implementare a noilor reguli propuse privind comerțul electronic. Comitetul a considerat că poziția comună a Consiliului este admisibilă deoarece cuprinde majoritatea amendamentelor făcute de Parlament la prima versiune. Amendamentele urmăresc o protecție din ce în ce mai mare a consumatorilor. Astfel, comitetul a recomandat ca directiva să fie adoptată cât mai curând posibil în sprijinul dezvoltării comerțului electronic în Europa.

Comitetul a subliniat de asemenea faptul că directiva trebuie să fie revizuită la fiecare trei ani. Se așteaptă ca Parlamentul European să realizeze a doua variantă la începutul lunii mai.

Comerțul electronic: acordul privind Convenția de la Bruxelles a fost respins

Luna trecută, Diana Wallis, membru în Parlamentul European, împreună cu aliații ei socialiști și-a respins propriul raport de propuneri de actualizare a acordului cunoscut sub numele de Convenția de la Bruxelles. Scopul raportului este armonizarea regulilor pentru legea internațională din statele membre referitoare la jurisdicție și la îmbunătățirea și accelerarea recunoașterii și aplicării hotărârilor în probleme civile și comerciale.

Wallis a declarat că modificările aduse raportului ei, provocate de centru – dreapta, atunci când raportul a fost dezbătut de Comitetul afacerilor juridice, ar fi contestat drepturile legale vitale ale consumatorilor. Documentul amendat nu ar fi reflectat punctele ei de vedere, așa încât ea lucrează acum la un nou proiect al raportului. La propunerea inițială a Comisiei, cumpărătorii on-line ar fi putut să facă contestații asupra mărfurilor și serviciilor la tribunalele lor naționale. Membrii de centru – dreapta ai Parlamentului European au spus că amendamentele făcute sunt mai favorabile afacerilor mici, oferind totuși satisfacție consumatorilor. Amendamentele mai cuprindeau și permisiunea ca firmele să stipuleze pe Website-urile lor faptul că rezolvarea contestațiilor trebuie să se facă mai degrabă de tribunalele din țara lor și nu din țara consumatorilor.

Telecomunicații: recomandările au fost adoptate

În data de 10 noiembrie 1999 Comisia a adoptat un pachet de patru comunicări pentru revizuirea cadrului corespunzător pentru infrastructura comunicațiilor electronice și a altor servicii. Acestea sunt pregătite sub forma a cinci directive noi care trebuie înaintate statelor membre.

În 26 aprilie Comisia a adoptat o Recomandare privind **accesul la nodurile locale**. Recomandarea solicită statelor membre să adopte măsuri juridice corespunzătoare, până la 31 decembrie 2000, pentru operatorii telecomunicațiilor fixe, pentru a asigura accesul deplin la nodurile locale. În plus, Comisia a adoptat un comunicat complementar care subliniază legătura Recomandării cu directivele specifice, relevante ale sectorului și explică cum se aplică regulile de concurență conform cărora operatorii au obligația de a asigura accesul la nodul local în anumite condiții. Comisia a indicat de asemenea liniile generale care să fie incluse în cele cinci directive care urmează să fie propuse în iunie, o comunicare privind *Studiul Comunicațiilor 1999* precum și rezultatele consultației publice referitoare la *Studiul Comunicațiilor 1999* care a scos în evidență dinamismul schimbărilor tehnologice și de piață din acest sector, exemplificat prin convergența tehnologică a sectoarelor de telecomunicații, media și tehnologia informațiilor și apariția Internetului. Lucrurile se încadrează în contextul inițiativei **eEurope**, în care data de 31 decembrie 2000 a fost fixată pentru asigurarea accesului la nodurile locale ale operatorilor existenți.

“Nod local” înseamnă circuitul care leagă în mod fizic sediul clientului cu centrala telefonică locală sau cu orice instalație echivalentă a operatorului de telecomunicații. “Nelegarea” nodului local permite altor operatori să utilizeze nodurile locale instalate de operatorii tradiționali.

Mai multe state membre au impus deja sau au fixat în

mod formal date pentru nelegare (Austria, Danemarca, Finlanda, Germania, Italia, Olanda, Anglia).

Comisia și-a anunțat intenția de a publica recomandările privind prețurile și alte aspecte referitoare la accesul la rețeaua locală și la aspectele tehnice și economice ale nelegării nodului local. Textul-proiect va fi prezentat și discutat în mod public în data de 10 mai la Bruxelles. Alte informații pot fi găsite la adresa: <http://europa.eu.int/comm/information-society/policy/telecom/index.en.html>

Transparență: a fost discutat proiectul de reglementare a accesului public la documente

În 13 aprilie, Jacob Söderman (Ombudsman european) și Romano Prodi au discutat proiectul reglementării accesului public la documente. Dl. Söderman a sperat că propunerea, care se află acum în proces legislativ, va introduce schimbări în favoarea unei transparențe mai mari. El a criticat de asemenea marea discreție pe care proiectul o permite instituțiilor când pretind confidențialitate pentru documente. Această reglementare a fost propusă de către Comisie în luna ianuarie, urmărind a se acorda cetățenilor și rezidenților Uniunii dreptul de acces la documentele Parlamentului European, ale Consiliului și Comisiei. Punctul de vedere al Parlamentului European asupra acestui proiect de reglementare va fi exprimat la începutul lunii iulie, dată care a fost fixată de către Consiliu și Comisie.

Programe – Planuri de acțiune

A fost adoptat programul: “2001 – Anul european al limbilor”

În 13 aprilie Parlamentul European a adoptat rezoluția privind propunerea ca anul 2001 să fie **Anul european al limbilor**. Raportorul Parlamentului a fost Vasco Graça Moura, membru al Parlamentului European. Parlamentul a adoptat o serie de amendamente: o referire la valoare în termenii civilizației și culturii – toate limbile trebuie să fie recunoscute că au în mod egal valoare și demnitate iar multilingvismul trebuie încurajat; acțiunile care se vor întreprinde trebuie să fie compatibile cu acțiunile și inițiativele Comunității din domeniul culturii; campania de informare a Comunității ar trebui să includă, printre altele, înființarea unui Website interactiv și diseminarea informațiilor despre proiectele propuse; trebuie realizate studii la nivelul Comunității pentru a defini situația din Europa în ceea ce privește limbile (inclusiv limbile scrise și cele clasice), utilizarea lor (inclusiv în cercetarea științifică și universitară), predarea și învățarea limbilor, precum și dobândirea altor îndemănări înrudite; mai multe amendamente au subliniat bogăția reprezentată de diversitatea lingvistică și importanța cunoașterii limbii materne. Totuși, a fost respinsă propoziția care admite faptul că “prin cunoașterea limbilor latină și greacă” este ușurată învățarea altor limbi.

Multe din aceste amendamente au fost aprobate de Consiliu și Comisie.

Programul “Cultura 2000”: publicat în Jurnalul Oficial

Programul “Cultura 2000” a fost aprobat în februarie și a fost publicat în Jurnalul Oficial în luna martie. El acoperă perioada 2000 – 2004, cu o alocație bugetară de 167 milioane Euro. Este compus din două anexe: acțiunile și manifestările cuprinse în program și o prezentare a fondurilor disponibile pentru diferite acțiuni (Capitala culturală europeană, Luna culturală europeană, alte evenimente culturale etc.); princi-

palele obiective din diferite domenii (cărți, muzică, lectură și traduceri, spectacole, patrimoniu cultural etc.). Propunerile și formulările de înscriere pentru anul 2000 se pot adresa la: http://europa.eu.int/comm/culture/culture_2000-en.html

Cercetare: comunicare de dezbătut la următoarea sesiune plenară

În 10 aprilie, grupul de lucru al Comisiei privind procedeele manageriale pentru programul-cadru de cercetare a înaintat un raport care propunea diverse măsuri de o mai mare eficiență în sprijinul acordat de Comunitate domeniului cercetării. Raportul face observația că deseori un procedeu uniform este aplicat la acțiuni foarte diverse: proiecte de cercetare și dezvoltare, subvenții, rețele, măsuri de acompaniere etc. Propunerile pledează pentru o mai bună implementare a programelor specifice, pentru a fi mai bine orientate către activități strategice majore, forme de susținere a cercetării sau recurgerea la alte instrumente financiare care ar putea fi luate în considerație pentru al VI-lea program-cadru.

Comunicarea Comisiei cu privire la găsirea unor mai bune căi de organizare a cercetării în Europa și înaintarea sugestiilor pentru dezbateră a fost prezentată în luna ianuarie 2000. Comunicarea așteaptă acum votul în plenară, în ziua de 9 mai.

G8 – Educație: miniștrii decid întărirea cooperării

În data de 2 aprilie, miniștrii Educației din țările G8 și doamna Reding, Comisionarul european pentru educație, s-au întâlnit la Tokio și Okinawa la invitația președinției japoneze a țărilor G8. Propunerile făcute au fost înaintate șefilor de stat și de guvern care se vor întâlni în luna iulie, în scopul adaptării sistemelor noastre de educație la noua economie. Uniunea Europeană poate oferi partenerilor din G8 experiență, mai ales în problema mobilității, dar poate să și învețe de la aceștia, mai ales despre utilizarea noilor tehnologii în educație.

S-a convenit asupra următoarelor probleme: reducerea obstacolelor în mobilitatea studenților, a absolvenților de școli profesionale și a profesorilor; promovarea utilizării noilor tehnologii în actul didactic; dezvoltarea educației și instruirii permanente; dezvoltarea instrumentelor pentru compararea practicilor sistemelor educaționale.

Comerțul electronic: a fost propus un "forum electronic de confidență"

Comisia Europeană a propus înființarea unui forum on-line pentru rezolvarea rapidă și eficientă a disputelor din comerțul electronic, fără intervenția unei acțiuni judiciare. "Forumul electronic de confidență" urmărește afacerile și dorința consumatorilor de a cumpăra mărfuri sau servicii pe Internet (mai ales din alte țări) și caută să sprijine coordonarea dintre diferite inițiative de promovare a unor mecanisme rapide și eficiente de corectare în rezolvarea, cu costuri mici și fără acțiuni judiciare, a unor posibile probleme întâlnite de grupurile-țintă.

Forumul on-line a fost sprijinit de participanții la un recent atelier ARD (Alternative Dispute Resolution) organizat de Comisie la Bruxelles. Comisia Inițiativei eEurope a remarcat dezvoltarea rapidă a schemelor ARD ca un element esențial în crearea confidenței consumatorilor în comerțul electronic. Inițiativele actuale ale Comisiei, de încurajare a dezvoltării ARD includ o posibilă co-finanțare a proiectelor-pilot de derulare a acestor sisteme de reglementare, fie în contextul programului de cercetare IST, fie în cel al programului TEN – Telecom.

Dialogul global asupra comerțului electronic

Directori de firme din Uniunea Europeană, SUA și Asia vor participa la întâlnirea pe această temă care va avea loc la New York și unde delegații încearcă să obțină un acord asupra următoarei runde privind prioritățile politicii Internet. Scopul acestei întruniri este consolidarea direcției și strategiei acestui domeniu, ca și influențarea politicilor guvernelor din toată lumea în ceea ce privește comerțul electronic. Alte probleme care vor fi abordate la această întrunire sunt: impunerea unor taxe pentru comerțul electronic, planurile de rezolvare alternativă a contestațiilor și protecția consumatorilor. Alte informații se găsesc la: <http://www.gbde.org>

UE – Asia: procesul ASEM și cadrul de cooperare trebuie actualizate

Procesul ASEM a început în luna martie 1996 cu prima întrunire Asia – Europa care a avut loc la Bangkok. Al doilea summit ASEM a fost ținut la Londra în luna aprilie 1998. Un cadru de cooperare Asia – Europa (AECF) a fost adoptat la summitul de la Londra, unde s-au stabilit anumite obiective, priorități și proceduri-cheie pentru procesul ASEM, ca și un mecanism simplu și practic de coordonare. Este prevăzut ca acest cadru să fie actualizat la al treilea proces ASEM din Seul, în 20 octombrie 2000.

Pentru summitul de la Seul, Comisia a propus unele priorități generale și cinci priorități pe termen scurt. Aceste priorități se bazează pe cei trei piloni ai dialogului ASEM: probleme economice și financiare, probleme culturale și intelectuale și probleme politice. Se pregătesc de asemenea mai multe inițiative pentru intensificarea schimburilor educaționale.

Comisia propune: o creștere a numărului de subvenții; lansarea unui program valoros de subvenții inspirat de subvențiile Jean Monnet și de programele Rhodes și Fulbright; promovarea schimburilor de tineri lucrători, mai ales prin programe de instruire în întreprinderi. Acestea vor fi integrate în "cadrul actualizat de cooperare dintre Asia și Europa" care va fi adoptat la Seul.

UE – Mercosur: un viitor acord – cadru

Un viitor acord între Uniunea Europeană și Mercosur (Argentina, Brazilia, Paraguay, Uruguay) va extinde sfera de acțiune a Acordului-cadru de cooperare interregională semnat în decembrie 1995. Principalul obiectiv al acestui acord provizoriu a fost înființarea unei asociații politice și economice interregionale. El este deschis evoluțiilor viitoare și urmărește promovarea relațiilor dintre cele două procese de integrare regională în domeniile politic, economic, comercial, industrial, științific, tehnologic, instituțional și cultural.

În septembrie 1999 Consiliul UE a aprobat directivele de negociere privind această asociație care vor fi adoptate în prima jumătate a anului 2000. Au fost formate trei subgrupe de lucru: sectorul economic, unde se acordă prioritate cooperării industriale, reglementărilor tehnice, serviciilor, investițiilor, dialogului macroeconomic, științei, tehnologiei și telecomunicațiilor; sectorul social și cultural, unde cooperarea va viza în principal formarea profesională și schimbul cultural; sectorul financiar și cooperarea tehnică, unde se va pune accent pe administrația publică, schimburile instituționale și promovarea integrării regionale.

Media: inițiativa ESC privind pluralismul a fost adoptată

Comitetul Economic și Social (ESC) și-a prezentat inițiativa privind "pluralismul și concentrarea în media". Inițiativa a fost adoptată în sesiunea plenară din luna martie (29 - 30 martie 2000). Astfel, ESC propune ca instituțiile europene să elaboreze directive care să țină seama de cerințele pluralismului, respectând diferențele dintre statele membre. Astfel de îndrumări ar putea completa legea concurenței, concentrându-se asupra dimensiunii sociale și a diversității culturale a materialelor media.

Comitetul a formulat trei idei: servicii de Internet audiovizual și de informare - ESC ar dori ca utilizatorii Internet să profite de protecțiile privind pluralismul și diversitatea; trebuie să se acorde atenție "portalurilor" care au tendința de a standardiza informațiile disponibile; publicul să devină capabil să identifice informațiile disponibile cu ajutorul unei "etichete europene" care să indice calitatea informațiilor și standardele profesionale prin intermediul unei autoreglări a industriei.

Politica informației: o comunicare va fi prezentată până în vară

În sesiunea plenară din 14 aprilie s-a dezbătut schimbarea anunțată de Comisie cu privire la strategia în informație. Comisionarul Viviane Reding a declarat că în trecut a existat o ruptură între cetățeni și instituții și că este necesar să se acorde atenție publicului, tinerilor, reprezentanților regionali și naționali, deoarece publicul general nu are suficiente informații despre activitatea și oportunitățile UE iar lucrul acesta se reflectă printr-o atitudine sceptică față de următoarea etapă a integrării europene.

Membrii Parlamentului au salutat această nouă strategie. Totuși, Perry, membru al Parlamentului European, a fost de părere că s-ar putea cheltui pentru strategia de informare o anumită sumă din banii pentru programul SOCRATES. El a mai spus că Website-ul UE ar trebui să fie mai bine cunoscut. D-nii Bohm și MacCormick, membri ai Parlamentului European, au subliniat necesitatea unei dimensiuni regionale a politicii de informare.

Comisionarul Reding a anunțat în fața Parlamentului European intenția Comisiei de a prezenta, până în vară, o comunicare despre noua politică de informare bazată pe descentralizare, proximitate și o implicare mai mare a tuturor sectoarelor sociale. Acest anunț este răspunsul dat membrilor Parlamentului European, Andreasen, De Clercq și Sanders-Holte, care au avut o intervenție asupra strategiei de informare și comunicare a UE.

Conferință interguvernamentală: se așteaptă decizia finală

În 13 aprilie, la prima audiere, Parlamentul European a adoptat rezoluția înaintată de Giorgos Dimitrakopoulos și Jo Leinen, membri ai Parlamentului European, privind propunerile practice pentru viitoarea Conferință interguvernamentală. Rezoluția cuprinde propuneri pentru reforma tuturor instituțiilor, precum și proceduri decizionale. Co-decizia și votul majoritar calificat trebuie să devină regula generală în luarea deciziilor în sfera legislativă. Rezoluția cuprinde și propuneri privind personalitatea juridică a Uniunii și întărirea rolului ei extern. De asemenea, este subliniată importanța economiei sociale de piață.

În Tratatul CE, votul majoritar calificat ar trebui intro-

duc în probleme cum ar fi proprietatea intelectuală. Raportul Președinției Europene cu privire la progresul înregistrat de Conferința interguvernamentală va fi prezentat la Consiliul European de la Feira care va avea loc în luna iunie 2000.

Societatea informațională: recomandări pentru managementul Internet

În data de 11 aprilie, Comisia Europeană a prezentat o serie de recomandări-cheie pentru îmbunătățirea funcționării viitoare a Internetului și care se concentrează asupra modului în care infrastructura Internetului este coordonată la nivel internațional. Aceasta include sistemul dot.com sau dot.gov al numelor de domenii (instrumente prin care persoanele particulare și oamenii de afaceri comunică prin Internet) și sistemul de adresare Internet Protocol. Această comunicare adresată Consiliului și Parlamentului arată hotărârea Comisiei Europene de a oferi oamenilor de afaceri și persoanelor particulare acces la o infrastructură ieftină de comunicații. Stabilirea unui cadru corect pentru Internet este un lucru fundamental pentru strategia generală a Comisiei în inițiativa eEurope.

Iată câteva dintre recomandările-cheie ale Comisiei: alegerea membrilor Comitetului ICANN (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers); înregistrarea domeniilor de vârf în conformitate cu principiile proprietății intelectuale și ale protecției datelor personale; transparența modului de finanțare; de la adresele bazate pe numere cu o lungime de 32 biți să se treacă la un protocol de adrese bazat pe numere de 128 biți, în scopul creșterii numărului de adrese și utilizării Internet; înființarea unui nou nume de domeniu dot.UE; facilitarea accesului la Internet prin politici UE corespunzătoare privind prețurile și nelegarea nodurilor locale.

În prezent, au loc evoluții importante în ceea ce privește organizarea și managementul Internetului. De exemplu, ICANN a sprijinit directivele WIPO (World Intellectual Property Organization) pentru rezolvarea contestațiilor în cazul numelor de domeniu și al mărcilor de fabricație. Comisia a lansat un proces de consultare în privința înființării unui nou domeniu Internet de vârf, dot.UE.

Programul IST: acțiunea "Multimedia, conținut și instrumente"

CORDIS este noua gazdă pentru acțiunea-cheie III (KA III) "Patrimoniu digital și conținut cultural" care face parte din programul IST. Acțiunea KA III urmărește dezvoltarea produselor și serviciilor din domeniul informației, permițând diversitatea lingvistică și culturală în Europa și întărind sistemele de educație și pregătire profesională pentru învățare permanentă. Alte informații pot fi găsite la <http://www.cordis.lu/ist/ka3/digicult/home.html>

Procesul transferării informațiilor a început deja. Informațiile despre ultimele evoluții vor fi disponibile la <http://www.cordis.lu/ist/ka3/>; utilizatorii care solicită informații neaccesibile în mod curent trebuie să contacteze programul de asistență al IST.

Piața internă: strategia pentru următorii cinci ani

În 13 aprilie, raportul Anei Palacio Vallelersundi, membru al Parlamentului European, a fost adoptat de către Parlament. Comitetul afacerilor juridice a susținut metoda și obiectivele stabilite de Comisie. Comisia a optat pentru o metodă de lucru bazată pe acțiuni-cheie precise, cu termene limită de realizare, care ar putea fi revizuite și, dacă este cazul, corectate.

Raportul a recomandat Comisiei să urmărească cu mai multă atenție progresul statelor membre în implementarea regulilor pieței unice. O serie de recomandări vizează reducerea birocrăției și îmbunătățirea dialogului cu oamenii de afaceri. Raportul a înaintat diferite propuneri privind comerțul electronic, mai ales simplificarea sistemului TVA și accelerarea aplicării lui în comerțul electronic. De asemenea, Comisia a recomandat crearea unei rețele europene de sisteme ARD (de rezolvare alternativă a contestațiilor), mai ales pentru tranzacții on-line, care ar oferi consumatorilor o șansă reală de obținere a unei reparații juridice. Acest lucru este important pentru creșterea încrederii consumatorilor în comerțul electronic iar firmelor mici li se facilitează deschiderea pe Internet de site-uri comerciale.

Această strategie vizează perioada 2000 – 2004 și cuprinde patru domenii: cetățeni, piețe, mediu de afaceri și aspecte externe. Alte informații despre strategia pieței interne pot fi găsite la http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/update/strategy/index.html

Summitul de la Lisabona: Președinția și Comisia raportează rezultatele obținute

La summitul de la Lisabona, liderii UE au convenit asupra unor sarcini specifice de liberalizare a secției telecom. Statele membre și-au intensificat eforturile în domeniul educației și formării profesionale, de exemplu, prin dublarea numărului indivizilor de 18 – 24 de ani care primesc o anumită formă de educație, până în anul 2010 și prin stabilirea directivelor privind noile calificări în învățarea permanentă.

O mai mare atenție trebuie acordată cercetării și dezvoltării, ca și inovației, prin introducerea unui nou patent UE până în anul 2002 și a unei rețele electronice de date trans-europene de mare viteză până în anul 2001. Cooperarea economică trebuie îmbunătățită prin mai multe cheltuieli publice orientate către sectorul de cercetare și dezvoltare, reducându-se asistența statului, ca și printr-o reformă a taxelor și sistemului de protecție socială în scopul încurajării muncii.

Comisia lucrează în prezent la realizarea diferitelor mandate pe care le-a primit la Lisabona, și anume: Planul de acțiune pentru eEurope; Domeniul european de cercetare și inovație; piața internă; educație și instruire: învățarea electronică; "Spre un nou program social european" și evoluția protecției sociale.

La sesiunea din 13 iunie a Consiliului European de la Feira va exista posibilitatea evaluării progresului înregistrat în aceste probleme.

Europa de Sud-Est: Pactul de stabilitate a fost adoptat

În data de 10 iunie 1999 a fost stabilit Pactul de stabilitate pentru Europa de Sud-Est. În mai 1999 Comisia a făcut un nou pas în aplicarea strategiei regionale elaborate în 1996, înaintând propuneri pentru un proces de stabilizare și asociere, considerat ca o contribuție importantă a UE la Pactul de stabilitate. În decembrie 1999 au fost adoptate directivele unui proiect de asociere și reconstrucție în vestul Balcanilor care trebuie să înlocuiască actualele reglementări PHARE și Obnova. Prin programul CARA, Comisia urmărește să apropie țările din regiune de UE și să întărească relațiile acestor țări unele cu altele.

În data de 21 martie 2000 a fost adoptat raportul lui Jan Lagendijk cu privire la Pactul de stabilitate pentru Europa

de Sud-Est. Raportul cere Uniunii să aibă un rol hotărâtor în Pactul de stabilitate. Cele trei domenii de lucru sunt: democrația și drepturile omului; reconstrucția economică, dezvoltare și cooperare; securitate, incluzând justiție și afaceri interne.

Evenimente

- **Al VIII-lea Congres internațional de biblioteconomie medicală și a VII-a Conferință europeană a informațiilor și bibliotecilor medicale** – Londra, 2 – 5 iulie 2000

Bibliotecile și domeniul informației sunt din ce în ce mai mult legate de lucrul pe calculator și de activitatea de editare ca rețele în care suntem implicați cu toții. Congresul va dezbate posibilitățile practice ale acestei tendințe și modalitățile în care ea va schimba natura și filosofia profesiilor legate de informație. Dintre subiectele care vor fi discutate: reflecții asupra tendințelor în activitatea de editare; teme din informația globală despre sănătate; bibliotecari și informatică; tehnologia informațiilor și comunicațiilor; abordări în dezvoltarea profesională continuă, situații în dezvoltarea website-ului; sprijinirea informației în zonele rurale; conducerea bibliotecilor academice în secolul 21; servicii pentru grupuri-țintă de utilizatori; biblioteca electronică; rețeaua de biblioteci și colaborarea în practică. Pentru alte informații vă puteți adresa la: <http://www.icml.org/>

- **Curs internațional de vară privind Legea dreptului de autor** – Amsterdam, 9 – 15 iulie 2000

Specialiștii în Copyright trebuie să se familiarizeze cu noile norme ale Acordului GATT/TRIPS, ale Tratatului WIPO și ale diferitelor directive europene implementate în legislația națională. La această conferință participanții vor cunoaște aspectele cele mai importante ale Legii Copyright dintr-o perspectivă comparativă și în lumina recentelor acorduri regionale și internaționale. Totodată, participanții vor primi un pachet de materiale constând din cele mai relevante documente legislative europene, americane și internaționale. Pentru mai multe informații contactați Janny Koopman, Institutul Eggens, tel. +31 20 525 4942; fax: +31 20 525 3307; email: janny@jur.uva.nl sau <http://www.ivir.nl/final-uk.html>

- **Al IX-lea Simpozion internațional BOBCATSSS privind bibliotecile și știința informației** – Vilnius, 29 – 31 ianuarie 2001; termen limită: 15 septembrie 2000 (rezumate), 31 decembrie 2000 (comunicări)

Simpozionul, la care vor participa specialiști din domeniul informației, conferențieri din domeniul biblioteconomic și informațional, studenți va pune în discuție teme precum funcția informației în dezvoltarea democrației, cunoașterea noilor tehnologii, instruirea și educația, informația ca produs comercial. Cei interesați pot contribui prin comunicări pe tema "Cunoaștere, informație și democrație într-o societate deschisă: rolul bibliotecilor și informației". Pentru alte informații contactați Tomas Derzanauskas, Vilnius, email: tomas.derzanauskas@kf.vu.lt sau Siri Rosbak Glosli, Oslo, email: Siri.R.Glosli@stud.jbi.hioslo.no sau <http://www.bobcatsss.com>

(Din buletinul EBLIDA "Hot News", aprilie 2000)

Traducere de Ortansa ENĂȘESCU

Undeva, în Europa...

Marele "Oscar" și calitatea de martor (I)

Teofil BĂLAJ

Pentru criticii francezi și – poate încă mai mult – pentru publicul internațional, François Reichenbach reprezintă prototipul cineastului *total*, al creatorului de film care obișnuiește să semneze cu un singur nume genericul filmelor sale, pe care le produce, ale căror scenarii le scrie, a căror regie îi aparține și pe care le filmează tot el.

"Omul-orchestră al cinematografului mondiale" a fost distins de două ori cu Marele "Oscar" pentru filmul documentar și de televiziune. Ultima dată pentru lungmetrajul artistic, care este admirabila poveste pentru ecran lat, "Dragostea de viață – Arthur Rubinstein".

Orson Welles

După portretele cinematografice ale lui Orson Welles (despre care îi place să spună că este "geniul în stare brută, primară"), Herbert von Karajan ("marele actor"), Brigitte Bardot ("un copil alintat și atîta tot"), El Cordobes, idolul Spaniei cu tauri ("naturaletă multiplicată la infinit"), Jean Moreau ("greierele și furnica în sfîrșit împreunate"), după ce a realizat "Mexicul" (60 de ore filmate în trei ani și reduse la 120 de minute de proiecție sub titlul "Mexicul și eu!" și alte 120 de minute de proiecție – de data aceas-

ta cu acțiune imaginată – sub titlul "Tu n'entens pas les chiens à boxer"), după ce la München și Salsburg a imortalizat secvență cu secvență nașterea unei opere, "Valchiria", de la prima lectură a partiturilor pînă la premiera de gală, după ce a străbătut Statele Unite ale Americii, apoi Spania, Portugalia și Franța, François Reichenbach s-a întors la el însuși.

– Portretul lui Orson Welles l-am început în perioada filmărilor din împrejurimile Madridului și apoi de la Paris pentru epopeea "Va arde Parisul?".

Eram în grădinile de la Versailles, în fața Trianonului, și căutam o secvență "de atmosferă" cînd tunetul vocii lui Orson ("No Camera!") m-a decis pentru mai mult decît o simplă secvență.

, Ne-am împrietenit repede pentru că Orson Welles este și un excelent pictor.

... La Saint Tropez aveam să descopăr în Brigitte Bardot virtuțile cîntăreței și ale dansatoarei căreia televiziunea americană i-a rezervat o atît de generoasă primire în show-ul "Brigita visează Parisul", iar pe cheiurile Senei, cîntecele ei s-au întîlnit cu ghitara lui Manitas de Plata, ceea ce a însemnat pentru 150 milioane de telespectatori americani o întîlnire cu adevărat memorabilă.

Arthur Rubinstein nu este numai un pianist. Atunci cînd l-am ascultat pentru prima oară...

Și François Reichenbach vorbește despre ceilalți oameni pe care i-a cunoscut cu prețuire, cu emoție și cu convingerea că fiecare din ei, asemenea lui, îndrăgesc pînă la sacrificiu viața, prin angajamentul total față de profesia pe care și-au ales-o și pe care o pun în slujba celorlalți oameni și a nevoii acestora de frumusețe.

– Vedeți... Eu nu sînt judecător. Eu sînt doar un martor. Judecătorii sînt cei care-mi văd acum și îmi vor vedea și mai tîrziu filmele. Prin filmele mele eu depun o mărturie. Atîta tot. Și tocmai pentru ca această mărturie să fie cît mai completă și mai cinstită, filmele mele nu au practic nici un scenariu. Nici regie. Au un operator și eroul principal, care este viața. Cu tot ce face parte din trecutul, prezentul și viitorul – atîta cît se poate prevedea – al acestui personaj.

Dacă, de pildă, o clădire prea înaltă mă stînjenește cînd filmez eu n-am să schimb nici clădirea nici locul, doar unghiul de filmare, întocmai cum dacă o vază cu flori îmi acoperă fața lui Arthur Rubinstein într-un moment în care simt că expresia ochilor săi îmi este necesară, n-am să mut nici vaza cu flori, nici pianul; am să schimb pur și simplu locul camerei de luat vederi. Nimic mai mult.

– În alegerea subiectului pentru film, există totuși o atitudine a celui care va semna cu un singur nume mărturia depusă.

– Fără îndoială... Este atitudinea martorului care nu poate fi altfel decît onest și care relatează fără idei preconcepționate un subiect de interes pentru înalta curte, alcătuită din milioane de bărbați și femei ai acestui pămînt atît de însetați de adevăr și de frumusețe.

Vedeți, în această privință am convingerea că oricît ne-am strădui să teoretizăm lucrurile, concluzia este una singură și încă foarte simplă: viața este cel mai complet și mai seducător scenariu. Nu este nevoie de nici un artificiu. Singurul lucru necesar este un operator corect care să știe ține drept, cît mai drept cu putință, camera de luat vederi.

Restul vine de la sine.

Toate subiectele sînt pasionante dacă sînt abordate cu pasiune.

Brigitte Bardot

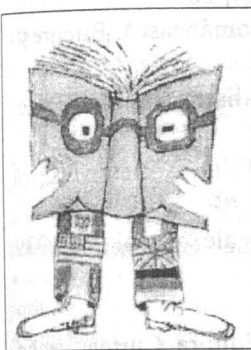
(va urma)

Agenda culturală

Bookarest 2000

Al VIII-lea Târg Internațional de Carte

București, 24 – 28 mai 2000

In zilele de 24 – 28 mai a.c., la Galerile etaj 3 – 4 de la Teatrul Național și la Sala Dalles, s-a desfășurat cea de-a VIII-a ediție a **Târgului Internațional de Carte Bookarest 2000**, organizată de Fundația ARTEXPO, cu sprijinul Ministerului Culturii, al Centrului de Proiecte culturale ARCUB, al Asociației Scriitorilor Profesioniști din România și Asociației Editorilor din România – AER.

Invitat de onoare la această ediție a fost Marea Britanie, a cărei participare a fost organizată de British Council la București.

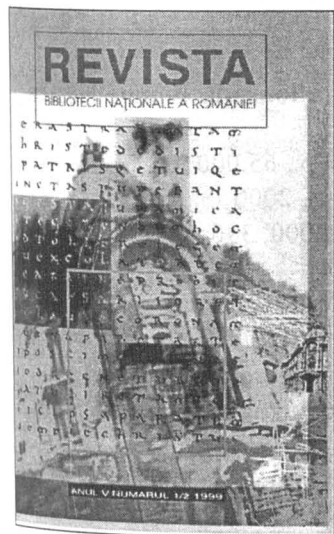
A fost prezent un număr de 260 de expozanți, din care 170 din România și 90 din Marea Britanie, Franța, Germania, SUA, Republica Moldova și Belgia.

Programul pregătit de Consiliul Britanic a inclus prezentarea “Noului Consiliu Britanic” – seria de programe noi din septembrie 2000: concursuri despre Marea Britanie, o panoramă a literaturii britanice sub forma unei expoziții de afișe, intitulată *The Writer's Eye/Ochiul scriitorului*, două mese rotunde, dintre care una cu tema “Traducerile literare din spațiul britanic”, lansarea premiului de traducere, acordat anual de Consiliul Britanic. În contextul temei centrale a ediției, a fost prezentat *Dicționarul Internațional Cambridge* pe CDROM și au fost lansate mai multe cărți finanțate prin schema de traduceri *British Books for Managers*, sau traduceri din literatura britanică.

Dintre evenimentele care au alcătuit programul Târgului menționăm: Salonul de anticariat și antichități; expoziții de grafică, între care expoziția artistului slovac Dušan Náže, expoziția de gravură Daniel Petru Ionescu și expoziția studenților Universității de Arte, clasele profesorilor Mircea Dumitrescu și Nistor Coita; expoziția de fotografii Răzvan Voiculescu (Q-T-Raz); Gala Premiilor ASPRO (Asociația Scriitorilor Profesioniști din România) și seria de lecturi literare, organizate de ASPRO; Premiile Asociației Editorilor din România (AER); Conferința prof. Jacques Le Rider, “Europa Centrală Literară”, urmată de lansarea programului de traduceri “Ideea europeană”; aproape 200 de lansări de cărți și colecții noi; participarea unor scriitori români și străini din Italia, Franța, Marea Britanie.

Două publicații

Salutăm apariția **Revistei Bibliotecii Naționale a României**, nr. 1– 2/1999 și a revistei de informație & cultură pentru tineret **INFO TEEN-AGE**, publicație lunară, proiect al organizației neguvernamentale de tineret **Generația 2020**.

În privința **Revistei Bibliotecii Naționale a României**, transcriem două precizări făcute de redacție, alături de bogatul sumar al acestui număr:

- “Revista Bibliotecii Naționale a României oferă cititorilor informații referitoare la colecțiile, produsele și serviciile oferite de biblioteca noastră, fiind și gazda unor studii și cercetări originale ale specialiștilor români și străini în domeniul biblioteconomiei și științei informării”.

- “Începând cu acest număr dublu (1/2 pe anul 1999), Revista noastră beneficiază de un nou redactor responsabil și de un colectiv hotărât să realizeze o publicație de ținută, în care, atât specialiștii în științele Bibliotecii, cât și iubitorii de carte – «gurmanzii de delicii bibliofile», «consumatorii de patrimoniu» păs-trat de Biblioteca Națională a României – să-și afirme sau să-și regăsească ideile în rubricile acesteia. Și, ca orice publicație, ea își propune și o creștere de tiraj”.

(Ion Dan Erceanu, Director General al Bibliotecii Naționale a României)

Noutăți editoriale

- Benveniste, Émile, *Probleme de lingvistică generală*, Editura Teora, București, 2000, vol. I 334 p., 95.000 lei, vol. II 248 p., 75.000 lei
- Berenger, Jean, *Istoria Imperiului Habsburgilor 1273 – 1918*, Editura Teora, București, 2000, 568 p., 195.000 lei
- Bonardel, Françoise, *Filosofia alchimiei. Marea Operă și modernitatea*, Editura Polirom, Iași, 2000
- Breban, Nicolae, *Spiritul românesc în fața unei dictaturi*, Editura ALL, București, 2000
- Catulus, *Carmina*, Editura Teora, București, 2000, 224 p., 30.000 lei
- *Cercetarea literară azi. Studii dedicate profesorului Paul Cornea*, Editura Polirom, Iași, 2000
- Choquard, Françoise, *Drumul spre Lipari*, traducere de Aurelia Ulici, Editura Cartea Românească, București, 2000, 148 p.
- Cohen, Albert, *Frumoasa Domnului*, traducere din franceză de Irina Mavrodin, Editura Samuel Tastet, București, 2000
- Constantinescu, Titel, *Frica și alte spaime. Jurnal (1978 – 1989)*, vol. I, ediția a II-a, Editura Victor Frunză, București, 2000, 384 p., 50.000 lei
- Creangă, Ion, *Opere*, reproducere după ediția G.T. Kirileanu – Editura Fundațiilor Regale “Carol II”, 1939, Editura Victor Frunză, București, 2000, 220.000 lei
- Dostoievski, F.M., *Umiliți și obidiți*, Editura RAO, București, 2000
- Dumitrescu, Geo, *Poezii*, ediție completă și definitivă, prefață de Eugen Simion, Editura Curtea Veche, București, 2000, 312 p.
- Giurescu, Constantin C., *Amintiri*, Editura ALL, București, 2000
- Guthrie, W.K.C., *O istorie a filosofiei grecești*, Editura Teora, București, 2000, vol. I 424 p., 135.000 lei, vol. II 448 p., 137.000 lei
- Hașdeu, B. Petriceicu, *Etymologicum Magnum Romaniae*, vol. I, Editura Teora, București, 2000, 848 p., 189.000 lei
- Homer, *Iliada*, Editura Teora, București, 2000, vol. I 366 p., 65.000 lei, vol. II 350 p., 60.000 lei, vol. III 334 p., 55.000 lei
- Homer, *Odiseea*, Editura Teora, București, 2000, vol. I 368 p., 100.000 lei, vol. II 344 p., 100.000 lei, vol. III 320 p., 100.000 lei
- Ierunca, Virgil, *Trecut-au anii...*, Editura Humanitas, Colecția “Memorii/jurnale/convorbiri”, București, 2000, 456 p.
- Isou, Isidore, *Adorabila româncă*, traducere din franceză de Mioara Izverna, Editura Samuei Tastet, București, 2000
- Lévy, Edmond, *Grecia în secolul V – Istoria Greciei antice*, vol. I și II, Editura Teora, București, 2000, 304 p., 65.000 lei
- Liiceanu, Aurora, *Nici alb, nici negru – radiografia unui sat românesc (1948 – 1998)*, Editura Nemira, București, 2000
- Livius, Titus, *Ab urbe condita*, Editura Teora, București, 2000, vol. I 420 p., 100.000 lei, vol. II 544 p., 130.000 lei
- Manent, Pierre, *Originile politicii moderne*, traducere din franceză de Alexandra Ionescu, Editura Nemira, București, 2000
- Marrou, H.I., *Biserica în Antichitatea târzie*, Editura Teora, București, 2000, 304 p., 65.000 lei
- Márquez, Gabriel Garcia, *Despre dragoste și alți demoni*, Editura RAO, București, 2000
- Nedelcovici, Bujor, *Ultimii*, roman, ediția a II-a, Editura Universalia, București, 2000, 336 p.
- Negrici, Eugen, *Expresivitatea involuntară*, Editura Universalia, București, 2000
- Platon, *Republica*, vol. I și II, Editura Teora, București, 2000, 1024 p., 150.000 lei
- Papadat-Bengescu, Hortensia, *Rădăcini*, ediție îngrijită, prefață, curriculum vitae, bibliografie de Dimitrie Stamatiadi, Editura Gramar, Colecția “100+1 capodopere ale romanului românesc”, București, 2000, 534 p.
- Pessoa, Fernando, *Terapia eliberării*, prefață de José Augusto Seabra, cuvânt introductiv, selecție și traducere de Micaela Ghițescu, Editura Științifică, București, 2000, 182 p., 70.000 lei
- Schuhl, Pierre-Maxime, *Eseu asupra formării gândirii grecești*, Editura Teora, București, 2000, 416 p., 125.000 lei
- Simionescu, Mircea Horia, *Dicționar onomastic*, Editura ALL, București, 2000
- Sirinelli, Jean, *Urmașii lui Alexandru cel Mare*, Editura Teora, București, 2000, 472 p., 190.000 lei
- Weber, Max, *Sociologia religiei*, Editura Teora, București, 2000, 270 p., 37.000 lei

Calendarul evenimentelor culturale

iunie 2000

- ♦ iunie 1900. 100 de ani de la apariția, la București, a revistei "Ileana", publicație artistică și literară, sub îngrijirea lui I.C. Bacalbașa
- ♦ 1 iunie. Ziua Internațională a Ocrotirii Copiilor
- ♦ 1 iunie 1475. 525 de ani de la prima mențiune documentară a orașului Craiova
- ♦ 2 iunie 1840. 160 de ani de la nașterea lui Thomas Hardy, poet și romancier englez (2 iun. 1840 - 11 ian. 1928)
- ♦ 2 iunie 1965. 35 de ani de la moartea lui Dumitru Caracostea, critic și istoric literar (10 mart. 1879 - 2 iun. 1965)
- ♦ 2 iunie 1975. 25 de ani de la moartea lui Scarlat Callimachi, poet, publicist, istoric și muzeograf (20 sept. 1896 - 2 iun. 1975)
- ♦ 4 iunie 1875. 125 de ani de la moartea poetului german Eduard Mörike (8 sept. 1804 - 4 iun. 1875)
- ♦ 4 iunie 1905. 95 de ani de la nașterea lui Nicolae Ursu, compozitor și folclorist (4 iun. 1905 - 10 feb. 1969)
- ♦ 4 iunie 1920. 80 de ani de la încheierea, la Trianon, a Tratatului de Pace între Puterile Aliate și Ungaria, act care a însemnat recunoașterea pe plan internațional a Unirii Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România
- ♦ 4 iunie 1925. 75 de ani de la nașterea lui Gheorghe Dima, compozitor și dirijor de cor (28 sept. 1847 - 4 iun. 1925)
- ♦ 5 iunie 1840. 160 de ani de la nașterea lui Leon C. Negruzzi, publicist (5 iun. 1840 - 15 iul. 1890)
- ♦ 5 iunie 1900. 100 de ani de la moartea scriitorului american Stephen Crane (1 nov. 1871 - 5 iun. 1900)
- ♦ 5 iunie 1935. 65 de ani de la moartea scriitorului Eugen Goga (11 dec. 1888 - 5 iun. 1935)
- ♦ 6 iunie 1875. 125 de ani de la nașterea scriitorului german Thomas Mann, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1929 (6 iun. 1875 - 12 aug. 1955)
- ♦ 7 iunie 1940. 60 de ani de la nașterea poetului Ion Murgeanu
- ♦ 8 iunie 1910. 90 de ani de la nașterea lui John Wood Campbell, scriitor american de science-fiction (8 iun. 1910 - 11 iul. 1971)
- ♦ 8 iunie 1935. 65 de ani de la nașterea scriitorului Victor Frunză
- ♦ 8 iunie 1945. 55 de ani de la moartea poetului francez Robert Desnos (4 iul. 1900 - 8 iun. 1945)
- ♦ 9 iunie 1870. 130 de ani de la moartea scriitorului englez Charles Dickens (17 feb. 1812 - 9 iun. 1870)
- ♦ 10 iunie 1580. 420 de ani de la moartea lui Luis Vaz de Camões, poet portughez (1524 - 10 iun. 1580)
- ♦ 10 iunie 1860. 140 de ani de la nașterea Haricleei Darclée (Hartulary), renumită soprană română (10 iun. 1860 - 10 ian. 1939)
- ♦ 10 iunie 1935. 65 de ani de la nașterea poetului Adrian Beldeanu
- ♦ 10 iunie 1935. 65 de ani de la nașterea scriitorului Octavian Simu
- ♦ 11 iunie 1900. 100 de ani de la nașterea lui Leopoldo Marechal, poet și prozator argentinian (11 iun. 1900 - sept. 1970)
- ♦ 12 iunie 1980. 20 de ani de la moartea lui Ion Andrei Deleanu, traducător (20 apr. 1903 - 12 iun. 1980)
- ♦ 13 iunie 1865. 135 de ani de la nașterea lui William Butler Yeats, poet și dramaturg irlandez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1923 (13 iun. 1865 - 28 ian. 1939)
- ♦ 14 iunie 1875. 125 de ani de la nașterea scriitorului Ion Dragoslav (14 iun. 1875 - 5 mai 1928)
- ♦ 15 iunie 1900. 100 de ani de la apariția, la București, sub direcția lui B.P. Hașdeu, a gazetei politice "Apărarea națională"
- ♦ 16 iunie 1890. 110 ani de la nașterea lui Stan Laurel (Arthur Stanley Jefferson), cunoscut actor de comedie englez (stabilit în SUA) care, împreună cu Oliver Norvell Hardy (Bran), a format cel mai îndrăgit cuplu de comici ai cinematografului universale, jucând împreună în peste 90 de comedii între 1927 - 1951 (16 iun. 1890 - 23 feb. 1965)
- ♦ 16 iunie 1925. 75 de ani de la nașterea lui Anatol E. Baconsky, poet, prozator și eseist (16 iun. 1925 - 4 mart. 1977)
- ♦ 16 iunie 1925. 75 de ani de la nașterea poetului Vitalie Cliuc
- ♦ 17 iunie 1600. 400 de ani de la moartea lui Giordano Bruno, filosof italian (1548 - 17 iun. 1600)
- ♦ 17 iunie 1810. 190 de ani de la nașterea lui August Treboniu Laurian, filolog, istoric, publicist și om politic (17 iun. 1810 - 25 feb. 1881)
- ♦ 17 iunie 1880. 120 de ani de la nașterea lui Carl van Vechten, prozator american de origine olandeză (17 iun. 1880 - 21 dec. 1964)
- ♦ 17 iunie 1910. 90 de ani de la efectuarea primului zbor al lui Aurel Vlaicu pe dealul Cotrocenilor, cu avionul construit de el
- ♦ 17 iunie 1925. 75 de ani de la moartea lui Anghel Saligny, om de știință, inginer constructor; a proiectat și executat, începând cu 1887, celebrul pod de la Cernavodă, care-i poartă numele, inaugurat la 14 septembrie 1895 (19 apr. 1854 - 17 iun. 1925)
- ♦ 18 iunie 1875. 125 de ani de la moartea lui Antonio Feliciano Visconde de Castilho, poet portughez (28 ian. 1800 - 18 iun. 1875)
- ♦ 21 iunie 1905. 95 de ani de la nașterea lui Jean-Paul Sartre, scriitor francez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură pe anul 1964 (21 iun. 1905 - 25 apr. 1980)
- ♦ 21 iunie 1915. 85 de ani de la nașterea scriitorului A. I. Ștefănescu
- ♦ 21 iunie 1925. 75 de ani de la moartea lui Jan Hendrik Leopold, poet simbolist olandez (11 mai 1865 - 21 iun. 1925)
- ♦ 22 iunie 1915. 85 de ani de la nașterea lui Dumitru D. Panaitescu, eseist
- ♦ 22 iunie 1925. 75 de ani de la nașterea poetului și criticului literar Ion Oarcăsu
- ♦ 25 iunie 1925. 75 de ani de la nașterea pictorului Paul Gherasim
- ♦ 26 iunie 1925. 75 de ani de la nașterea poetei Mira Preda
- ♦ 26 iunie 1925. 75 de ani de la nașterea scriitorului A. Simion
- ♦ 27 iunie 1840. 160 de ani de la nașterea scriitorului Samson Bodnărescu (27 iun. 1840 - 1902)
- ♦ 27 iunie 1850. 150 de ani de la nașterea lui Ivan Minciov Vazov, scriitor bulgar (27 iun. 1850 - 22 nov. 1921)
- ♦ 29 iunie 1900. 100 de ani de la nașterea lui Mac Constantinescu, sculptor (29 iun. 1900 - 22 iun. 1979)
- ♦ 29 iunie 1900. 100 de ani de la nașterea scriitorului francez Antoine de Saint-Exupéry (29 iun. 1900 - 31 iul. 1944)
- ♦ 29 iunie 1940. 60 de ani de la moartea lui Paul Klee, pictor și desenator german de origine elvețiană (18 dec. 1879 - 29 iun. 1940)
- ♦ 29 iunie 1970. 30 de ani de la moartea lui Ionel Perlea, dirijor și compozitor (13 dec. 1900 - 29 iun. 1970)
- ♦ 30 iunie 1900. 100 de ani de la nașterea lui Gheorghe Vrânceanu, om de știință, matematician (30 iun. 1900 - 27 apr. 1979)

Contents

The Eminescu Anniversary Year	2
<i>Paul CERNOVODEANU</i> – Foreign Travellers in the Time between the Union of Principalities and the War of Independence	4
<i>Ana Maria ORĂȘANU</i> – Old Bucharest Buildings – Creators and their Work: Ion D. Berindei (IV) ..	6
<i>Hugo von GAUDI</i> – Bucharest. A Short Vade – Mecum for Germans (I)	8
<i>Lucia RADU</i> – Veress Sándor: A 19th Century Hungarian Traveller in Dobrogea	12
Antoine de Saint-Exupéry Centenary	14
<i>Nina VASILE</i> – Essay on Eminescu	16
<i>Teofil BĂLAJ</i> – In the South, with Panait Istrati... (Instead of the End)	19
The Romanian National Civic Forum	
<i>Vasile ȘANDRU</i> – The Relations of Romania with the European Union	22
INTAMEL Conference – Zürich, September 1999	
<i>Claudia LUX</i> – Managing Library Employees from Different Cultural Backgrounds. The East – West Conflict in Berlin	28
EBLIDA Agenda	31
<i>Teofil BĂLAJ</i> – The Great “Oscar” and the Quality of Being a Witness (I)	36
The 8th Bucharest International Book Fair	37
Two Magazines	37
New Books	38
The Calendar of Cultural Events – June 2000	39

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

București, str. Take Ionescu nr. 4,
sector 1, cod poștal 79711
Tel/Fax: 211.36.25
E-mail: abidob2@fx.ro
ISSN 1454-0487

Director: Florin ROTARU
Director artistic: Mircea DUMITRESCU
Redactor șef: Ion HOREA
Secretar general de redacție: Teofil BĂLAJ
Secretar de redacție: Iulia MACARIE
Culegere text: Irina BĂLAN
Tehnoredactare computerizată: Elisabeta BENYI

CUPON

ABONAMENT LA
„BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR”

Numele .....

Prenumele .....

Adresa .....

Cod..... Telefon.....

Solicit abonarea la revista „Biblioteca Bucureștilor” pe o perioadă de ..... luni.

Adresa: București, Str. Take Ionescu nr. 4, sector 1, cod poștal 79711.

Anexez chitanța de plată a sumei de ..... lei în contul dvs.

nr. 2511.1-3771.1/ROL BCR sector 1.

Asociația noastră ABIDOB și Biblioteca Municipală București sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociațiile INTAMEL și EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicație care vă oferă ultimele noutăți din Comunitatea internațională a bibliotecilor.

Administrația noastră face, prin plata directă sau prin mandat poștal, abonamente la revista lunară „BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR”. Costul unui număr este de 20.000 lei. Cheltuielile de expediere sunt suportate de abonat la primirea publicației. Pentru străinătate: America de Nord, America de Sud, Africa, Asia, Australia, Europa, Asia Mică (Israel, Țările Arabe) – 8 \$ per exemplar.

Tipărit la Tipografia “Semne”

Redacția revistei “BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR” respectă opțiunile autorilor cu privire la normele ortografice

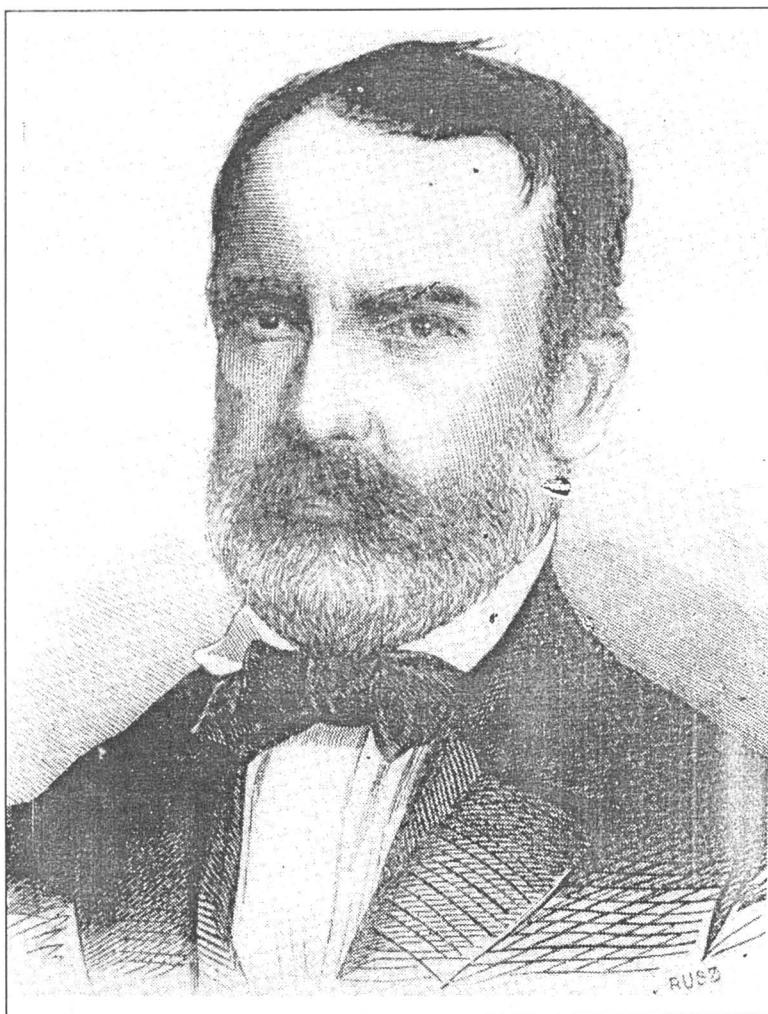

Centenar
ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

1900 - 1944

*"Și cu toate acestea, noi toți am cunoscut zborurile în care, dintr-o dată,
în lumina unui punct de vedere particular,
numai cu două ore înainte de escală, am simțit că ne aflăm departe,
așa cum poate n-am fi simțit lucrul acesta în Indii,
și de unde nu mai speram să ne întoarcem".*

AUGUST TREBONIU LAURIAN

1810 - 1881

190 de ani de la naștere

"Mă întrebi să-mi dau părerea cum am putea să facem pe români cititori? La aceasta nu știu ce să răspunz. Eu am încercat cu ruginismul, am încercat cu mijlocismul și cu radicalismul, și tot nimica. Românii noștri se împart în patru clase, din două puncte de vedere: în bogați și săraci, apoi în cultivați (cu ceva cunoștințe) și în proști (ignoranți). Acum am băgat de seamă că cei mai mulți bogați sînt proști și cei mai mulți cultivați sînt săraci. Pe lângă acestea, mai pune și lenea și nepăsarea, cea înnăscută românului, (nu te supăra!), și vezi cât de puțini cetitori rămîn. Numai una îmi pare rău: că și eu sînt sărac, că dacă aș fi bogat, le-aș face cărți și le-aș da gratis la săracii cultivați și ai vedea ce de cititori aș avea".